

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ COĞRAFYA
KONULARININ ÖĞRETİMİNDE DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI.
(KAZAN İLÇESİ ÖRNEĞİ)

744982

YÜKSEK LİSANS TEZİ

144982

Hazırlayan
Handan ÖZCAN

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Necmettin KARAKAYA

Ankara - 2004

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Handan Özcan'a ait "İlköğretim 5.sınıf sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının öğretiminde drama tekniğinin kullanılması (Kazan ilçesi örneği)." adlı çalışma jürimiz tarafından Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Yrd. Doç. Dr. NECMETTİN KARAKAYA (Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. GİYASETTİN AYTAŞ

Üye

Yrd. Doç. Dr. BEKİR BULUÇ

ÖZET

Bu araştırmada, ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularında drama yönteminin nasıl kullanılabileceğine ilişkin etkinlikler geliştirmek ve geliştirilen etkinliklerin öğrencilerin konuları öğrenme düzeylerini arttırıp arttırmadığını incelemek ve betimlemek amaçlanmıştır. Bu amaç için; “Deney ile kontrol grubunun Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Dağlar, Ovalar ve Platolar, Akarsu ve Barajlar, Göller), Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Bitki Örtüsü konularını öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” alt problemleri belirlenmiştir.

Ankara İli Kazan İlçesi Kazan İlköğretim Okulunda 2003-2004 öğretim yılında 5-B ve 5-D sınıflarında okuyan 33’ü deney, 33’ü kontrol grubu olmak üzere toplam 66 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın modeli ise, Sontest Kontrol Gruplu Deneme Modelidir.

Araştırmada, “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinden seçilmiş altı konu için drama etkinlikleri hazırlanmıştır. 17.02.2003 – 04.03.2003 tarihleri arasında konular, deney grubuna drama etkinlikleri ile, kontrol grubuna ise geleneksel yöntemlerle işlenmiştir. Deney grubu öğrencileri ile ilgili detaylı gözlemlerin yapılabilmesi için dersler videoya kaydedilmiştir. Ayrıca, deney grubu öğrencileri her ders sonrası drama ile işlenen derslerle ilgili görüşlerin yer aldığı drama günlükleri tutmuşlardır. Konuların öğretimi bittikten sonra, konularla ilgili hedeflerden oluşan bilgi ve kavrama düzeyinde 20 soruluk başarı testi her iki gruba da sontest olarak uygulanmıştır. Başarı testinden elde edilen veriler bağımsız t-testi ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre; “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Bitki Örtüsü, Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsu ve Barajlar, Göller)” konularında öğrencilerin öğrenme düzeyleri arasında drama yöntemi ile ders işleyen deney grubu lehine anlamlı bir fark

bulunmuştur. “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Dağları, Ovalar ve Platoları)” konularında ise öğrencilerin öğrenme düzeylerinde drama yöntemi ile geleneksel yöntemlerin aynı etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Bulgulara göre, 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularında da drama yönteminin öğrencilerin öğrenme düzeylerini arttıracığı sonucuna varılmıştır.

Öğrenci günlüklerinden ve video kaydından elde edilen veriler ise, araştırma bulgularını desteklemektedir. Çünkü öğrenciler, ünite konularından hangisini bilip hangisini bilmediklerini görerek öğrenme düzeylerinin arttığının farkına varmışlar ve bunu kendi sözleriyle ifade etmişlerdir.

ABSTRACT

The aim of this study was to develop activities based on how the drama method could be used in geography subjects studied in Social Sciences for Primary school fifth grade students and also to investigate and describe whether the activities that have enhanced the learning levels of the students. In order to reach the aim of this study, the problem “Are there any differences of the learning levels between the experiment group and the control group when learning the importance of Turkey and its location in the world, the properties of the face of Turkey (mountains, plains, plateaus, rivers, dams, and lakes), and the climate and plant cover of our country” was determined.

This study was carried out in Kazan Primary School, which is in the Kazan district in Ankara, during the 2003-2004 education year. 33 students of class 5-D were chosen for the experiment group and 33 students of class 5-B were chosen for the control group. The model of this study is The Experiment Model with the Lasttest Control Group.

In the study, the drama activities were prepared for six subjects, which were chosen from the ‘Our Wonderful Country’ unit. Between the dates 17.02.2003 and 04.03.2003, the subjects were taught to the experiment group with the drama activities while the subjects were taught to the control group with the traditional methods. To be able to make better observation the lessons that the experiment group attended were video-recorded. Moreover, the experiment group kept a drama journal where, after each lesson, they wrote down their opinions about the lessons that were taught with the drama activities. After the completion of teaching the subjects, a 20 question achievement test that consisted of targets about the subjects at the level of the knowledge and comprehension was handed out to each student of both groups as a last test. The data created from the achievement test have been analysed with the independent t-test.

Findings of the study showed that there were many differences between the experiment and control groups. The group that was taught with the drama method was more successful than the other group in the following subjects; the importance of Turkey and its location in the world, and the climate and plant cover of our country. Whereas both the drama and the traditional method were found to have the same effect on the students when learning the properties of the face of Turkey (mountains, plains, plateaus, rivers, dams, and lakes).

Finally, according to the findings it has been reached to the conclusion that when teaching the geography subjects in Social Sciences in 5th grade, the drama method enhances the learning levels of the students.

The data created with the journals and the video-recordings of the students also support the findings of this study. Because with the realisation of which subjects they know and they do not know, the students have realised the enhancement of their learning levels and they have mentioned about this change with their own.

ÖNSÖZ

“Oynarken kendimi derslerime daha iyi verebildim ve kendimde bir farklılık hissettim. Oyunu iyi oynasam da, kötü oynasam da önemli değil, tecrübe kazandım. Ben oyuncu oldum, seyrettim, seyredildim, alkışlandım. Hatalarımı söylediler, düzelttim. Ben söyledim, onlar düzelttiler. Yaptıklarımız hem oyundu, hem de gerçektir. Eskiden derslerde çok sıkılırdım. Ben çok değiştim. Şimdi derste kendimi daha iyi hissediyorum. Ben mutluyum.”

Yukarıdaki sözler deney grubundan bir öğrenciye ait. O, uzun ders saatlerine, konu anlatımlarına, sınavlara ve oyunu sadece teneffüste oynamaya alışmış bir çocuk. Peki ya bu çocuğa, bu sözleri söyleten ne? Drama.

Drama, çoğu araştırmacıya ve eğitimeciye göre, çocuğu fiziksel, duyuşsal, sosyal yönlerden geliştiren, konuların canlandırılması temeline dayanan, öğrenciyi derste aktif kılan bir tekniktir. Ama, bir çocuğa göre “drama nedir?” sorusu, bu tezi oluşumundaki ana fikirlerden biridir.

Yöntem ve teknikler, dersi öğretmekten ziyade çekici, eğlenceli hale getirmeyi amaçlamalıdır. Çünkü eğlenen, ilgi duyan çocuk dersi dinler, araştırır ve öğrenir. Ama her yöntem ya da tekniğin her derste, her konuda başarılı olacağını düşünmek yanlıştır. Bu düşünceden hareketle oluşan bu tezde, coğrafya konularında drama tekniğinin nasıl kullanıldığı ve öğrencilerin öğrenme düzeylerini nasıl arttırdığı gösterilmeye çalışılmıştır.

Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında “Yüksek Lisans” tezi olarak hazırlanan bu araştırmada; emeği geçen, gerekli yardım ve rehberlikte bulunan özellikle, drama etkinliklerim konusunda görüşlerini esirgemeyen sayın Doç.Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL ve Yrd. Doç. Dr. Tülin SAĞLAM’a, tezin yazımında dil özellikleri bakımından inceleyen, Hacettepe

Üniversitesi araştırma görevlisi sayın Gençosman GEÇER'e, veri analizlerinde yardımcı olan sayın Dr. Erdal AKSOY'a, ve Gazi Üniversitesi araştırma görevlileri Emre ÜNAL ile Mehmet İktbal YETİŞİR'e, drama uygulamalarım boyunca her türlü olanağı sağlayan Kazan İlköğretim Müdürü sayın İsmail BİŞİ'ye, başarı testinin oluşumunda ve ön uygulamalarda yardımını esirgemeyen Kazan İlköğretim Okulu öğretmenlerine, drama bilgisiyle bana yol gösteren sevgili arkadaşım Özlem BAŞ'a, tezin bilgisayarda yazımı aşamasında yardımcı olan Vildan ve İlker BAYRAM'a, uygulamalarımın temelini oluşturan 5-B ve 5-D sınıfı öğrencilerine, çalışmalarım boyunca manevi desteğiyle hep yanımda olan anne ve babama, sevgili arkadaşlarım Mucize ALTINTAŞ, Ülkü BEKAR, Deniz KAYA ve Mehmet Fazıl ALSANCAK'a ve bu tezin hazırlanmasında, düzenlenmesinde maddi, manevi yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım ve değerli hocam sayın Yrd. Doç. Dr. Necmettin KARAKAYA'ya saygı ve şükranlarımı sunarım.

Handan ÖZCAN

Ekim 2004

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM I

1.GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.1.1. Drama Yönteminin Tanımı ve Gelişimi.....	5
1.1.2. Drama Yönteminin Yararları.....	19
1.1.3. Drama Yönteminin Süreci.....	22
1.1.3.1. Çalışma Mekanı (Çevre, Araç ve Gereçler).....	23
1.1.3.2. Oyun Grubu (Katılımcılar).....	23
1.1.3.3. Çalışmanın Kendisi (Uygulama).....	23
1.1.3.4. Drama Lideri (Öğretmen).....	26
1.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi ve Drama Yöntemi.....	26
1.1.5. Coğrafya ve Drama Yöntemi.....	30
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	33
1.3. ALT PROBLEMLER.....	33
1.4. TANIMLAR.....	34
1.5. VARSAYIMLAR.....	34
1.6. SINIRLILIKLAR.....	35
1.7.ARAŞTIRMANIN AMACI.....	35
1.8. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	35
1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	36
1.9.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar.....	36
1.9.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	38

BÖLÜM II

2. YÖNTEM.....	42
2.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	42
2.2. EVREN.....	43
2.3. ÖRNEKLEM.....	43
2.4. VERİ ÇEŞİTLERİ VE BOYUTLARI.....	43
2.5. VERİ KAYNAKLARI.....	44
2.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	45
2.6.1. Drama Ders Planları Ve Öğrenci Günlükleri.....	45
2.6.2. Başarı Testi.....	46
2.7. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	47

BÖLÜM III

3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	49
3.1. Alt Problemlerin Sınanması.....	51
3.1.1. Alt Problem 1.....	51
3.1.2. Alt Problem 2.....	54
3.1.3. Alt Problem 3.....	55
3.1.4. Alt Problem 4.....	57
3.1.5. Alt Problem 5.....	60
3.1.6. Alt Problem 6.....	62

BÖLÜM IV

4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
4.1. SONUÇ.....	65
4.2. ÖNERİLER.....	67

KAYNAKLAR.....	68
----------------	----

EKLER.....	76
------------	----

EK 1 : Drama Ders Plânları ve Fotoğraflar.....	77
--	----

EK 2 : Öğrenci Günlüklerinden Örnekler.....	128
---	-----

EK 3 : Başarı Testi.....	135
--------------------------	-----

EK 4 : Araştırma Onayı.....	138
-----------------------------	-----

GRAFİK VE TABLOLAR LİSTESİ

Grafikler:

Sayfa No:

Grafik 1 : Araştırma Gruplarının Başarı Testi Puanlarının Frekans

Dağılım Grafiği.....49

Tablolar:

Tablo 1 : Deney Ve Kontrol Grubunun Başarı Testinden

Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve

Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....50

Tablo 2 : Deney ve Kontrol Grubunda “Türkiye’nin Dünya

Üzerindeki Yeri Ve Önemi” Konusu İle İlgili Olarak Başarı

Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin

Frekans Ve Yüzde Dağılımı.....52

Tablo 3 : Deney Ve Kontrol Grubunun “Türkiye’nin Dünya

Üzerindeki Yeri Ve Önemi” Konusu İle İlgili Olarak Başarı

Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma

Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....52

Tablo 4 : Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü

Şekilleri (Dağlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi

Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde

Dağılımı.....54

Tablo 5 : Deney Ve Kontrol Grubunun “ Yurdumuzun Yeryüzü

Şekilleri (Dağlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden

Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve

Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....55

Tablo 6 : Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü

Şekilleri (Ovalar ve Platolar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı

Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve

Yüzde Dağılımı.....56

Tablo 7 : Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Ovalar ve Platolar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....	57
Tablo 8 : Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Doğal Bitki Örtüsü” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.....	58
Tablo 9 : Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Doğal Bitki Örtüsü” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....	59
Tablo 10 : Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsu ve Barajlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.....	60
Tablo 11 : Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsu ve Barajlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....	61
Tablo 12 : Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Göller)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.....	63
Tablo 13 : Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Göller)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.....	64

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Ezberciliği yok eden, bireyi kişisel, sosyal ve bilişsel yönlerden geliştiren drama yönteminin ilköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinin coğrafya konularında da kullanılabileceğini göstermek amacıyla yapılan bu araştırma için, birinci bölümde; drama yönteminin tanımı, gelişimi ile sosyal bilgiler ve coğrafyanın tanımı, drama yöntemiyle ilişkisi incelenerek araştırma için gerekli olan kavramsal çerçeve kurulmuştur.

Ayrıca, bu bölümde, konuyla ilgili olarak oluşturulan problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın varsayımları, sınırlılıkları, amacı, önemi ve ilgili araştırmalar da bulunmaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

Eğitim ve öğretimde ezbere yönelik, çocuğu düşünmeye değil kabullenmeye iten, çocuğun sürekli dinlediği, soru sormadığı, araştırmadığı, pasif hâle geldiği bir sistem kabul görmemektedir. Bunun yerine sorunlarla başa çıkabilen, yaşadığı çevreyi daha iyi seviyelere getiren, duygularını ve aklını birlikte kullanan, bilgiyi özümseyerek beceriye dönüştüren bireylerin yetişmesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun için de, drama yöntemi, eğitim ve öğretimde çok büyük önem taşımaktadır.

Bir olayın, duygunun veya düşüncenin; verilen bir hikâyenin, şiirin söz ya da hareketlerle yorumlanması anlamına gelen drama yöntemi (yayim.meb.gov.tr/

yayımlar/sayı37/aytas.htm 02.07.2003) konuların öğretiminde kalıcılığın sağlanması açısından da eğitimciler tarafından tercih edilmeye başlamıştır.

Eğitim, yeni yetişen nesilleri toplum hayatına hazırlamak amacıyla, onların gerekli bilgi, beceri ve anlayışı kazanmalarına ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme faaliyetidir. Öğretim, eğitime göre daha dar kapsamlı olup, öğrencinin kazanmasını istediğimiz bilgiyi öğrenmesine yardım etmektir (Günden;1977:18,19). Çocukta istendik davranış değiştirme olarak da tanımlayabileceğimiz eğitim ve öğretim okullarımızda bir bütün olarak ele alınmaktadır.

Çocukta istenen yaşantıları meydana getirmek için ise, dış uyarıcılara ihtiyaç vardır. Bu dış uyarıcılar herhangi bir resmin gösterilmesi olabileceği gibi etkili bir söz de olabilir. Önemli olan belli bir zamanda öğrenciyi etkileyebilecek olan bu dış uyarıcıları uygun olarak seçebilmektir. Öğrenmeyi sağlayıcı yaşantıları planlamak hatta onunla ilgili etkinliklerde bulunmak da yeterli değildir.

Bu dış uyarıcılardan biri de yöntemdir. Okullarımızdaki öğretimde önceden saptanmış ve plânlaştırılmış yöntemler vardır. Bu yöntemler, öğretmen tarafından bilinir ve başarıyla uygulanır. Yöntemi, “bizi amacımıza götüren en güvenilir yol” olarak tanımlayabiliriz (Günden,1977:23,30). Eğitimde yöntem kavramı ele alındığında öğrencilere yeni davranışları kazandırma işleminin nasıl gerçekleşeceği konusu karşımıza çıkmaktadır. Eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi, sınıf içinde öğrenme-öğretme sürecinin etkili olabilmesi uygun bir yöntemin seçilmesi ile sağlanabilir (Demirel,1999:81).

Bilindiği gibi; öğrendiklerimizin %1’ini tatma duyusu, %1,5’ünü dokunma duyusu, %3,5’ünü koklama duyusu, %11’ini işitme duyusu, %83’ünü görme duyusu yoluyla elde ederiz (Aytaş, 2002:10). Bütün duyulara hitap edebilen yöntemlerin eğitimde kullanılması, daha iyi öğrenmenin sağlanabilmesi açısından önemlidir. Duyuların çoğunun bir arada kullanıldığı drama yönteminde birey farkında olmadan

duyularını eğitir, öğrenme sürecinde de etkin katılımcıdır. Öğrenci kendi yaptığıyla öğrenirken duyu organlarını harekete geçirir ve unutamayacağı yaşantılar kazanır.

Ama öğretmenler, genellikle kendilerinin merkezde olduğu, dersin akışını ve öğrencileri yönlendirdiği, değerlendirmeyi kendilerinin yaptığı öğretim tekniklerini seçerler. Bilgi vermeye dayanan derslerde “öğretmen sunuşu”nun ağırlıklı olduğu bir strateji izlenir. Burada dersin akışını güzelleştirecek, sınıfın dikkatini canlı tutacak soru-cevap ve örnek verme teknikleri ile düz anlatımın sıkıcılığı giderilmeye çalışılır (egitim.aku.edu.tr/metod02.htm 09.09.2004). Bu yöntemlere geleneksel yöntemler de denilmektedir. Bunlar bazı ders ve konularda etkili olmaktadır, ancak, çok kusursuz ve iyi yöntemler değildirler. Her yöntemin her derste ya da konuda yeterli olduğu söylenememektedir. Ancak birçok yöntem sadece öğretimde kullanılabilmektedir.

Öğretim yöntemlerinin içinde öğrenciye kimlik kazandırmak ve sınıf içi etkileşimleri sağlamak amacı yoktur. Drama ise, öğrenme ve gelişimin, psikolojik içeriklerle sağlandığı, kişiliklerin doğru şekilde yenilenebildiği bir yöntemdir (cmce.oise.utoronto.ca/research.php?page=drama_education 30.11.2004).

Drama yöntemi, bir konunun canlandırılması sırasında konuyu öğretirken empati kurma, görgü kurallarına uyma, iletişim ve etkileşim becerileri kazandırması ile de eğitimi desteklemektedir. Drama eğitim ve öğretimi bir arada tutabilen bir yöntemdir. Bu yönüyle okullarımızda kullanılmaya daha uygundur.

Ancak eğitim ve öğretimin olabilmesi için öğrenmeyi sağlayıcı yaşantılar plânlamak hatta onunla ilgili etkinlikler de bulunmak da yeterli değildir. Yapılan etkinliklerin ürün vermesi gerekir. Bu durumda öğrenme gerçekleşmiş demektir.

Okullarımızda ürün olarak kullanılan yazılı kağıtları ile eğitim ve öğretimin hedeflerinin gerçekleştiğine dair sağlıklı bilgilere ulaşamamaktadır. Oysaki, drama

yöntemi ile birey ezberlemeden kendi içsel duygu ve davranışlarıyla, bir ürün ortaya koymaktadır. Ayrıca bu ürün eğitim ve öğretimin her aşamasında ortadadır. Çünkü drama etkinlikleri bireyi güdüleme ile başlar, dikkati çekme, kavramsal öğrenme ve ölçme-değerlendirme aşamalarının hepsinde kullanılır.

Eğer eğitimde çocukların güçlüklerle karşı dayanıklı olup, yaşadıkları toplumda söz sahibi olmaları isteniyorsa; verilen eğitimin onlardaki yaratıcılık, kendine güven, inisiyatif alma, bağımsız düşünme, özdenetim ve sorun çözme potansiyellerini geliştirebilmesi gerekmektedir (Aral ve bşk,2000:37). Ama konuların çocuğun ilgisini ve ihtiyacını uyandıracak şekilde olmayışı ve öğretmenin buna dikkat etmemesi, ilgisizliği başarısızlığı doğurmaktadır (Erhan,2000:127).

Drama yöntemi ile bireyin konulara ilgi ve merakı artmaktadır. Ayrıca birey duyuşsal ve psikomotor becerilerinin yanı sıra bilişsel düzeyin üst basamaklarındaki (uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme) becerilere de sahip olabilmektedir.

Bütün bunlar drama yönteminin eğitim ve öğretimde kullanılması gerektiğinin bir göstergesidir. Daha önce yapılmış olan araştırmalar bu yöntemin sosyal bilgiler dersinin tarih konularında, fen bilgisi, matematik, Türkçe ve yabancı dil derlerinde kullanımı ile ilgilidir. Sosyal bilgiler dersi coğrafya konularında drama tekniğinin kullanımına yönelik bir araştırmaya rastlanmaması ve bu alanda yapılmış drama etkinliklerinin azlığı bu çalışmada coğrafya konularının seçilmesinin gerekliliğini doğurmuştur. Çünkü drama yönteminin coğrafya konularının öğretiminde de kullanılabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle aşağıda öncelikle drama yönteminin doğuşu, gelişimi, süreci ve yararları açıklanmış, daha sonra da sosyal bilgiler, coğrafya tanımlanarak drama yönteminin bu alanlarda neden kullanılması gerektiği anlatılmıştır.

1.1.1. Drama Yönteminin Tanımı ve Gelişimi

Drama; yapmak, uğraşmak, yaptırarak öğrenmek anlamına gelen Yunanca “dran” kelimesinin “dromenev” olarak türetilmesinden gelir. Anlamı “seyirlik”tir (And, 1974: 17). Drama eski Yunanca da “bir şey yapma” ya da “yapılan bir şey” anlamında kullanılırdı. Bu sözcüğün eski Yunanca’daki bir başka anlamı da “oynamak”tır. Ancak antik tiyatronun gelişmesinden bu yana, bu sözcük yalnızca “herhangi bir kimsenin herhangi bir şey yapması” değil, “belli bir kimsenin katılanlara anlamlı olan şeyi yapması”dır (tiyatroline.com/loca202.htm 29.11.2004) Ayrıca “dromena” ya da “dromenon” eski Yunanca’da tanrılar için yapılan törenlerin genel adı olarak kullanılırdı. Bu törenler sırasında tanrı ile ilgili oynanan oyunlar drama diye nitelendirilirdi. Çünkü drama sözcüğünün anlamı da aynı kökten olup; (o)dra(u)ma’dır. Yani dra=adra/odra; koca, eş, ana tanrıçanın kocası, (u)ma= halkı,...lı’lar. Drama sözcüğü burada yapılan işi (oynanan oyunu) tanımlamaktadır. Aslında drama sözcüğü Anadolu kökenlidir (Aslan,2001:9,12).

Drama, batı dünyasına tiyatro sanatı olarak girmiş ve sonra araştırmacılar tarafından dramanın tiyatrodan farklı bir sanat ve yöntem olduğu keşfedilmiştir.

Drama bütün toplumların içinde varolan, eski kültürlerle dayanan, yaşamsal ve çağdaş bir sanattır. Dramatik etkinlikler tiyatro ürünlerinden, toplumların geleneklerinden düzenlenerek oluşturulur ve yaşamsal durumları yansıtan bir ayna görevini görür. Drama, katılımcıların algılarını ve yeteneklerini birleştiren, işbirlikçi ve performansa dayalı bir sanat alanıdır. Katılanlar yaşamlarıyla yaratıcılıklarını birleştirmeyi öğrenirler ve bunu birbirlerine değerlendirme bölümünde eleştirileri ile yansıtır. Bu da onları geliştirir. Dramanın bireyi geliştirmesinin anlamı, sadece bireyin hayatını yenilemek değil, aynı zamanda yeni yaşam modelleri oluşturmaktır (sterthere.ucalgary.ca/default.asp?V_DOC_ID=945 30.11.2004).

Drama sanatının ilk klasik temel ilkelerini ortaya koyan Aristoteles, bunu “yaşamdaki bir olayın ya da hareketin yeniden yaratılması” olarak açıklamıştır.

Başka bir deyişle drama sanatı, yaşamın kendi değil, ama yaşamdaki geçekliğin yansılanmasıdır; gerçekliğin olduğu gibi aktarılışı değil, geçekliğin belli bir kimsenin yaratılış özellikleri ile yansılanmasıdır. Drama sanatında yaşamın yansılanması canlandırma yoluyla olur. Bu canlandırmada, oyuncu yalnızca insan görünümünde değil, hayvan, bitki, nesne, böcek gibi görünümle de seyirci önüne çıkar. Ancak bunların tümünde odak noktası insan ve insanı ilgilendiren şeylerdir (tiyatroline.com/loca202.htm 29.11.2004).

J.J. Rousseau, 1762’de yazdığı “Emile” adlı eserinde öğrencilerin yaşantılar yolu ile öğrenmesi hakkındaki görüşleri ile Fransa’da drama uygulamalarını başladı (ncocuk. com/pedegog/ana-baba/drama/ydrama.htm. 02.07.2003).

1867’de “yaparak-yaşayarak öğrenme” görüşünü, John Locke ortaya atmasına rağmen bu görüşü geliştiren John Dewey olmuştur. Bir çok eğitimde drama kuramcısı ve uygulamacısı da Dewey’in görüşlerinden yoğun bir şekilde etkilenmişlerdir (Çebi,1996:126). Dewey’in görüşlerinden hareketle başlayan ilk drama uygulamaları İngiltere ve Amerika’dadır. Harriet Finlay Johnson (1911), sınıfta dramayı ilk kullanan kişidir. Eğitimde dramatik süreçleri kullanarak denemeler yapmış ve bunu “dramatik yöntem” olarak adlandırmıştır (Koç,1999:9). Bu ilk uygulamalar bir tür “öyleymiş gibi yapma oyunu” biçimindeydi.

Dersleri, eğitim ve öğretimi daha eğlenceli ve kalıcı hale getiren dramatik oyun tekniğidir. Bireyin etkin olduğu ve üzerinde prova yapılmayan bir gösteridir. Sınıftaki dramatik oyunlar provasız, anında yaratılan genelde yapısı öğretmen tarafından şekillendirilen ve herkesin bir göreve sahip olduğu grup faaliyetleridir. Ayrıca, çocuklar yaşayamayacakları olayları da dramatik oyunlar sayesinde yaşayabilirler (meb.gov.tr/yayınlar/sayı37/aytas.htm 02.07.2003). Dramatik oyun, çocukların çevrelerinde keşfettikleri tüm hareketleri ve karakterleri taklit ettikleri özgür bir ortamda oynanan bir oyundur (MEB,1999:14). Çocukların duygu, düşünce ve hayal ürünü olan bu oyunlar, onların ilgi ve zevklerini ortaya koymalarına yardımcı olurlar.

1917 yılında “Oyun Yolu” adlı kitabı yazan Caldwell Cook anadil öğrenimi için dramatik bir yöntem geliştirdi. Çağdaş drama araştırmacılarından İngiliz Peter Slade 1920’li yıllarda çocuk grupları ile drama çalışmaları denemeye başladı. “Çocuk ve Drama” adlı eseri bu alanda basılmış en önemli eserlerden biridir. Yine Peter Slade’nin öğrencisi Brian Way, II.Dünya Savaşı sırasında çeşitli güçlükler yaşayan çocuklara drama ile yardımcı olmuştur. ABD’de Winifred Ward 1923’te üniversitede yaratıcı drama eğitimine başlamıştır. Dünyada ise “eğitimde drama” yönteminin kullanılmaya başlanması oldukça erkendir (İnal,2001:45).

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, drama bir ders olarak A.B.D. ve Avrupa okullarının ders programlarında yer almıştır. “Yaratıcı Drama -Creative Drama-” kavramı daha çok ABD’de kullanılan bir kavramdır. İngiltere, “Yaratıcı Drama”nın eğitim süreçleri içinde kullanılması bakımından en deneyimli ülkedir ve daha çok “Eğitimde Drama -Drama in Education-” kavramını kullanmaktadır. Federal Almanya’da drama için; “Okul Oyunu ya da Oyun Ve Etkileşim -Schulspiel, Spiel und Interaktion-” kavramının yanı sıra, son yıllarda dramaya “Canlandırma Oyun -Darstellendes Spiel-” denilmektedir.

1930’lu yıllarda İngiltere’de öğretmenlerin, “Konuşma ve Drama” adıyla kurdukları dernekte İngilizce öğretiminde ve konuşma eğitiminde dramanın kullanımının yanı sıra rol yapma, jest ve mimiklerin kullanımı, bireysel doğaçlamalar, grup doğaçlamaları ve bu etkinliklerin konuşma eğitimine etkisi konusunda çalışmalar yaptıkları, yaparak-yaşayarak öğrenme ve duyguların ifade edilmesi kavramlarının ortaya çıktığı görülmektedir. 1943’te de Eğitsel Drama Derneği’nin kurulmasıyla dramanın eğitimde kullanımı artmıştır (Akar,2000:16).

1960’larda Dorothy Heathcote ile drama, asıl olması gereken biçimini bulmaya başladı. Heathcote, çocuklara oyunları taklit etmek ve edebiyat örneklerini dramatize etmek yerine, bir olayda ya da bir çalışma biriminde dramatik anı bulmalarına yardım etmeyi yeğlemiştir. Heathcote, daha etkili biçimde öğrenmenin sağlanması için öğretmenlere, dramayı kullanırken öğrencilere yardım etmelerini

salık veriyordu. Bir rehber ve kaynak kişi olarak öğrencilerle birlikte çalışmalarını doğru buluyordu (San,1996:148). İnsanla ilgili bir olan her şey dramatik olandır. İnsan yaşamı, sorunu,düşüncesi ya da duygusu dramanın temelinde vardır.

Slade (1971:42), dramayı “planlanmış duyuşsal eğitim yöntemi” olarak tanımlarken öğrencinin duyularının eğitiminden bahsetmektedir. Slade, ayrıca dramanın işlenen konuların öğrenci tarafından tekrarı olduğunu vurgulayarak, konuların kalıcılığının sağlanmasında dramanın önemini savunmaktadır. Seachore (1976:48); dramanın çocuğun sosyal, etik ve psikolojik yönden kişilik kazanmasını sağladığını belirtmektedir. 1980’de ise Lindvaag ve Moen; dramayı, özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yolu ile, evrensel ve soyut kavramların canlandırılarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir eğitim yöntemi olarak tanımladılar (Önder,2002:28). Bu teknik öğrencilerin bütün duygularını aktif kıldığından öğrencilerin derse ve konuya ilgilerini arttırmaktadır (Koç,1999:14). Ayrıca öğrenci, drama yöntemi ile ders işlenirken kendine dışardan bakabilecek, davranışlarını analitik olarak değerlendirebilecek ve böylece iç görüşü kazanabilecektir (Aslan,2003:5).

Dramanın, öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarının hepsini harekete geçiren bir teknik olduğunu ortaya koyan bir çok araştırmacıdan biri de Francis’dır. Francis (1982:41), dramanın kişiliği pekiştiren bir teknik olmasının yanı sıra yaşantı yoluyla öğrenme imkanı sunması yönüyle öğrencinin duyuşsal ve bilişsel yanını bütün olarak değerlendiren bir yöntem olduğunu söylemektedir.

Polisini (1989:41) de dramanın, taklit ve rol yapma yoluyla karşılaşacağı yeni durum ya da problemlere dönüştürerek öğrenmeyi doğal ve kolay hale getirmek olduğunu, Mccaslin ise dramanın, çocukların gerçekliğe fantezi yoluyla bakabilmelerini ve hareketlerin görünen yüzeyinin altındaki anlamlarını çözebilmelerini sağlamak için kullanıldığını söylemektedir (Aktaran; Koç,1999:15). Dramada önemli olan her çocuğun etkinliklere katılmasıdır. Çünkü drama çocuğun

hata yapma korkusunun önüne geçerek çocuğun riskleri göze almasına, sorunlarını kendi başına çözebilmesine, yardım eder.

Dramayı, yaşamın modelini çıkarmak ve onun içindeki yerimizi anlamak için işlevsel bir araç olarak gören Somers'ı; Best'in drama tanımındaki, kurgusal ortamda içerik ve bağlama dayalı olarak edinilen yaşantıların, günlük yaşama transferini sağlayan bir “transfer penceresi” düşüncesi desteklemektedir (Aktaran; Akar,2000:18,19). Dramada yer alan bireyler tarafından drama, gerçekmiş gibi duyumsanır, gerçek duygular yaşanır ve açıklanır. Drama gerçek dünya ile kurgusal dünyanın özümsemesini sağlar. Drama bu iki dünyanın etkileşiminden örülüdür. Bir tahta parçasını kılıç olarak kullanan çocuk için o anda o nesne hem tahta, hem kılıçtır (San,1996:149).

Kurmaca olma özelliği, dramanın öğelerinden biridir. Drama, yansılama eylemidir, düş evreninde ya da gerçekte olmuş yahut olabileceği sanılan olayları temsili canlandırır. Dramatik metin bu tür bir yansılama eyleminin haritası sayılabilir. Sürekli geçerliği olabilecek ve değişmeyecek mutlak bir dramatik metin düşlemek olanaksızdır. Çünkü drama kendi kurmaca evreninin yaratmak için, insanları ve çoğunlukla gerçek olan nesneleri kullanır (Efe,1993:19,23).

Drama, eğitim ve öğretimin hedefleri ile sınırlandırılabilir, etkinliklerin çerçevesi öğretmen tarafından belirlenebilir. Böylece drama, eğitimde drama adını alır.

Eğitimde drama, bir eylemin, bir olayın, bir duygunun, çeşitli rollerin, bir kavramın, konunun ya da öykünün, hatta şiirin, canlı ya da cansız varlıkların, sözel ve sözsüz, kendiliğinden davranışlarla, taklit yolu ile, temsili olarak ifade edilmesi, canlandırılmasıdır (Önder,2002:28). Bu canlandırma sırasında bireyler konuların sınırları içinde özgür ve özgündürler. Bireylerin yaratıcılıkları ön plandadır. Kendi kendine öğrenme söz konusudur.

Heathcote (1971), eğitici dramayı “çevrenin doğal kurallarını kabul ederek ve yaşam değerlerini su üstüne çıkararak (hafızaya yönelmeden o anda keşfedilmiş) karakterlerin değil durumun ilgi noktası olduğu her şey” olarak tanımlar. (Okur,1999:9). Drama eğitimde yer aldığı anda; gerçeklik (çocuğun getirdiği yaşamın gerçekliği), dil, kurgu, form (method) olguları iç içedir (Aslan,1999:6) Eğitici dramada genel çerçeve önceden belirlenmiştir. Öğrenci, öğretmen (lider) tarafından yönlendirilir. İlköğretimde ders sırasında bir konunun öğretiminde kullanılan drama, eğitimde dramadır.

Batıda, John Dewey ile başlayan eğitimde drama olgusunu, Türkiye’de ilk defa 1908 yılında İ. Hakkı Baltacıoğlu, Milli Eğitim Bakanı görevindeyken ortaya atmış, dramanın eğitim ve öğretimdeki önemine değinmiş ve dramaya ders programlarında yer vermiştir. Drama, Cumhuriyet döneminde, 1926 yılında ilkökullarda programında yer aldı. 1962 yılında ortaokul programlarına derslerin drama ile verilmesi esası getirildi. Bu amaçla, Selahattin Çoruh’un 1950’de “Okullarda Dramatizasyon” kitabı çıktı. Nevide Gökaydın, MEB adına okullardaki drama çalışmalarını filme aldı. 1965 yılında Emin Özdemir “Uygulamalarla Dramatizasyon” kitabını yayınlarak dramanın, bütün derslerin içinde bir yöntem olarak kullanılmasını savundu.

1968 ilkökullarda programında, dramanın “eğitim etkinlikleri” olarak düşünülmesi öngörüldü. Programda, çocukların ilgi ve gereksinimleri göz önünde tutulmak koşuluyla okuma etkinlikleri arasında kitaplardan ve dergilerden, masal, roman, şiir, temsil ve öykülerin okunabileceği ve bunlardan bazılarının dramatize edilebileceği belirtildi. Bu programda, zevk ve eğlence amacının birinci plânda tutulması ve birkaç öğrencinin bir öyküyü canlandırarak sınıfta oynaması ya da daha kalabalık kümelerce bir piyesin temsil edilmesi de öneriliyordu. 1980 yılına kadar “drama” kavramı MEB’ de “temsil” ve “dramatizasyon” olarak yer alıyordu (MEB,1999:9).

Dramatizasyon, bir metnin düz anlatımdan çıkarılarak yaşamda gerçekleşme şeklinin bulunması, bu tutumun bir beceri halini alması yönünde yapılan etkinliktir.

Dramatizasyon tekniği özellikle; Türkçe, hayat bilgisi, sosyal bilgiler derslerinde okutulan hikâyelerin ve metinlerin canlandırılması için çok uygun bir tekniktir.

Eğitimde dramatizasyon iki şekilde yapılabilir (Aytaş,2002:4,5):

1. Herhangi bir metne bağlı olmadan yapılan dramatizasyonlar:

Ders içi etkinliklerde öğrencilerin, kendi yaşadıkları, gözledikleri, veya etkilendikleri bir olayı canlandırmaları sağlanabilir. Böylece, onların duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade etmeleri, özgüvene sahip olmaları sağlanmış olur.

2. Yazılı bir metne bağlı dramatizasyonlar:

Bu tür dramatizasyonlar, okuma yoluyla dramatizasyonlar (metin öncelikle okunur ve özömsenir. Bölümlere ayrılır ve farklı kişilere paylaştırılarak metnin dramatizasyonu gerçekleştirilir) ve canlandırma yoluyla dramatizasyonlar (metin önceden canlandırmaya uygun şekilde hazırlanarak sınıf içi imkanlar çerçevesinde sahnelenir) olmak üzere ikiye ayrılır.

1982 yılında ise, İnci San ve Tamer Levent, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi'nde öğrencilerle birlikte drama çalışmalarını başlattılar. 1985'te Uluslar Arası Eğitimde Drama seminerlerinin birincisi Ankara'da yapıldı. Bundan sonra da iki yılda bir Ankara'da bu seminerler düzenlendi (Bıyık,2001:19). 1990 yılında Hacettepe, Gazi ve Ankara Üniversitelerinin lisans programlarında drama derslerine yer vermeye başlandı. 1992 yılında ise MEB tarafından drama ile ilgili hizmet içi eğitim programları düzenlendi (MEB,1999:10). 1998'de "İlköğretim Okulları Seçmeli Drama Dersi Programı" yayınlandı. 1999'da Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda "Yaratıcı Drama Tezsiz Yüksek Lisans" Programı başlatıldı. Ayrıca Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi, Oluşum Drama Enstitüsü tarafından drama dersleri verilmekte ve drama liderliği programları yürütölmekte olup, her yıl ulusal drama seminerleri ölkemizde düzenlenmektedir.

Böylece 1908'den 2004'e kadar geçen zamanda, dramanın, ülkemizde önemli aşamalardan geçerek, olumlu yönde geliştiğini söylemek mümkündür. Bu gelişmelerin bundan sonra da hiç durmadan, aksamadan ilerleyeceği düşünülmektedir. Çünkü drama bir yaşam şeklidir. Eğitim ve öğretim için vazgeçilmez bir yöntemdir.

Eğitim ve öğretimin temelinde anlatma ve anlama olmak üzere iki unsur bulunur. Öğrencinin bir konuyu anlatabilmesi için öncelikle anlaması gerekir. Anlama etkinliği de; gözlem, dinleme ve okuma yoluyla olur (Aytaş,2002:9). Birçok öğretim yönteminin içinde okuma ve dinleme etkinlikleri bulunmaktadır. Öğretmenler de bunların yeterli olacağını düşünmektedirler. Ancak insanların gördüklerinin %83'ünü hatırladıkları düşünüldüğünde gözlem yapma becerisinin önemi de bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bunu için eğitim ve öğretimde gözleme dayalı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Bu yöntemlerden biri de dramadır.

İnal'a (2001:46) göre; çevresini gözlemleyen çocuk ya da yetişkine gözlem yapmayı da drama öğretir. Bir etkinlikte taklit etme olmasa da daha sonra bu etkinlik, kişiye çevreyi gözlemlemek için bir istek uyandıracak ve böylece drama çocuğun etrafındaki varlıklarla ve yaşamın kendisiyle iletişim ve etkileşim kurmasına, çocuğun hayatı öğrenmesine katkı sağlamış olacaktır.

Drama; bir düşünceyi beden dili ile anlatma, içsel bir durumu, bir tasarımı, bir düşünceyi eyleme dönüştürme (Morgül,1999:12) olduğuna göre dramayı öğrenmede de kullanmak gerekir. Bu yola ulaşmak için hayal kurmak, gözlem ve taklit yapabilmek, yaratıcı olmak ve rol oynamak gereklidir.

Drama herkese göre değişen, herkeste ayrı şeyler çağrıştıran bir olgudur. Dramada insanlar kendilerini başka yerlere koyarlar ve imgelerle öğrenirler (Aslan,1997:4). Aynı etkinlik farklı bireylerle oynandığında farklı sonuçlar vereceği gibi, aynı etkinlik aynı bireylerle tekrar oynandığında da farklı sonuçlar verir.

Drama, düşüncelerden, sözcüklerden ve jestlerden oluşan insana ait durumlardır. İçten veya dıştan gelen dürtülerle birbirini geliştiren, devamlılık gösteren olaylar zinciridir (Akar,2000:70,71). Drama eğitim ve öğretimde yeni bir oluşumdur. Ezbere dayalı bir eğitim çocuğun zihinsel gelişimini, araştırma, düşünme ve paylaşma becerilerini engellerken, drama ise çocuğu her yönden geliştiren, yetiştiren başlı başına bir eğitim alanıdır (MEB,1999:7).

Drama, eğitim sürecinde oyunlarla geliştirilir ve bu özelliği ile eğitimin yaşamsal bir parçasıdır.

Oyun, kişiliğin gelişim süresince diğer insanlarla paylaşarak, taklit ederek gerçekleştirilen ve yaşamın temel dayanağı olan önemli bir etkinliktir. İnsan yaşamı ve doğayı öğrenmekte oyunu kullanır.

Oyun, çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları kendi deneyimleri ile öğretir. Hayal ile gerçeklik arasında bir köprüdür. Çocuğu iç dünyasına götüren bir etkinliktir, iç dünyanın bir aynasıdır. Oyun, yaratıcı düşünce ile beraber gider. Çocuğun deney yoluyla düşünmesidir.

Oyun, isteğe bağlı gönüllü bir eylemdir. Ismarlama ya da zorlama ile oyun olmaz. Ancak bir ritüel ya da bir tören olduğu zaman; bir ödev, bir görev kavramı ile birleşir. Gerçek yaşamdan değişiktir. Çocuğu gerçek yaşamdan geçici olarak çıkararak kendi düzeninin, dünyasının içine sokar. Çocuk kendini ifade eder (Karabacak,1996:10,11).

Oyun, çocuğun dünyasındaki temel iştir. Oyun yoluyla, içine doğduğu karmaşık dünyada bazı örnekler bulur ve temel yaşam becerileri kazanır. Oyun, erken çocuklukta öğrenmenin temel aracıdır. Çocuklara, tanımlama yapmaları, yargıda bulunmaları, analiz ve sentez yapmaları ve hayal kurmaları için güç verir. Oyun ve oyundan türeyen drama etkinlikleri çocuklara hayal güçlerini ve

yaratıcılıklarını geliştirme, sorun çözme ve iletişim kurma yetilerini kazandırma kısacası yaşamın provasını yapma fırsatını verir (Akar,2000:21). Oyun, çocuğun en temel ihtiyacıdır. Onun fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimi için önemlidir. Oyun, çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Oyun, çocuğun ders çalışması kadar önemlidir. Çocuklar, çevrelerinde gördükleri uğraş ve becerileri oyunlarında canlandırır, dener ve uygularlar. Gelecekte yaşayacakları rolleri, karşılaştıkları olayları, nasıl davranmaları gerektiğini oyunlarında yaşayarak öğrenirler (San,1991:560).

Piaget, oyunun üç aşaması olduğunu belirtir. Birinci aşama; eğlenceli aşamadır (keşif ya da alıştırma oyununda çocuklar materyaller araştırır ve eğlenceli yollarda kullanırlar). İkinci aşama; sembolik oyundur (çocuk hayalinden oynadığı zaman çevredeki sembolik şeyleri destek ve hareket için kullanır). Üçüncü aşama ise kurallı oyundur (Aktaran: Davidson,1998: 13).

Oyun ile öğrenme arasında yakın ilişki vardır. Öğrenmek için her şeyden önce ilgi gerekir (Karabacak, 1996:14). Oyun; çocuğun derslere olan ilgisini artırır, öğretmen için iyi bir güdüleme aracıdır, çocuk kendi vücudunu, çevresindeki insanları ve kendi eşyalarını tanır, içinde aktif olduğu için çocuk kendini mutlu hisseder, içinde çocuk değişik rollere girer; sosyal çevresini, rolüne girdiği kişilerin durumunu yakından kavrar, oynarken insanlara nasıl davranacağını öğrenir, derslere canlılık katar, dersleri kuru ve sıkıcı olmaktan kurtararak çekici hâle getirir. Sınıf oyunları; çocukların kelime dağarcığını zenginleştirir, duyu organlarını geliştirir, dikkatini artırır, onlara beceri kazandırır. Eğitsel oyunların temelinde kişiler sahip oldukları dikkat, zeka ve motorik özelliklerle bir şeye en iyi benzeme veya kurallar çerçevesinde belirlenen hedeflere ulaşma, üstün gelme vardır (San, 1991:560) Eğitim ortamında çocuğun dikkatini çekecek, güdüleyecek, ilgisini sürekli tutacak kuru bilgilerden çok yaparak- yaşayarak, kendi yaşantı ve kazanımlarından hareket eden etkinliklere yer verilmelidir. Eğitsel oyunlar, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini ve daha rahat bir ortamda tekrar edilmesini sağlayan tekniklerdir (Demirel,1993:56;

akt: Karabacak, 1996:15-16). Çocuklar oynarken öğrenir. Bu, onlara deneyim kazandırır.

Oyun, her yaştaki insan için önemlidir. Ancak çocuk için vazgeçilmez bir olgudur. Çocuğun oyun yoluyla eğitimini sağlamak, onlara istenilen davranışları kazandırmanın en kestirme yoludur (Aytaş,2002:7). Drama, gerçekte yapılandırılmış bir oyundur. Drama ile oyun arasında sıkı bir ilişki vardır. Oyunun bütün özellikleri dramada da mevcuttur.

Drama; bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir tümceyi, bir fikri ya da bir yaşantıyı veya bir olayı tiyatro tekniğinden yararlanılarak, oyun ve oyunlar geliştirerek canlandırmadır (San,1991:560). Drama, dünyaya anlam kazandırmanın bir yoludur. Drama öğrenmek için güçlü bir motivasyon sunar ve öğrencilerin özgürlüğünü ve güvenini artırır.

Slade (1971:42); dramada, ders konularının oyun şekline dönüştürülerek öğrencilerde konuların kalıcılığını sağlamak esası olduğunu, söylemektedir. Oyun temelini kültürden alan artistik bir yaşantıdır. Airs (1995:3,4); dramanın eğitimsel bir temel olduğunu, fakat dramanın hem artistik hem de kültürel bir temel olduğunu unutmamak gerektiğini vurgulayarak dramanın, eğitim ve sanat ile birlikte çalıştığını söylemiştir.

Derslerde oyunların daha etkili kullanılması için üç aşama vardır. İlk olarak “Buzkıran Oyunları”; bu oyunlar dersin başında ısınma ya da tanıtıcı etkinliklerdir. Bu oyunlar öğrenenleri rahatlatır, kendilerini tanımalarını ve birlikte çalışabilmelerini sağlar. İkinci olarak oynanan oyunlar dersin bir bölümünde kullanılır. Önceki öğrenilen materyalleri tekrar gözden geçirmek ve pekiştirmek amacıyla oynanır. Üçüncüsü ders sonu etkinlikleridir. Bu oyunlar yoğun öğrenmelerin telaşlı ortamından sonra öğrencileri rahatlatır, çözer. Bazı oyunlar ders

sırasındaki öğrenmeleri tekrar gözen geçirmeye ve rahatlatıp, eğlenceli yollar yerleştirmeye yardımcı olur (Wessels, 1987:29,30).

Drama oyunları sayesinde, genel anlamda, çocuğun saklı enerjisinin ortaya çıkarılması hedeflenir. Aynı zamanda çocuğun bedenini tanıması, yapabilirliğinin farkına varması, konsantrasyonunun ve algılamasının gelişmesi, sözel anlatımının zenginleşmesi ve sosyalleşmesi gibi olumlu değişimler beklenir. Araştırmacılar, çocukların oyun sırasında oyunlar aracılığıyla kendi güçlerini sınıadıklarını, atılıma giriştiklerini, kendi çizdikleri sınırlar içinde rekabet ettiklerini, oyunda kaybetseler bile bunu kabullendiklerini bu nedenle oyunların toplumsallaşma sürecinde önemli etken olduğunu vurgulamaktadır (ncocuk.com/pedagog/ana-baba/Drama/cocukoyun.htm. 02.07.2003).

Dersler bazen çok sıkıcı bir hâle gelebilir, böyle durumlarda uygulanacak en iyi teknik drama oyunlarıdır. Sınıfta oynatılan küçük drama oyunları anında sınıfın havasını değiştirecek, öğrencilerin yeniden derse ilgi duymalarını sağlayacak ve dersi eğlenceli ve zevkli bir hâle getirecektir.

Drama ve oyun arasındaki benzerlik ve farklılıklar ise şöyle sıralanabilmektedir (MEB, 1999:21):

1. Dramada belli eğitsel, sanatsal vb. hedef ve amaçlar vardır. Bunlar lider veya öğretmen tarafından belirlenir. Oyunda ise, çoğunlukla belli bir amaç olmayabilir.
2. Drama bir grup yaşantısıdır. Oyun tek başına da oynanabilir.
3. Drama sürekli değişebilir, değiştirilebilir. Çocuk oyunlarının içinde ise geleneksellik, kalıplaşmışlık vardır. Fazla değişimden söz edilemez.
4. Dramada kesin kurallar yoktur, kurallar esnektir. Katılımcıların kendilerinden bir şeyler katmalarına izin verilir. Ödül veya yanlış yapma söz konusu değildir. Her oyun ise, bir takım kurallara sahiptir. Bu kurallar belirgin ve vazgeçilmezdir. Kurallara uymayan oyun dışı bırakılabilir.

5. Dramanın bir başlangıç ve sonuç bölümü olmayabilir. O anda yaratılır, ortaya konulanlar ilk kez oluşmaktadır. Her oyunun ise, bir başlangıç ve sonuç bölümü vardır. Çoğunlukla belli bir başarı söz konusu olur.
6. Dramada belli kurallar içinde sonsuz özgürlükler içerir. Oyun da belli kurallar içinde sonsuz özgürlükler içerir.
7. Dramanın doğrusu yanlış olmaz. Eğitsel dramada önemli olan sonuç değil, yaşanan bir süreçtir. Oyunların pek çoğunda sonuç önemlidir.
8. Dramada bir öğretmen (lider) vardır. Öğretmen grubun keşfetmesine, gelişmesine, duygularını ortaya koymasına rehberlik eder. Oyunda yönlendirici yoktur. Yönlendirmeyi daha çok oyuncuların biri üstlenir.
9. Eğitimde dramada hiçbir zaman bir şeyi olduğu gibi kabul etme, öykünme söz konusu değildir. Çocuk oyunları büyük ölçüde öykünmeye dayalıdır.
10. Dramada tekrar vardır. Ancak süreç ve yaşantılar farklılaşır. Oyunda da tekrar vardır. Yapısal anlamda farklılaşma yoktur.
11. Dramada estetik kaygı belirgindir. Bunun için sürecin içinde ve sonunda estetik biçimlere ulaşılabilir. Oyunda estetik kaygıdan çok, rahatlama, enerji boşalımı gibi öğeler yer alır.
12. Drama sürecinde gözden geçirme ve tartışma yer alır. Oyunda bir gözden geçirme ve tartışma yer almaz.

Herkes gibi, çocukta da oynama ve oynadığını yansılama eğilimi vardır. Çocuk bunu içtenlikle ve kendi için yapar. Drama, insanlar hakkındadır ve bizlerin içinde geçen bir şeydir. Çocuğun rahat bir biçimde, doğrudan arayış ve yaratışa gidebilmesi için öteki çocuklarla aynı duyguyu paylaşması gerekir (Nutku,1998:105). Çocukların, tek başlarına oynadıkları oyunlardan çok grup oyunlarına katılımı sağlanmalıdır. Çünkü grup oyunları çocuğun çevresi ile iletişimini ve etkileşimini kuvvetlendirerek, topluma uyumunu sağlar. Çocukta grup duygusu geliştikçe “ben” duygusu yerini “biz” duygusuna bırakır. Ortak girişimler ve çabalar artar. Çocuklar işbirlikçi ve paylaşımcı olur.

Grup duyarlılığı arttıkça, daha iyi görme, daha iyi işitme yani birliktelik başlar. Çocuklarda, daha gelişmiş bir gözlem becerisi ortaya çıkar. Çocuk, toplumun bir parçası olduğunu algılamaya başlar (Nutku,1998:101).

Drama da, bir grupla çalışma etkinliğidir (Üstündağ,2002:7). Kaynaklarda bireysel drama etkinliklerine de rastlamaktayız. Fakat bu etkinlikler, öğrencinin kendini tanıması, bedenini kullanabilmeyi öğrenmesi, kendini doğru ve rahat ifade edebilmesi açısından gerekli etkinliklerdir ve grupla çalışmanın ön koşulu olarak mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

Dramada, grup çalışması tekniği, en iyi ve en etkili tekniktir. Grup etkinlikleri, karakterlere dayalı çalışmalardır. Öğrenciler, karakterler ve metin arasındaki ilişkiyi kendi ifadeleriyle yansıtır. Grup çalışmalarında, dramaya katılanlar hem oyuncu hem de izleyici olmanın yanı sıra oyun yazarı ve yönetmendir (icpoline.org/feature_articles/f19_03.htm 30.11.2004).

Küçük grup oyunları genellikle ikili oynanan oyunlara göre daha karmaşık ama büyük grup oyunlarına göre daha az karmaşıktır. Her ne kadar bazı küçük grup oyunları ortaokul öğrencileri için daha uygunsa da, ilkokul öğrencileri oyuna katılım konusunda daha başarılıdır, özellikle de başlangıç sırasında yetişkinler çocuklarla birlikte oynadığında daha iyi sonuçlar alınabilmektedir. Küçük grup çalışmalarında oyuncu sayısı 3-12 arasındadır. Büyük gruplar 15-30 oyuncuyu kapsasa da (Raindrops p.121) en az 8 oyuncu en fazla 40 oyuncudan oluşabilir (Octopus p.122). Oyunlar 30-40 oyuncu ile oynandığında liderin bütün oyuncuların aktif olarak oyuna katıldıklarından emin olması tavsiye edilmektedir (Hengel,1995:85,90).

Drama, öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir eğitim yöntemidir. Önemli olan öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirmek, bilgiye ulaşmanın yollarını sunmaktır (Yılmaz,2000:31). Dramanın amaç ve araç olarak iki şekilde kullanıldığını belirten Sağlam (1995:34), dramanın amaç olarak kullanılışını dramayı drama olarak

öğrenmek şeklinde tanımlarken, araç olarak kullanılmasını ise bir konunun drama ile öğretilmesi olarak tanımlamaktadır.

Drama ile ilgili olarak yapılmış tüm tanımlar doğrultusunda; dramanın herhangi bir konuda ya da derste derse ilgiyi arttırmak, dersi zevkli hale getirmek, öğrencileri ders sürecine katmak, öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlamak, onların konuyu daha iyi anlamaları, öğrenme düzeylerini arttırabilmeleri, kendilerini tanımları ve ifade edebilmelerini, başkalarının yerlerine kendilerini koyabilmelerini, kendi sorunlarını kendileri çözebilmelerini ve karşılaştıkları yeni durumlara adapte olabilmelerini sağlamak amacıyla, konunun hedefleri doğrultusunda önceden planlanarak oluşturulan etkinlikler dizisi ve eğitimde kullanılan bir yöntem olduğu, söylenebilmektedir.

1.1.2. Drama Yönteminin Yararları

Genel olarak drama (İnal, 2001:45,46; San, 1996:148-160; Önder, 2002:84; Yeğen,2003:9;meb.gov.tr/yayınlar/sayı37/aytas.htm.,yenisayfa/pgs/prola.02.07.2003, Demirel,1999:97);

1. Yaratıcılığın ve hayal gücünün gelişmesini, duyguların dışa vurulmasını,kendine ve başkalarına saygı duymayı sağlar.
2. Eleştirel düşünme ve yorum yapabilme yeteneği, birlikte çalışma alışkanlığı ile kendine güven duyma ve karar verme becerileri, empati, demokratik davranışlar becerisi kazandırır.
3. Duygusal, zihinsel ve sosyal becerileri geliştirir.
4. Edilgenlik yerine katılımcı olmayı, bağımlı yerine bağımsız olmayı sağlar.
5. Öğretmenlerle öğrenciler arasındaki olumlu ilişkilere katkıda bulunur.
6. Keşfetme, değerlendirme, çözümlemeye yönelik soru sorabilme becerilerini sağlar.

7. Çocukları; tutarlı, anlayışlı, sahip oldukları imkanlarla dünyalarını genişletmeye çalışan, yaşama kendi düşünceleri ile katılan, cesaretli bireyler olma yolunda destekler.

8. Seviyeli sorular sorabilme, hipotez kurma, formül geliştirme ve sonuca ulaştırma ve becerilerini kazandırır.

9. Çocuğun değişik yaşantılar tanımasını, eğitim ve öğretimde aktif rol almasını ,sorumluluk duygusunun gelişmesini, kendini ve vücudunu tanımasını, yaşamı çok yönlü algılamasını, farklı görüş açılarına sahip olup, tartışmayı öğrenmesini sağlar.

10. Doğaçlama yeteneğini geliştirir, deneyim, oyunculuk, yapımcılık, seyircilik gibi özellikler kazandırır, öğrencileri bilinçlendirir.

11. Öğrenme gücünü kuvvetlendirir, öğrenme güçlüklerini giderir, ders konularının derinlemesine algılanmasını sağlar. Öğrencileri araştırma ve inceleme yapmaya sevk eder, konsantrasyon yetisine sahip kılar, öğrencilerin, benlik kavramını pekiştirir, analiz ve imgelem gücünü geliştirir.

12. Disiplinli olmayı öğretir.

13. Çocukların çatışmalarla olumlu şekilde baş etmesine olanak verir. Çocukları neşelendirir, umutlandırır ve iyimserlik duyguları yaratır.

14. Bir grubun üyesi olma duygusunu yaşatır. Farklı düşüncelerin paylaşılmasını, değer verilmesini ve kabul görmesini sağlar.

15. Çocuklar taklit yaparak insanların duygularını inceler ve insan duyguları hakkında fikir sahibi olabilirler.

16. Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğinin yanı sıra akıcı konuşmayı geliştirir.

17. Dile hâkimiyeti ve iyi ifade yeteneğini geliştirir.

Drama yönteminin yararları doğrultusunda, eğitimde drama ile çocuklarda aşağıdaki öğrenme süreçleri gerçekleşir (Önder,2002:10):

1. Yaşantılara dayalı öğrenme: Drama etkinliği sırasında çocuklara, grup içinde bazı olayları, kavramları, durumları yaşayabilecekleri koşullar sunulur. Örneğin;

öğretmenin, “eve telefon faturası çok geldi ve annen bu durumdan seni sorumlu tutuyor. Ne yaparsın?” diye sorması gibi.

2. Hareket yolu ile öğrenme: Drama etkinliklerine katılan çocuklar, kendi hareketleri sayesinde bir çok kavramı, olayı ve süreci öğrenebilirler. Örneğin; öğretmenin, “sıradağ” 1 bana bedeninizi kullanarak göstermenizi istiyorum, demesi gibi.
3. Aktif öğrenme: Drama etkinlikleri, çocuklara kendilerini ve sosyal çevrelerini araştırma konusunda aktif olma fırsatı sağlayan etkinlikler olmaları nedeniyle, öğrenme bakımından etkilidirler. Örneğin; öğretmenin, Hititler zamanında yaşayan bir heykeltraş olduğunuzu düşünün ve bir heykel yapın. Daha sonra bana bu heykelin öyküsünü anlatacaksınız.... Anlattığınız öykülerin doğru olup olmadığını araştırmanızı ve öykülerinizdeki eksiklikleri, yanlışları gidermenizi istiyorum. Yarın bu heykelleri tekrar yapacaksınız, demesi gibi.
4. Etkileşim yolu ile öğrenme: Drama etkinliği sırasında çocuk, arkadaşları ile ve öğretmeni ile hem sözlü olarak hem de beden yolu ile etkileşim, paylaşım hâlinindedir.
5. Sosyal öğrenme: Drama etkinlikleri, çocukların grup aracılığıyla birçok kavramı, konuyu diğer yandan da grupta yaşam ile ilgili bilgileri, kuralları, davranışları öğrenmelerini kolaylaştırır. Örneğin; öğrenci bencil olmak yerine paylaşmayı, arkadaşına danışabilmeyi, soru sorabilmeyi öğrenir.
6. Tartışarak öğrenme: Etkinlik sonunda soru–cevap yöntemi ile yapılan tartışmalar çocuğa yaşadıklarını etiketleme, kavramsallaştırma yönünde yararlıdır. Örneğin; “neler hissettin?, bu canlandırmayı daha farklı nasıl yapabiliriz?, zorlandığın bir yer var mıydı?...” gibi.

7. Keşfederek öğrenme: Çocuk, drama etkinliği sırasında tüm yaşantılarını sentezlediği yeni bir öğrenme düzeyine girer. Bu öğrenme fiziksel ve sosyal çevrenin daha önce farkında olmadığı yönlerini keşfettiği bir öğrenmedir. Örneğin; çocuğun zor durumlarda ne yapabileceğini keşfetmesi....gibi.
8. Duygusal öğrenme: Drama, psikolojik bir yapıya da sahiptir. Çünkü, öğrenme duygulardan arınmış bir ortamda meydana gelmez. Öğrenme ortamında öğrencinin duyguları da vardır. Örneğin; etkinlik sırasında öğrencinin korkularının, zevklerinin, ilgi ve ihtiyaçlarının farkına varması.
9. İşbirliği kurarak öğrenme: Çocukların birbirleriyle işbirliği kurarak, problem çözmeye, özgün bir yaratı ortaya çıkarmaya ya da bilgi toplamaya çalıştıkları bu yol, eğitici drama etkinliklerinde sık kullanılan bir öğrenme yoludur.
10. Kavram öğrenme: Drama etkinlikleri çocuklarda temel kavramları öğrenmelerinde fiziksel ve sosyal çevreleri ile kurdukları doğrudan etkileşim sürecidir. Örneğin; çocuğun eline diken batmış gibi davranması diğer çocuklara acı kavramını öğretecektir.

Drama yönteminin yararlı olabilmesi için, öğretmenlerin derslerde drama yöntemini kullanmaya ağırlık vermeleri gerekir. Bu yöntemin doğru ve yerinde kullanılması için, drama sürecinin iyi bilinmesi şarttır.

1.1.3. Drama Yönteminin Süreci

Drama süreci birbirini tamamlayan öğelerden meydana gelmiştir. Bu öğeler şöyle sıralanabilir (egitim.com>egitimciler>egitimdegelisim>ayinkonusu.htm. 02.07.2003);

1.1.3.1. Çalışma Mekanı (Çevre, Araç ve Gereçler)

Drama etkinliklerini uygulamak için öncelikle uygun bir çevre olmalıdır. Çevre ya da alan çok büyük olmak zorunda değildir ama çocuklara yeterli bir alan sağlanması önemlidir. Özellikle rahatlama ve konsantrasyon çalışmaları sırasında çocukların birbirine dokunmayacakları kadar geniş bir alanın olması gerekir. Drama sürecinde kullanılan araç ve gereçlerin en büyük özelliği, bu materyallerin aslında farklı amaçlar için kullanılması, biçiminin değiştirilmesi ya da birkaç nesnenin bir arada farklı işlevler üstlenmesi biçiminde açıklanabilir. Drama sürecinde kullanılan araç ve gereçlerin çocukların ekonomik durumuna uygun, kolay bulunabilen, fiziksel olarak zarar vermeyen, birçok amaç için kullanılabilen, hareket özgürlüğünü kısıtlamayan, her an ulaşılabilen nitelik taşımasına dikkat edilmelidir.

1.1.3.2. Oyun Grubu (Katılımcılar)

Dramanın en önemli unsurudur. Gruptaki katılımcıların yaşları, gelişim seviyeleri, cinsiyetleri, ilgi ve ihtiyaçları dramanın nasıl yönlendirileceğini ve çalışmanın zamanını etkiler. İlk kez drama yapılan grupta, çalışmalara basitten başlanmalı ve karmaşık çalışmalara doğru gidilmelidir. Sağlıklı sonuçlar alabilmek için grubun sayısı önceden belirlenmeli, yaş ve gelişim düzeyleri ile birlikte grubun özellikleri dikkate alınarak sayıya karar verilmelidir. 10-12 kişilik gruplar idealdir.

1.1.3.3. Çalışmanın Kendisi (Uygulama)

Her drama etkinliğinin belirli bir yapısı ve aşamaları vardır ve her drama etkinliğinden sonra etkinlik hakkında mutlaka konuşulmalıdır. Dramanın yapısı;

1. Tema seçimi: Çocukların ne öğrenmesi isteniyor? Örneğin; işbirliği, para.
2. Çevre Düzenlemesi: Öğrenme en iyi hangi ortamda gerçekleşebilir. Örneğin; müze, süpermarket.

3. Çocukların Rol Seçimi: Çocuklar kim olacak? Çocuklar deneyim kazandıkça değişik roller seçebilirler. Örneğin; yolcu, müşteri.
4. Öğretmenin Rol Seçimi: Kim olacağım? Öğretmen olarak kalıp, dramayı dışardan mı yönlendireceğim, yoksa dramanın içinde yer alacak mıyım?
5. Çevrenin Belirlenmesi: Bu dramadaki rollerin hangi bakış açısından ele alınacağını belirler ve konsantrasyonu artırır. Örneğin; makasını kaybetmiş terziler.
6. Odak Noktası Seçimi: Drama hakkında çözülecek problem nedir?
7. Eylem Seçimi: Çocuklar ne yapacaklar? Örneğin; malları raflara yerleştirecekler.
8. Püf Noktasının Belirlenmesi: Başlangıçta çocuğun konuya dikkatini çekebilmek için ne kullanılacağı belirlenir. Bu işi öğretmen yapabileceği gibi, herhangi bir mektup, herhangi bir kumaş parçası, herhangi bir resim de yapılabilir. Örneğin; öğretmenin Noel Baba kıyafeti ile sınıfa girmesi.

Dramanın aşamaları ise aşağıda açıklanmıştır (Karakaya; 2003:14):

1. Hazırlık : Drama bir öğretim yöntemi olarak kullanılacaksa eğer, böyle bir aşamanın olması mecburidir. Drama ile öğretilecek konuya ait temel bilgiler bu aşamada öğrencilere hatırlatılır, tekrarlanır.

2. Isınma : Bedenin ve duyuların harekete geçirilmesidir. Burada beş duyu organını kullanabilme, gözlem yetisini geliştirme, beden ve temas çalışmaları yapma, tanışma, etkileşim kurma ve güven, uyum sağlama gibi süreçler üzerinde çalışılır. Öğretmen, yönetici ve yönlendirici olup dramaya aktiflik katar. Isınmada; çocukların eğitim düzeyleri, içinde bulundukları toplumun yapısı, yaşları, kişilik özellikleri, amaç-hedefleri, seçilen araç ve gereçler, mekân ve zaman, aklı, duyguları ve bedeni kullanması, yaratıcılığı, hayal gücü, konsantrasyonu, konuşması ve mutlu olması gibi eğitsel unsurlar önemli yer tutar (Johnson ve başk.,1984:89-92). Isınma çalışmalarının ardından oyunlar gelir. Belirlenmiş kurallar içinde özgürce oyun kurulur ve bu oyunlar geliştirilmeye çalışılır. Yaratıcılık ve imgeleme boyutları işin içine girer

(Koç,1999:18). Bu oyunlar kimi zaman sözcük dağarcığını, duyuları ya da dikkati geliştiren oyunlar olduğu gibi, kimi zaman da öykünmeye dayalı ya da yarışmalar içeren oyunlardır.

3. Rol Dağılımı : Bir öğretimin tekniği olarak kullanılan dramada yapılacak canlandırma ile ilgili rollerin gönüllü öğrencilere dağılımı sürecidir.

4. Hayal Kurma : Bireyler bu aşamada, canlandıracakları rollerle ilgili hayal kurarlar, rolleri önce zihinlerinde canlandırırlar.

5. Canlandırma : Doğaçlama ve oluşum süreçlerinin bütünüdür. Öğrenilen konu ile ilgili rollerin sözel ve sözel olmayan davranışlarla ifadesidir. Doğaçlama; bireysel etkinlikler ve grup çalışmalarıyla yaratıcılığın en çok ön plâna çıktığı bölümdür. Bir metne bağlı olmadan içten geldiği gibi ve aniden gelişen durum olarak tanımlanır. Özgün bir süreç olarak gerçekleşir. Doğaçlamaların ana kaynağı bireyin kendi yaşantısıdır. Bu nedenle katılımcıların kendilerini rahatça ortaya koyabildikleri ve bireysel olarak keyif aldıkları bir bölümdür. Oluşum ise; ulaşılması hedeflenen en son bölümdür. Önceden hiç belirlenmemiş bir konunun ortaya iletişim yolu ile çıkmasıdır. Sürecin başı ve sonu belirsizdir.

6. Rahatlama : Bu aşamada, drama etkinliklerinde doruğa çıkan enerjinin boşaltılması sağlanır. Müzik ve resim gibi öğelerden faydalanılabilir. Bedenin rahatlama amaçlanır.

7. Değerlendirme : Bu aşamada, süreç gözden geçirilir. Özeleştir ve tartışma yapılır. Dramanın en önemli aşamasıdır. Neler hissettiniz? Nerede güçlük çektiniz? Ne yaşadınız? gibi sorulara cevap aranır. Gerekirse öğretmen, süreci yönlendirmenin yanı sıra görüşleriyle de sürece katılabilir.

Drama ders planları hazırlanırken; dramanın öğeleri ve aşamaları iyi bilinmeli ve bunlar öğretim konularının hedeflerine doğru olarak adapte edilmelidir.

Bir drama planı oluşturmak için önce amaçlar belirlenmeli, dramatize edilecek olaylar ve karakterler geliştirilmeli, drama etkinliği için ısınma çalışmaları yapılmalıdır. Daha sonra hayali kahramanlar ve çevre oluşturulmalı, zaman belirlenmeli, senaryo yeni basamaklarla, yeni karakterlerle veya çevre ile değiştirilmelidir. En son olarak da çocukları dramanın hayal dünyasından ayıracak sonlar yaratılmalı ve onların yaptığı drama etkinlikleri değerlendirilmelidir (Brown ve Playdel,1999:38). Drama plânları yapılırken, ele alınan konunun malzemelerini temin etmek için öğrenci grubunun araştırma yapmasına, malzemeler ortaya konduktan sonra diyalogların kurulmasına, öğretmenin gruba eşlik etmesine ve öğrencilerin özgür bir ortamda bulunmasına dikkat edilmelidir (Johnson,1978:256).

1.1.3.4. Drama Lideri (Öğretmen)

Drama etkinliklerinden beklenen yönde yarar sağlanabilmesi, önemli oranda öğretmenin yaklaşımına, davranışlarına bağlıdır. Öğretmen yönetici, yönlendirici ya da en çok kullanılan hâliyle drama lideri, drama çalışmalarında katılımcılara rehberlik eden kişidir. Yürütülecek drama etkinliklerinde, drama liderinin mesleki formasyonunu; eğitim, psikoloji, gelişim psikolojisi, tiyatro, müzik, plastik sanatlar, oyun ve tiyatro gibi alanları oluşturmalarıdır. Drama lideri, disiplinler arası bir ilişkide kendini yetiştirebilmeli, yaratıcı nitelikler taşıyan değişmeye açık bir kişiliğe sahip olmalıdır.

1.1.4. Sosyal Bilgiler ve Drama Yöntemi

Sosyal Bilgiler; “toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler”, olarak tanımlanabilir (Sönmez,1997:7).

Sosyal bilgiler dersi, 1926 programı ile Tarih, Coğrafya, Yurt Birliği adlarıyla, 4 ve 5.sınıflarda haftada ikişer saat okutulmuştur. 1962 programıyla ise Tarih, Coğrafya, Yurt Birliği derslerinin yerine “Toplum ve Ülke İncelemeleri” dersi konulmuş 4.sınıfta 6, 5.sınıfta 5 saat okutulmuştur. 1968 programı ile birlikte aynı ders Sosyal Bilgiler adı ile benimsenmiş, 4 ve 5.sınıflarda haftada beşer saat okutulmuştur. 1997 yılında sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz ilköğretim uygulaması ile ilgili yasanın yürürlüğe girmesinden sonra, ilköğretim okullarında okutulan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri uygulamadan kaldırılmış, yerine Sosyal Bilgiler dersinin konması kararlaştırılmıştır (Çelikkaya,2002: 6,7).

İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili “ temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı” olarak tanımlanır (Erden,1997:8 akt: Çelikkaya,2002:5).

Sosyal Bilgiler bir eğitim programıdır ve sorumluluğunu bilen, demokratik yaşama bağlı, saygılı, düşünen, araştıran ve üreten bireyler yetiştiren, içinde sosyoloji, tarih, antropoloji, coğrafya, yurttaşlık, hukuk gibi alanları barındıran bir derstir.

Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilere “sosyal kişilik” kazandırdığı (Kılıç,1997:30), yeni kuşaklara bir kültür birikimi aktardığı, onların davranışlarını yetişkinlerin hayat tarzı yönünden biçimlendirdiği, çocuklara uygarlığı ve demokrasiyi tanıtır ve sevdirmek ve onları etkili bir yurttaş olarak yetiştirdiği (Candan,1990:23,24) ve onları gelecekteki toplumsal rollerine hazırladığı söylenebilmektedir. Sosyal Bilgiler dersi, bireyin iyi bir vatandaş olarak yetişmesini, içinde yaşadığı çevreyi ve vatani tanımasını, karşılaştığı sosyal problemleri çözmesini sağlayacak temel bilgi ve genel kültürü kazandırmakla yükümlüdür (Kılıç, 1997:31).

Sosyal bilgiler dersi programımızın bilgi yığını halinde olması ve bütün bilgilerin az bir zamanda öğretilmeye çalışılması ezberciliğe göz yumulmasına neden olmaktadır. Sürekli ezber yapmaya çalışan öğrencide derse karşı olumsuz bir tutum oluşmakta, bilgi ve beceri kazanma isteği yok olmaktadır. Bu da, sıkıcı, bitmek bilmeyen ders saatlerinin olması demektir.

Philbin ve Myers'ın araştırması; ilkökul programında öğrencilerin vatandaşlık görev ve sorumlulukları, toplumda insanların birbirleriyle ilişkileri, çevre, yurt ve dünyayı tanıma ile ekonomik yaşama yeteneklerini geliştirme amacıyla yer alan Sosyal Bilgiler dersinde drama kullanımı ile ilgilidir. Sosyal Bilgiler dersi, geçmişten günümüze değin öğretmenler ve öğrenciler arasında karşılıklı olarak problem çözme ve eleştirel düşünmeyi sağlama açısından dramada yararlanmaya uygun bir özellik gösterir. Buna göre; belli tarihî, kültürel ve politik olgular hakkında özel durumları ve varsa bu durumlar arasındaki farklılıkları ortaya koymak ve çelişkileri karşılaştırmak için bu durumları canlandırmak, daha sonra da üzerinde sınıf tartışmaları yapmak gibi yollara başvurulabilir. Sosyal Bilgiler dersinde drama aracılığıyla olay ve olguların karşılaştırılmasında, basılı malzemeler kaynak materyalleri oluşturur. Eski gazete kupürlerinden, makale, tarihî doküman, anı, günlük ya da mektuplara kadar tüm malzemeler başlangıç noktası olarak alınabilir. Bu tür malzemeler, belirlenen konularda doğaçlamaların yaratılması için sağlam bir dayanaktır ve çocuklar için düşündürücü özellikler taşır. Çocukların eleştirel düşünceleri ve problem çözmeye dönük davranışlar göstermeleri, kendi doğaçlamaları ile yarattıkları kişilikler çevresinde gelişir. Sosyal Bilgiler dersinde; öğrenci dramadan yararlanarak somut yaşantılar kurabilir ve yarattığı bireysel anlamlara göre dünyada yaşanan olgu ve olayları değerlendirebilir. Sınıf içindeki böyle bir çalışma; onun olayları irdelemesine yansıtmasını sağlayacağı için, bir taraftan olaylara eleştirel gözle bakmayı diğer taraftan da karşılaştığı problemler üzerinde çözüm yolları aramayı gerektirecektir. Bu açıdan drama; çocukların düşünme sürecini gözlemlemeleri ve sosyal etkileşimlerindeki yetenekleri izlemeleri açısından da öğretmenlere ipuçları verecektir. Drama ile bilgilenme, okul disiplinleri içinde edinilen ezbere dayalı, kurumsal bilgilenme değildir; dramada gene çeşitli

disiplinlerden gelen bilgi kullanılır ama bu kez bilgiler tek (eşi olmayan) bir biçimde dünya ile kurulan öznel ve nesnel ilişkiler içinde yapılır. Eğitim amaçları bireyin kişiliğinin gelişmesi ile ilgili tüm öğeleri içeriyorsa, onun duyarlı, yaratıcı ve yeteneklerinin farkında olmasını sağlamaya çalışıyorsa, bu özelliklerini yaşantısında başarıyla uygulamasını koşul olarak görüyorsa, bu durumda drama ona destek olacaktır (Üstündağ,1995:42,43).

Özdemir, dramanın, çocuklar için en canlı ve doğal öğrenme yollarından biri olduğunu, ana dil çalışmalarında olduğu kadar Sosyal Bilgiler öğretiminde de dramatizasyondan geniş ölçüde yararlanıldığını ve bu gruba giren tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi konularının drama için elverişli olduğunu belirtmektedir. Sosyal bilgiler dersinde drama, öğrencilerin kendi yaşantılarını hatırlamaları ve kullanmalarını, böylece çevrelerindeki olayları gözlemlene becerilerini arttırmalarını sağlayacaktır (Aktaran; Koç,1999: 35-36-37-38)

Sosyal bilgiler öğretiminde drama tekniğinin kullanılmasının sağlayacağı yararlardan bir tanesi de istenildiği anda yaşanamayacak olaylarla gerçek durumları öğrencilerle karşı karşıya getirmesidir. Drama, öğrencilerin zaman ve mekan yönünden erişemeyecekleri olayları incelemelerine yardımcı olur. Bununla birlikte öğrencilerin düşünme, algılama, yorumlama, dinleme, konuşma yeteneklerinin de gelişmesini sağlar. Bunlar da zaten sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alması istenen öğrenci davranış özellikleridir (Şimşek,2001:29).

Drama ile katılımcılar sosyal bilgiler dersinde anlatılanları gerçeğine uygun olarak yeniden kurgularlar. Özellikle tarih konularını yaşayarak öğrenirler ve konuları daha iyi kavradıkları için sosyal bilgiler dersindeki seviyelerini yükseltirler. Öğrenciler sosyal bilgiler dersinde drama çalışmalarında kendilerini karakterlerin yerine koyarlar, onlar gibi düşünür, kararlar alır ve bu kararları uygularlar. Gözlemleri ve içsel davranışları ile hareket ettikleri için olayları ve sonuçları değiştirebilirler. Böylelikle geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kurabilirler.

İnsanlar ve yaşantıları hakkında bilgi sahibi olurlar. Topluma ve hayata uyum sağlamayı öğrenirler (Zinsmaster,1965: 309).

1.1.5. Coğrafya ve Drama Yöntemi

Coğrafya teriminin orijinal yazılış şekli Geo+Graphein şeklinde olup, burada “Geo” yer anlamında, “Graphein” tanıtm-tasvir anlamındadır. Coğrafya teriminin eski çağda ilk kez, M.Ö. III. yy. başlarında “geographica” ya da “goeographie” biçiminde eski Mısır’ın İskenderiye kentinde yaşamış olan Erastosthenes (M.Ö. 275-195) tarafından kullanıldığı kabul edilmektedir (Doğanay,1993:3; akt: Ugan,2002:12). Günümüzdeki anlamıyla coğrafya, “yeryüzünün şekillenmesini ve şekillenmede etkili olan amilleri, yeryüzündeki canlı hayatı oluşturan insan, bitki ve hayvanlarla doğal ortam arasındaki dağılışı ve ilişkileri inceleyen bir bilim dalıdır.”

Coğrafyanın inceleme alanı çok geniştir. Konusunu oluşturan olaylarda çok çeşitli ve karmaşıktır. Coğrafyanın inceleme alanı diğer bir çok bilim dalının da inceleme alanıdır. Ama coğrafya, konularını diğer bilimlerden farklı olarak inceler. İnsanın her türlü faaliyeti, doğal ortamla ilişkilerini, doğal ortamı değiştirme gayretlerini belirtmeye çalışır (Gürsoy,1992:27; akt: Ugan,2002:13).

Coğrafya, yeryüzü ve insanlar arasındaki ilişkileri açıklar. Çünkü yeryüzü şekilleri insan hayatında önemlidir. Yeryüzü şekilleri çocukların gelişimi için de önemlidir. Çocukların coğrafya ile tanışması da yeryüzü şekilleri ile başlar. Bu yeryüzü şekillerinin öğretimi doğrudan ve yerel olmalıdır. Örneğin; şehirdeki dağlar, kıyılar, ovalar...gibi. Kavramlar resim, film ya da hikâyeler ile desteklenmelidir (Wiegand, 1993:1).

Uzun yıllardan beri alışlagelmiş bir fikir, coğrafyanın dünya yapısı, ölçüleri, deniz, kara, iklim özellikleri, verimli topraklar ve yeryüzü şekilleri ile ilgilenen bir bilim dalı olduğudur. Halbuki bugün coğrafya anlayışı ve öğretimi bütünüyle

değişmiş, coğrafi faktörler insan hayatı ile ilgileri derecesinde önemli görülme ve bu yönleriyle ele alınıp incelenmeye başlanmıştır. Bu görüşün ışığı altında denilebilir ki sadece coğrafi faktörleri bilmek, coğrafya öğrenmek değildir. Coğrafi faktörleri bilmek insanoğlunun problemlerini daha iyi anlamaya ve çözmeye yardımcı olması yönünden faydalı bir öğrenim olarak kabul edilir (Çelikkaya, 2002:10).

Coğrafya dersinin, genellikle öğretmen ve öğrenciler tarafından ülkelerin, şehirlerin, nehir ve dağ isimlerinin öğrenilmesi, yetiştirilen ürünlerin listeler halinde verilmesi, yerleşim yerlerinin nüfusu, çeşitli üretim değerleri gibi zamanla değişen bilgilerin verildiği bir ders şeklinde algılanması, bu dersin ezbere yöntemlerle verilmesi, coğrafya ders kitaplarının bu mantıkla hazırlanması, özellikle yurdumuzda coğrafya biliminin sevimsiz ve önemsiz bir bilim olarak tanınmasına yol açmıştır (Yaman,1999:21). Bu durumu değiştirebilecek bir yöntem varsa, o da dramadır. Bu araştırmanın amaçlarından biri de drama yöntemiyle coğrafya ders konularını ezberden kurtarıp, sevimli ve önemli bir hale getirmektir.

Coğrafya öğretimine ilişkin başlıca ilkeler ise; çocuğa görelilik, somuttan soyuta, yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora (yalından karmaşığa), yerlilik, yaşamsallık ve güncelliktir (Nas,2000:229-232). Bu ilkelerin gerçekleşmesinde de ilköğretimde drama yöntemi faydalı olmaktadır.

Ayrıca, coğrafi olaylar ancak gözlem ve sezgi yoluyla kavratılabilir. Gözlem becerisini geliştiren, öğrencilerin düşünmesine, tahmin edip, hayal kurmasına yardımcı olan tek yöntem, dramadır. Drama ile öğrenciler, her gün gördükleri ama önemsemedikleri yeryüzü şekillerini ve onların yaşamları için ne kadar önemli olduğunu fark edebileceklerdir.

Coğrafya, insanın günlük yaşantısında, her anında vardır. Coğrafyanın bu özelliği, günlük yaşantıları sınıfa taşıyabilen ve bunları analiz edip, doğru davranış biçimleri oluşturan bir yöntem olan drama ile birebir uyumaktadır. Bütün bu

sebepler, coğrafyanın öğretiminde de drama yönteminin kullanılması gerektiğini gözler önüne sermektedir.

Araştırmalar öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin derslerde başarıyı arttırdığını göstermektedir. Ne yazık ki, bu araştırmalara rağmen sınıflarımızda öğretmen merkezli yöntemlerle ders işlenmekte, konular soyut olarak kalmakta, öğrenci pasif durumuna getirilmektedir. Böylelikle hem dersin hem de okulun, eğitim-öğretim amaçlarına ulaşamamaktadır. Oysaki bireylere toplumsal, kişisel, zihinsel, bedensel bilgi ve becerileri kazandırmada, dersi neşeli, kolay ve somut hale getirmede, öğrencinin derse aktif katılımını sağlamada, öğrencilerin sahip oldukları bilgileri analiz ve sentez etmesinde, farklı kaynakların kullanımında en önemli tekniklerden biri dramadır. Bu araştırma da drama yönteminin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersini öğrenme düzeylerinde etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma için, “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinin “Yurdumuza Genel Bakış” bölümü ile “Yurdumuzun Doğal Durumu” bölümünün konularından “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Yurdumuzun Dağları, Ovaları, Platoları, Gölleri, Akarsu ve Barajları, İklimi ve Bitki Örtüsü” ele alınmıştır.

Araştırma kapsamındaki konuların hedefleri (Güleryüz,2001:123);

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Türkiye’nin dünya üzerindeki yerini tanıyabilme.
3. Yurdumuzun yeryüzü şekilleri bilgisi.
4. Yeryüzü şekillerinin yaşantımız üzerindeki etkilerini açıklayabilme.
5. Yurdumuzdaki iklim çeşitleri ile ilgili sınıflamalar bilgisi.
6. Yurdumuzdaki iklim çeşitlerinin etki alanları bilgisi.
7. Yurdumuzun doğal bitki örtüsü bilgisi.
8. Yurdumuzdaki doğal bitki örtüsünün önemini kavrayabilme.
9. Yurdumuzun akarsularını tanıyabilme.
10. Yurdumuzun akarsularının özellikleri bilgisi.
11. Yurdumuzun akarsularından sağlanan yararları açıklayabilme.

12. Türkiye’den doğup sınırı aşan akarsuların bilgisi.
13. Türkiye’den doğup sınırı aşan akarsuların önemini kavrayabilme.
14. Yurdumuzun göllerini tanıyabilme.
15. Yurdumuzun göllerinin özellikleri bilgisi.
16. Yurdumuzun göllerinden sağlanan yararları açıklayabilme.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

İlköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersinin ‘Güzel Yurdumuz Türkiye’ ünitesinden seçilmiş altı ders konusunun mevcut yöntem ve tekniklerle kontrol grubuna, drama yöntemi ile deney grubuna işlenmesi, örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark meydana getirmekte midir?

1.3. ALT PROBLEMLER

1. “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Dağlar)” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Ovalar ve Platolar)” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. “Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Doğal Bitki Örtüsü” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsu Ve Barajlar)” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Göller)” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.4. TANIMLAR

Drama: Bir eylemin, bir olayın, bir duygunun, çeşitli rollerin, bir kavramın, konunun ya da öykünün, hatta şiirin, canlı ya da cansız varlıkların, sözel ve sözsüz olan kendiliğinden davranışlarla, taklit yolu ile, temsili olarak ifade edilmesi, canlandırılmasıdır (Önder, 2002:28).

Ünite: Ders kitaplarında birbiriyle ilgili konuları birleştiren, toplayan bölümlerdir.

Sosyal Bilgiler: İlköğretim okullarının 4.5.6.7.8. Sınıflarında konuları MEB Talim ve Terbiye Dairesinin ilgili birimlerince belirlenmiş, iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir derstir.

Öğrenme Düzeyi: Konuların öğretimi sonucunda oluşan bilgi, beceri, görüş, tutum ve davranışlarının, öğretilen konunun hedefleri doğrultusunda gerçekleşip gerçekleşmediğinin göstergesidir.

1.5. VARSAYIMLAR

1. İlköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinin drama tekniği ile canlandırılması, bu dersi veren öğretmenin drama tekniği ve ders alanı hakkında yeterli bilgiye sahip olmasına bağlıdır.
2. İlköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersinin “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinin canlandırılmasında rol alan öğrencilerin, rolleri benimsemeleri drama tekniğini etkiler.
3. Öğrenciler rollerini samimi olarak canlandırmışlardır.

4. Evrenden tesadüfi yolla seçilen örneklem, evreni temsil edecek niteliktedir.
5. Öğrencilerin drama etkinlikleri sonrasında yapmış oldukları değerlendirmeler öğrencilerinin öğrenme düzeylerini etkiler.

1.6. SINIRLILIKLAR

- 1) Araştırma, Sosyal Bilgiler dersi “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinin “Yurdumuza Genel Bakış” bölümü ile “Yurdumuzun Doğal Durumu” bölümünün konularından “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Yurdumuzun Dağları, Ovaları, Platoları, Gölleri, Akarsu ve Barajları, İklimi ve Bitki Örtüsü” ile sınırlıdır.
- 2) Araştırma, Ankara İli, Kazan İlçe Merkezindeki Kazan İlköğretim Okulunun 2003–2004 eğitim-öğretim yılında 5-D (n=33) ve 5-B (n=33) sınıfında okuyan öğrenciler ile sınırlıdır. .

1.7. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma; ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersinin kapsamında bulunan coğrafya konularının, öğrencilere; drama tekniği ile işlenmesi halinde öğrencilerin öğrenme düzeylerinin verimliliğini, deneysel ve betimsel olarak incelemeyi amaçlamaktadır.

1.8. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularında drama tekniğini uygulayarak coğrafya konularının daha farklı yöntem ve tekniklerle de işlenebileceğini göstermek açısından önem taşımaktadır. Daha önce birçok derste olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersinde drama yönteminin etkili olup olmadığı araştırılmıştır. Ama bu araştırmalar Sosyal Bilgiler dersinin tarih ve vatandaşlık

konuları ile ilgili olup coğrafya konularında drama yönteminin kullanılması ile ilgili bir araştırmaya bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularının düz anlatım yöntemi ya da öğretmen merkezli diğer yöntemlerle işlenmesinin öğrenciyi ezberlemeye yönelteceği, bunun da konuyu unutmayı kolaylaştıracağı ve öğrenme düzeyini düşüreceğine inanılmaktadır. Coğrafya sadece kavramların ezberlendiği bir ders değildir, kavramların canlılarla olan ilişkilerini de açıklar. Bu özelliği derste günlük hayatta karşılaştığımız olumlu ya da olumsuz yaşantıların kullanılmasını gerektirir. Yaşantı yoluyla öğrenme sunan ve amaçlarından biri bireyi hayata hazırlamak olan drama, Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konuları ile uyumludur. Ayrıca, bireylere toplumsal, kişisel, zihinsel, bedensel bilgi ve becerileri kazandırmada, dersi neşeli, kolay ve somut hale getirmede, öğrencinin derse aktif katılımını sağlamada, öğrencilerin sahip oldukları bilgileri analiz ve sentez etmesinde, farklı kaynakların kullanımında en önemli tekniklerden biri dramadır. Bu yüzden drama, bütün derslerde olduğu gibi Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularında da kullanılması gereken bir tekniktir. Bu araştırma, coğrafya konuları ile ilgili drama etkinlikleri geliştiren ve uygulayan ilk çalışma olması açısından önemlidir.

1.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde; araştırma konusu ile ilgili yurt içinde ve dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir:

1.9.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Üstündağ (1988), çalışmasında İlkokul 2.sınıf Hayat Bilgisi dersinde “Çevremizde Sonbahar” ünitesinin öğretiminde dramatizasyon ağırlıklı yöntemin düz anlatım yöntemine göre daha etkili olduğunu bulmuştur. Üstündağ’ın çalışması, araştırmaya yöntem bölümünde araştırma modeli oluşturma konusunda ve drama ders planlarının hazırlanmasında rehberlik etmiştir.

Aynal (1989), çalışmasında İlkokul 3.sınıf İngilizce dersinin öğretiminde dramatizasyon ağırlıklı yöntemin takrir yöntemine göre daha etkili olduğunu bulmuştur. Aynal'ın bu çalışması, araştırmaya yöntem bölümünde araştırma modeli oluşturma konusunda rehberlik etmiştir.

Karabacak (1996), çalışmasında 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Yurdumuzun Bölgeleri” ünitesinin Karadeniz Bölgesi konusunun öğretiminde bilgi ve kavrama düzeyi hedefleri kazandırmak için şehirleri gösteren harita ile bölgede yetişen ürünleri gösteren harita ve kart oyunları kullanmıştır. Araştırmanın denencelerini test edebilmek için, eğitsel oyunların kullanıldığı grup ile kullanılmadığı gruptaki öğrencilerin toplam erışı, bilgi ve kavrama düzeyinde, öntest ve sontestten aldıkları puan erişilerini t-testi ile karşılaştırılmıştır. Bu çalışma, araştırmaya yöntem bölümünde veri toplama teknikleri konusunda ve araştırmanın konu seçimine kaynaklık etmiştir.

Üstündağ (1997), çalışmasında “Hürriyetçi Demokrasimizde Temel Hak ve Ödevlerimiz” ünitesinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin uygulandığı grup ile geleneksel yöntemin uygulandığı grubun erişileri ve derse yönelik tutumları arasında anlamlı farkların olup olmadığı sınıanmıştır. Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubu lehine anlamlı bir fark bulmuştur. Üstündağ'ın çalışması, bu araştırmaya yöntem bölümünde veri toplama teknikleri konusunda ve drama ders planlarının hazırlanmasında rehberlik etmiştir.

Koç (1999), çalışmasında ilköğretim 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Türklerin Anadolu'ya Yerleşmesi” ünitesinde drama yönteminin etkililiğini sınıamıştır. Drama tekniği ile ders işlenen deney grubu ile geleneksel yöntem ile ders işleyen kontrol grubunun puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulmuştur. Koç'un çalışması, bu araştırmaya yöntem bölümünde veri toplama teknikleri ve araştırma modeli oluşturma konusunda rehberlik etmiştir.

Erhan (2000), çalışmasında İlköğretim 3.sınıf Hayat Bilgisi dersinin drama ile verilmesinin öğrenme düzeyine ve çocukların benlik kavramlarına etkisini incelemiştir. Araştırma deseni öntest-sontest şeklindedir. Drama tekniği ile ders işlenen deney grubu ile geleneksel yöntem ile ders işleyen kontrol grubunun puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Toplanan verilerin analizinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi ve İki Eş Arasındaki Farkın Önemlilik Testi kullanılmıştır. Erhan'ın çalışması, araştırmanın yöntem bölümüne rehberlik etmiştir.

Şimşek (2001), çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretiminde drama tekniğinin kullanımının kalıcılık üzerindeki etkisini araştırmıştır. Öntest- sontest kontrol gruplu modelde yapılan araştırmada drama tekniği ile ders işlenen deney grubu ile düz anlatım yöntemi ile ders işleyen kontrol grubunun puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Şimşek'in çalışması, araştırmanın yöntem bölümüne rehberlik etmiştir.

Bıyık (2001), çalışmasında Hayat Bilgisi dersi “Çevremizdeki Canlılar” ünitesinde dramatizasyon yönteminin etkili olup olmadığını araştırmıştır. Dramatizasyon yöntemi ile ders işlenen deney grubu ile düz anlatım yöntemi ile ders işleyen kontrol grubunun puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bıyık'ın çalışması, bu araştırmanın yöntem bölümüne rehberlik etmiştir.

1.9.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Richards (1996), çalışması pedagoji alanında ilk eğitim araştırması olmaktadır. Araştırmacı, bu çalışmasında kendi kişisel deneyimlerini, diğer araştırmacıların, drama teorisyenlerinin, ailelerin, öğretmenlerin ve özellikle de öğrencilerinin düşünceleri ile birleştirmiştir. 6 ay boyunca ikinci sınıf öğrencileri ile çeşitli dramatik çalışmalar yapmış, drama ders plânları hazırlamış ve çalışmalarını

video ile kaydetmiştir. Araştırmacı, çalışmasında iki soruya cevap aramıştır: “Bir öğretmen olarak benim niyetim ne? Öğrencilerin algıları nelerdir?” . Araştırmanın sonunda kendi pedagojik felsefesini, ev-okul hayatı ve günlük sınıf olayları ile birleştirerek dil sanatları, sosyal bilgiler, matematik ve fen programlarını değiştirmek için betimlemeler yapmıştır. Bu betimlemeleri sınıfta yaptığı drama çalışmaları (anlam çıkarma çalışması, öğrenci-öğrenci tartışmaları, öykü canlandırmaları, öğrenci-öğretmen rol paylaşımı...) ile sentezleyerek, dramanın dört kategorisini (bilgi draması, konuşma draması, öykü draması ve sinertik drama) oluşturmuştur. Richards’ın bu çalışması, araştırmaya öğrenci günlükleri fikrinin oluşması konusunda rehberlik etmiştir.

Morris (1997), araştırmasında öğrencilerin drama tekniği ile Sosyal Bilgiler dersini nasıl kavradıklarını incelemiştir. 7.sınıflarda Sosyal Bilgiler dersinin “Eski Dünya Tarihi” konusunun içeriğini ve amaçlarını betimlemenin yanı sıra drama tekniğinin bu konuda kullanımına da yer vermiştir. Çalışmasının sonunda drama tekniğinin; öğrencilerin öğrenme ve düşünme, soru sorma ve araştırma güçlerini arttırdığını, öğrencilerin fikirler arasında bağlantı kurabilmelerini sağladığı, demokrasi ve vatandaşlık hakkındaki bilgilerini arttırdığını ortaya koymuştur. Morris’in bu çalışması, araştırmaya ders seçimi ve ders planlarında öykü dramasının kullanılması konularında rehberlik etmiştir.

Barnes (1998), çalışmasında öğrencilerin farklı ilgi ve yeteneklere sahip oldukları, farklı bölgelerden gelip aynı sınıfta buluştukları üzerinde durmuştur. Öğrencilerin yeteneklerinin ve güçlerinin birleştirilmesinin testlerden alacakları puanları da arttıracaklarını öne sürmüştür. Bunun için de derslerde drama yönteminin kullanılması gerektiğini belirtmiştir. 3.sınıf Sosyal Bilgiler dersinin programındaki konuların öğrenciler için daha anlaşılır ve erişilebilir olması için drama kullanımını amaçlamıştır. Bu araştırma sonucunda drama etkinliklerin ders yeterliliği testlerinden alınan puanları arttırdığını ortaya koymuştur. Barnes’in bu çalışması, araştırmaya veri toplama araçlarında başarı testinin kullanılması konusunda rehberlik etmiştir.

Lin (1999), çalışmasında hikâye anlatımlarında yaratıcı drama tekniğinin kullanımının öğretmen merkezli anlatımlardan daha etkili olup olmadığını araştırmıştır. Bu araştırmada 5-8 yaş arasındaki Tayvanlı çocuklar, üç deneysel çalışmaya (drama, tartışma ve yüksek sesle okuma tekrarları) katılmışlardır. Araştırma 7 hafta sürmüştür ve ölçme aracı olarak on maddelik görüşme anketi, sıralı resim alıştırmaları ve hikâye anlatımları kullanılmıştır. Veriler tek yönlü ANOVA ve çok faktörlü ANOVA (3x3x2) istatistiksel yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda yaratıcı drama stratejisinin 5-8 yaşındaki çocukların hikâye ile ilgili görüşlerini arttırdığı bulunmuştur. Araştırmada ayrıca, yetişkin biri tarafından hikâyenin okunmasının, çocukların sadece hikâyeyi anlamalarına etkisi olduğu da belirtilmiştir. Lin'in çalışması, bu araştırmaya ders plânlarında öykü dramasının kullanılması konusunda rehberlik etmiştir.

Allen (1999), çalışmasında, öğrencilerin tarihsel olayları canlandırmalarını, programsal tanımlamaların öğrenilmesi için fırsatlar geliştirilmesini, etkinliklerindeki yeterlilikleri, öğretmenlerin ve öğrencilerin tarihsel olayları canlandırmadaki faydaları algılamalarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmada sınıflarda yapılan gözlem ve görüşme ile doküman inceleme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin tarihî olayları canlandırmaları sırasında öğrenmede daha aktif rol aldıkları ve fikirlerini, eleştirilerini ifade etmek için fırsatlar buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmada öğretmenlerin de tarihsel olayların canlandırılmasına katılımının öğrencileri ve kendilerini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Allen'in çalışması, araştırmaya öğrenci günlüklerinin oluşumu konusunda rehberlik etmiştir.

Kulik (2004), çalışmasında dramasının öğrencilerin yeteneklerini ve ilgilerini paylaşımlarını, kendileri ve yaşam hakkında bilgi sahibi olmalarını, değerlerini ve inançlarını nasıl etkilediğini araştırmıştır. Araştırma grubu olarak üst sosyoekonomik düzeyden yaşları 17-34 arasında değişen 8 katılımcıyı, alt sosyoekonomik düzeyden yaşları 9-10 arasında değişen 8 katılımcıyla eşleştirmiştir.

Bu grup haftalık bir ve yarım saatlik seanslarda yaratıcı drama ve sanatsal etkinliklerde bulunmuşlardır. Araştırmanın analiz edilip yorumlanmasında, öykü araştırma metodu, Erickson'un yorumlayıcı mercek araştırma metodu, gözlemler ve programa katılan 5 çocuk tarafından günlük olarak tutulan notlar kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda evsiz çocukların mutlaka drama programlarına katılmaları gerektiği ve onlar için yardımcı yetişkinlerin gözetiminde sabit bir çevrenin oluşturulması gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca yaratıcı dramanın katılımcılar arasındaki arkadaşlık ilişkilerini geliştirdiği, kendi yaşam olanaklarını keşfetmelerini sağladığı, kendi ihtiyaç ve duygularını daha iyi anlayabildiklerini ortaya çıkarılmıştır. Kulik'in çalışması, bu araştırmaya plânlarda grup çalışmalarının oluşturulması konusunda rehberlik etmiştir.

BÖLÜM II

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanmasında kullanılan ölçme aracının hazırlanması uygulanması hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca verilerin toplanması ve çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, tek faktörlü gruplar arası desen olup, değişkenliği incelenen bağımlı değişken öğrenme düzeyi; uygulanan drama tekniği ise bağımsız değişken olmaktadır. Ayrıca, öğrenme düzeyi nicel, sürekli değişkendir. Drama tekniği ise, nitel, süreksiz ve çevresel değişkendir.

Bu çalışmada, gerçek deneme modellerinden “sontest kontrol gruplu model” ve elde edilen verilerin tanımlanması, düzenlenmesi, yorumlanmasında “betimleme” yöntemi kullanılmıştır.

Sontest kontrol gruplu modelde yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Gruplara yalnızca sontest uygulanır. (deney sonu ölçme) yapılır. Çoğu denemelerde öntest uygulaması ya olanaksız ya da gereksizdir. Grupların yansız atama ile oluşturulması, deney öncesi benzerliği sağlamak için yeterli sayılabilir (Karasar, 2002:98). Öğrencilerin yakın çevrenin çocukları olmaları, sosyoekonomik düzey, bilgi ve beceri yönünden denk oldukları düşünüldüğünden ve öğrencilerin

4.sınıf başarı ortalamalarının birbirine yakın olmasından dolayı ön testin yapılmasına gerek duyulmamıştır.

2.2. EVREN

Bu araştırmada evreni; 2003-2004 eğitim-öğretim yılında Ankara Kazan İlçe merkezinde bulunan MEB'e bağlı ilköğretim okullarının 5.sınıfında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

2.3. ÖRNEKLEM

Örneklem; belli bir evrenden , belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Evrendeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip olduğu örnekleme türüne tesadüfi örnekleme denilmektedir (Karasar, 2002:10).

Bu tanım ışığında, Ankara Kazan İlçe merkezinde bulunan MEB'e bağlı Kazan İlköğretim Okulunda 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 5-D ve 5-B sınıfında okuyan toplam 66 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada 5-D sınıfı deney grubu olarak belirlenmiştir. 35 kişi olan deney grubunun kontrol grubu (n=33) ile eşit olması için 2 öğrenci random yolu ile gruptan çıkarılmıştır.

2.4. VERİ ÇEŞİTLERİ VE BOYUTLARI

Bu araştırmanın temelini oluşturan veriler, işlem basamaklarına göre aşamalandırılmıştır.

Birinci aşamada; ön araştırma yapılmış ve problemle ilgili “aday veri çeşitleri ve boyutları”, oluşturulmuştur.

İkinci aşamada; araştırma ile ilgili kaynaklar taranmış ve ön araştırmadan elde edilen aday veri çeşitleri ve boyutları uzmanların görüşlerinden geçirilerek gerekli düzenlemelere gidilmiştir.

Son aşamada ise düzenlenen veri çeşitleri ve boyutları araştırma kapsamına giren araştırma grupları genelinde belirlenen iki gruba uygulanarak araştırma alanı tespit edilmiştir.

2.5. VERİ KAYNAKLARI

Bu araştırmanın yürütülmesinde, aşağıdaki kaynaklar veri olarak kullanılmıştır;

1. Araştırma konusu ile ilgili inceleme, araştırma ve yazılı eserler.
2. Uygulamaya ilişkin canlı kaynaklar (öğrenciler).
3. Başarı testi.
4. İlgili kayıt ve belgeler.
5. Öğrencilerin drama etkinliklerinden sonra tuttukları günlükler.

Yukarıdaki veri kaynaklarının toplanmasında ise;

1. Gözlem,
2. Grup görüşmesi,
3. Belge tarama,
4. Rol oynama,
5. Öğrenci günlükleri,
6. Başarı testi,

7. Ünitinin işlenmesi sırasında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, kullanılmıştır.

Araştırma kapsamındaki her konu hakkındaki genel bilgilerin verilmesinden bir gün sonra konu ile ilgili canlandırmalar yapılmıştır. Konuların drama ile işlenmesi 17.02.2003 tarihinde başlamış, 04.03.2003 tarihinde bitmiştir. Konularla ilgili başarı testi 05.03.2003 tarihinde deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. Uygulama sürecinde herhangi bir zorlukla karşılaşılmamıştır. Bu durum araştırmaya olumluluk getirmiştir.

2.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak; temelde “başarı testi” , özelde ise “drama ders plânları -konuların canlandırılması, rol oynama- ve öğrenci günlükleri” kullanılmıştır. Bu araçlar araştırmanın ampirik yapısını oluşturmaktadır. Drama ders plânlarının oluşturulmasında “belge tarama” tekniği kullanıldığı gibi, gözlemlenip betimlenmesinde ise “video kaydı” tekniği kullanılmıştır. Dolayısıyla bu araştırmada hem nitel (video kaydı, belge tarama gibi) hem de nicel (başarı testi v.b.) veri toplama araçları kullanılmış ve bunlar aşağıdaki gibi derlenmiştir.

2.6.1. Drama Ders Plânları ve Öğrenci Günlükleri

Araştırmanın alt problemleri ile ilgili verileri toplamak için öncelikle araştırmanın yapılacağı konularla ilgili 6 günlük drama ders plânı hazırlanmıştır. Kaynaklardan elde edilen bilgilerle uzmanlardan alınan görüşler ışığında plânlar ayrı ayrı gözden geçirilerek tespit edilen eksiklikler giderilmiş, fazlalıklar atılmış ve yanlışlar düzeltilmiştir (Ek 1). Geliştirilen plânların her biri, bir gün ara ile araştırmacı tarafından deney grubuna uygulanmıştır. Deney grubunu oluşturan 33 öğrenci drama tekniğinin uygulandığı saatlerde hazır bulunmuşlardır. Drama etkinliklerinin daha sonra detaylı gözlemlenebilmesi ve betimlenebilmesi için

etkinlikler videoya çekilmiştir. Kontrol grubuna ise, sınıf öğretmeni tarafından ders, mevcut yöntemlerle işlenmiştir.

Her etkinlik gününün sonunda öğrenciler tarafından drama ile ilgili günlükler tutulmuştur (Ek 2). Bu da dramanın işleyişini, öğrencilerin dramaya bakış açılarını gözlemleyebilmek açısından araştırmaya ışık tutmuş ve araştırmacıya yol göstermiştir.

2.6.2. Başarı Testi

Drama tekniği ile ders işlenmesi bittikten sonra öğrencilere konularla ilgili bilişsel düzeyin bilgi ve kavrama basamaklarını ölçen 20 soruluk bir başarı testi hazırlanmıştır (Ek 3). Başarı testinin soruları, geçmiş yılların DPY (Devlet Parasız Yatılı) sınav soruları ve Çağdaş Ünite Dergisinin ünite testi sorularından seçilerek hazırlanmıştır. Oluşturulan testin uzman görüşleri ışığında kapsam ve yapı geçerlilik özelliklerine sahip olduğu belirtilebilir. Ayrıca, gerçek uygulamadan önce test; Ankara Kazan ilçesindeki Kazan İlköğretim Okulunun 6.sınıf öğrencilerine uygulanmış ve bu uygulama sonucunda öğrencilerin aldıkları puanlar Kuder Richardson (KR-21)** formülüne göre test edilerek testin, güvenilirlik katsayısı 0.71 olarak bulunmuştur. Başarı testi her iki gruba da yalnızca son test olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ön araştırmada elde edilen veriler ile uygulamada elde edilen veriler arasında tutarlılık olduğu görülmüştür.

20 soruluk başarı testinin her bir sorusu konuların hedeflerine göre hazırlanmış olup her konunun hedeflerine karşılık gelen sorular ise aşağıda verilmiştir;

I. Alt problem konusu ile ilgili olarak ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında üç hedef olup bu hedeflere karşılık gelen sorular; 1, 13 ve 14'tür.

** test maddelerinin güçlük derecesi önemli ölçüde farklılık göstermediğinden KR-20 yerine KR-21 kullanılmıştır. KR-21'den elde edilen değer testin alabileceği en düşük güvenilirlik katsayısıdır.

- II. Alt problem konusu ile ilgili olarak ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında iki hedef olup bu hedeflere karşılık gelen sorular; 4 ve 19'dur.
- III. Alt problem konusu ile ilgili olarak ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında üç hedef olup bu hedeflere karşılık gelen sorular; 9, 12 ve 19'dur.
- IV. Alt problem konusu ile ilgili olarak ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında beş hedef olup bu hedeflere karşılık gelen sorular; 2, 5, 6, 16 ve 20'dir.
- V. Alt problem konusu ile ilgili olarak ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında beş hedef olup bu hedeflere karşılık gelen sorular; 3, 7, 8, 15 ve 17'dir.
- VI. Alt problem konusu ile ilgili olarak ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersi programında üç hedef olup bu hedeflere karşılık gelen sorular; 10, 11 ve 18'dir.

19. soru her iki konunun da ortak sorusudur. Çünkü her iki konunun da hedeflerine karşılık gelmektedir. Ayrıca başarı testinde elde edilen puanlar her doğru sorunun 5 ile çarpılması ile oluşmaktadır.

2.7. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Veri analizi, verileri toplama , düzenleme ve istatistiksel işlemler uygulayarak anlamlı kararlar verebilme ve geçerli sonuçlar çıkarabilme sürecidir. (Büyüköztürk, 20002:7) Bu anlamda temel ve alt problemlere ilişkin verilerin analizinde kestirimsel (anlam çıkarıcı) istatistikler kullanılmıştır. Kestirimsel (anlam çıkarıcı) istatistikler; örneklemiden toplanan verilere dayalı olarak hesaplanan istatistiklerden hareketle

evren değerlerine ilişkin doğru kestirimler yapılmasını sağlayan yöntem ve tekniklerdir. (Büyüköztürk, 20002:5)

Bu araştırmada elde edilen verileri anlamlı duruma getirmede aşağıdaki işlemlere başvurulmuştur;

1. Veriler tablo halinde düzenlenmiştir.
2. Veriler istatistiksel analize tabi tutulmuştur.
3. Canlandırma ile ilgili uygulamalar videoya kaydedilmiştir.
4. Canlandırma sonucunda deney grubu öğrencileri canlandırıdıkları rolleri değerlendirmişlerdir.
5. Canlandırma sonrasında öğrenciler, canlandırmalarla ilgili görüşlerini drama günlüklerine yazmışlardır.

Araştırmanın temel ve alt problemlerini test etmek için deney ve kontrol gruplarının başarı testi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. İki grupta yer alan denek sayılarının 66 olmasından dolayı, puanların gruplarda normal dağılım gösterdiğini düşündürmektedir. Bu nedenle grupların ortalamaları arasındaki karşılaştırmalar t- testi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. T – testi, iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmek için kullanılır. Deneysel bir çalışma kapsamında yansız olarak seçilen iki grupta iki ayrı yöneme göre aynı içerik için eğitim yapılması ve çalışmanın sonunda yöntemler arasındaki etkililiğin değerlendirilmesi böyle bir istatistiğin kullanılmasını akla getirmektedir. (Büyüköztürk, 2002: 39,41).

İstatistiksel işlemler için SPSS10 paket programı kullanılmış, elde edilen değerler 0.05 anlamlılık düzeyinde ele alınmıştır.

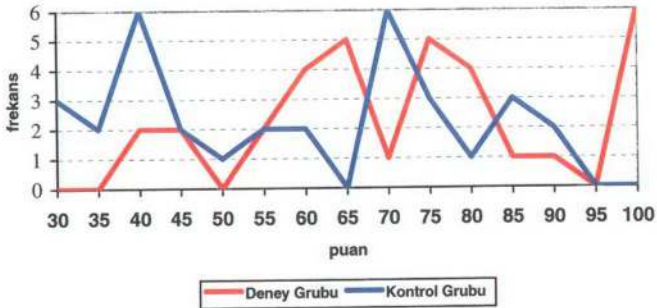
BÖLÜM III

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; araştırmanın temel probleminin ve bu problemin açığa çıkması için kurulan alt problemlerin çözümüne, toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma gruplarının temel özellikleri araştırmayı ilgilendirmediklerinden, alt problemlerde grupların başarı testinde yer alan sorulara verdikleri cevaplar tahlil edilmiştir.

Deney ve kontrol grubunun başarı testi puanlarının frekans dağılımı Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1 – Araştırma Gruplarının Başarı Testi Puanlarının Frekans Dağılım Grafiği

Grafik 1'e göre; örneklem grubunun birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinin 6'sı başarı testinden tam puan alırken, kontrol grubunda yer alan

öğrencilerin hiçbiri tam puan alamamıştır. Deney grubunda en düşük puan 40 iken, kontrol grubunda alınan en düşük puan 30'dur. Deney grubunda en çok alınan puan 100, kontrol grubunda ise en çok alınan puan 40 ve 70'tir. Grafikten de anlaşıldığı gibi; başarı testinden alınan puanlarda deney grubu lehine farklılıkların olması, konuların drama ile işlenmesinin öğrencilerin başarı testi puanlarını arttırdığını göstermektedir.

Araştırma gruplarının başarı testi puanlarının ortalaması, standart sapma değeri ve t-testi sonuçları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 – Deney Ve Kontrol Grubunun Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Deney	33	72,58	17,59	64	2,75	,008*
Kontrol	33	59,7	20,31			

*p<.05

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubunun başarı testinden aldığı puanların ortalaması 72,58; standart sapma değeri 17,59 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubunun puan ortalaması 59,7; standart sapma değeri 20,31'dir. İki grup arasındaki puan ortalaması farkı 12,88 ile deney grubu lehine görülmektedir. Araştırma gruplarının başarılarının anlamlılık düzeyi t-testi ile test edildiğinde, araştırma 0.008 (p<0.05) düzeyinde, 64 serbestlik derecesinde anlamlı olarak görülmektedir.

Böylelikle; bir ünitenin drama tekniği ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuları daha iyi anladıklarını ve bu durumun öğrencilerin öğrenme seviyelerinin yükselmesine sebep olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Drama ile işlenen her dersten sonra tutulan drama günlükleri incelendiğinde, öğrencilerin; oyunlarla Sosyal

Bilgiler dersindeki başarılarının daha da yükseldiğini, dramanın Sosyal Bilgiler dersini öğrenmelerinde onlara yardımcı olduğunu ve bilgilerini çoğalttığını, ünitenin akıllarında kaldığını, drama ile konulara ve sınavlara daha iyi hazırlandıklarını, drama ile ders çalışmanın daha güzel olduğunu ve drama ile öğrenilen konuları unutulmayacağını düşündükleri görülmüştür.

Ayrıca, Üstündağ'ın 1988 ve 1997 yıllarında yaptığı çalışmalarda drama yönteminin düz anlatım yöntemine göre daha etkili olduğu sonucunu bulması, araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Morris'in 1997 yılında yaptığı çalışmasında dram yönteminin öğrencilerin düşünme, soru sorma ve araştırma güçlerini arttırdığını, öğrencilerin fikirler arasında bağlantı kurabilmelerini sağladığını bulması, araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

3.1. ALT PROBLEMLERİN SINANMASI

Alt problemlerin sinanmasında da bir bağımsızlık testi olan t-testi kullanılmıştır. Araştırma gruplarının sorulara verdikleri cevaplar ilgili alt problem kategorisi içinde toplanarak tek tek soruların test edilmesi yerine dolaysız olarak alt problemlerin sinanması işlemi yapılmıştır.

3.1.1. Alt problem 1 – “Türkiye’nin Dünya üzerindeki yeri ve önemi”
konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Birinci alt problem, araştırma grubu öğrencilerine başarı testinin 1.-13.-14. soruları ile sinanmış ve bu uygulama sonucunda doğru cevap veren öğrencilerle ilgili olarak elde edilen verilerin dağılımı Tablo 2 ve 3’te gösterilmiştir.

Tablo 2’de araştırma gruplarının başarı testinin birinci alt probleminin konusu ile ilgili olan sorulara verdikleri doğru cevapların frekans ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 2 – Deney ve Kontrol Grubunda “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri Ve Önemi” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.

SORULAR	DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
	f	%	f	%
1. soru	32	97	26	78,8
13. soru	27	81,8	24	72,7
14. soru	23	69,7	16	48,5

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinden 1. soruya doğru cevap verenler %97 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubu öğrencilerinden %78,8’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. İki grup arasındaki fark %18,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 13. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %81,8 iken, kontrol grubunda %72,7’ dir. İki grup arasındaki fark %9,1 ile deney grubu lehine görülmektedir. 14. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %69,7 iken, kontrol grubunda %48,5’ tir. İki grup arasındaki fark %21,2 ile deney grubu lehine görülmektedir.

Tablo 3 – Deney Ve Kontrol Grubunun “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri Ve Önemi” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	sd	t	P
Deney	33	12,42	3,78	64	2,802	,007*
Kontrol	33	9,24	5,32			

*p< .05

Tablo 3'te araştırma gruplarında, başarı testinin birinci alt problem konusu ile ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi değerlerinin dağılımı görülmektedir.

Tabloya göre; örneklem gruplarından; birinci alt problemle ilgili olan sorularda deney grubun başarı testinden aldığı puan ortalaması 12,42 iken, kontrol grubunun başarı testi puan ortalaması 9,24'tür. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında; iki grup arasındaki fark 3,18 ile deney grubu lehine görülmektedir. Araştırma gruplarının başarılarının anlamlılık düzeyi t-testi ile test edildiğinde, birinci alt problem 0.007 ($p < 0.05$) düzeyinde 64 serbestlik derecesinde anlamlı olarak görülmektedir.

Böylelikle, bir konunun drama tekniği ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuyu daha iyi anladıklarını, öğrenme seviyelerinin yükseldiğini ve ilgili sorularda yer alan Türkiye'nin dünya üzerindeki yeri ile bu yerin önemini kavrayabilme, Türkiye'nin sınır komşularını bilme becerisini kazanabildiklerini söylemek mümkündür. Birinci alt problemle ilgili olarak drama sonrasında öğrenci günlüklerinden elde edilen verilere göre öğrenciler; drama ile Dünya'nın geoit olduğunu, ülkemizin ve topraklarımızın değerli olduğunu, Türkiye'nin dünya üzerindeki yerini ve önemini, kıtaların, ülkelerin, bölgelerin isimlerini ve yerini daha iyi öğrendiklerini, öğrendiklerinden zevk aldıklarını söylemişlerdir.

Birinci alt problemde elde edilen sonuçlar; Erhan'ın 2000 yılında drama yönteminin öğrencilerin öğrenme düzeylerinde daha etkili olduğunu bulduğu çalışma sonuçları ile Barnes'ın 1998'de Sosyal Bilgiler programındaki konuların öğrenciler için daha anlaşılabilir ve erişilebilir olması, başarı testinden alınan puanların artması için drama yönteminin kullanılması gerektiğini bulduğu çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

3.1.2. Alt problem II – “Yurdumuzun yeryüzü şekilleri (dağlar)” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

İkinci alt problem, araştırma grubu öğrencilerine başarı testinin 4. ve 19. soruları ile sınanmış ve bu uygulama sonucunda elde edilen verilerin dağılımı Tablo 4 ve 5’te gösterilmiştir.

Tablo 4’te araştırma gruplarının başarı testinin ikinci alt problem konusu ile ilgili olan sorulara verdikleri doğru cevapların frekans ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 4 – Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Dağlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.

SORULAR	DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
	f	%	f	%
4. soru	27	81,8	21	63,6
19. soru	18	54,5	17	51,5

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinden 4. soruya doğru cevap verenler %81,8 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubu öğrencilerinden %63,6’sı bu soruya doğru cevap vermişlerdir. İki grup arasındaki fark %18,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 19. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %54,5 iken, kontrol grubunda %51,5’ dir. İki grup arasındaki fark %3 ile deney grubu lehine görülmektedir.

Tablo 5’te araştırma gruplarında, başarı testinin ikinci alt problem konusu ile ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi değerlerinin dağılımı görülmektedir.

Tablo 5 – Deney Ve Kontrol Grubunun “ Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Dağlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	sd	t	P
Deney	33	6,21	3,96	64	1,384	,171*
Kontrol	33	4,85	4,05			

*p>.05

Tabloya göre; örneklem gruplarından; ikinci alt problemle ilgili olan sorularda deney grubun başarı testinden aldığı puan ortalaması 6,21 iken, kontrol grubunun başarı testi puan ortalaması 4,85’tir. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında; iki grup arasındaki fark 1,36 ile deney grubu lehine görülse de, aradaki farkın çok az olması t-testi sonuçlarını etkilemiştir. İkinci alt problem 0.171 ($p>0.05$) düzeyinde 64 serbestlik derecesinde anlamsız olarak görülmektedir.

Böylelikle, bu konunun drama yöntemi ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuyu daha iyi anladıkları, öğrenme seviyelerinin yükseldiği söylenememektedir. Ama ilgili sorularda yer alan yurdumuzdaki dağların isimlerini, yerlerini ve bu dağların yaşantımızdaki önemini kavrama becerilerini kazanmaları bakımından drama yönteminin geleneksel yöntemlerle aynı etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Her yöntemin her konuda yeterli olamayacağı düşüncesi Koş’un 1999 yılında sekiz konuluk ünitenin dört konusunda drama yönteminin geleneksel yöntemlerle aynı etkiye sahip olduğunu ortaya çıkardığı çalışmasında da görülmektedir.

3.1.3. Alt problem III – “Yurdumuzun yeryüzü şekilleri (ovalar ve platolar)”

konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Üçüncü alt problem, araştırma grubu öğrencilerine başarı testinin 9.-12.-19. soruları ile sınanmış ve bu uygulama sonucunda doğru cevap veren öğrencilerle ilgili olarak elde edilen verilerin dağılımı Tablo 6 ve 7’de gösterilmiştir.

Tablo 6’da araştırma gruplarının başarı testinin üçüncü alt problem konusu ile ilgili olan sorulara verdikleri doğru cevapların frekans ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 6 – Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Ovalar ve Platolar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.

SORULAR	DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
	f	%	F	%
9. soru	29	88	26	78,8
12. soru	27	81,8	24	72,7
19. soru	18	54,5	17	51,5

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinden 9. soruya doğru cevap verenler %88 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubu öğrencilerinden %78,8’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. İki grup arasındaki fark %9,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 12. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %81,8 iken, kontrol grubunda %72,7’ dir. İki grup arasındaki fark %9,1 ile deney grubu lehine görülmektedir. 19. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %54,5 iken, kontrol grubunda %51,5’ tir. İki grup arasındaki fark %3 ile deney grubu lehine görülmektedir.

Tablo 7’de araştırma gruplarında, başarı testinin üçüncü alt problem konusu ile ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi değerlerinin dağılımı görülmektedir.

Tablo 7 – Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Ovalar ve Platolar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Deney	33	11,21	4,68	64	,913	,365*
Kontrol	33	10,15	4,76			

*p>.05

Tabloya göre; örneklem gruplarından; üçüncü alt problemle ilgili olan sorularda deney grubun başarı testinden aldığı puan ortalaması 11,21 iken, kontrol grubunun başarı testi puan ortalaması 10,15'tir. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında; iki grup arasındaki fark 1,06 ile deney grubu lehine görülse de, bu farkın çok az olması t-testi sonuçlarını etkilemiştir. Bu anlamda, deney grubu aleyhine bir sonuç ortaya çıkmıştır. Üçüncü alt problem 0.365 ($p>0.05$) düzeyinde 64 serbestlik derecesinde anlamsız olarak görülmektedir.

Böylelikle, bu konunun drama yöntemi ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuyu daha iyi anladıkları, öğrenme seviyelerinin yükseldiği söylenememektedir. Ama ilgili sorularda yer alan yurdumuz ova ve platolarını bilme ile bu ova ve platoların yaşantımız üzerindeki önemini kavrama becerilerini kazanmaları bakımından drama yönteminin geleneksel yöntemlerle aynı etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Ayrıca Şimşek 2001 yılında yaptığı çalışmasında da erkek öğrencilerin bazı konuları öğrenmelerinde drama yöntemi ile geleneksel yöntemlerin aynı etkiye sahip olduğunu bulmuştur.

3.1.4. Alt problem IV – “Yurdumuzun iklimi, etki alanları ve doğal bitki örtüsü”
konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının
öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Dördüncü alt problem, araştırma grubu öğrencilerine başarı testinin 2.-5.-6.-16.-20. soruları ile sınanmış ve bu uygulama sonucunda doğru cevap veren öğrencilerle ilgili olarak elde edilen verilerin dağılımı Tablo 8 ve 9’da gösterilmiştir.

Tablo 8’de araştırma gruplarının başarı testinin dördüncü alt problem konusu ile ilgili olan sorulara verdikleri doğru cevapların frekans ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 8 – Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Doğal Bitki Örtüsü” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.

SORULAR	DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
	f	%	f	%
2. soru	28	84,8	27	81,8
5. soru	15	45,5	19	57,6
6. soru	19	57,6	18	54,5
16. soru	18	54,5	20	60,6
20. soru	30	90,9	17	51,5

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinden 2. soruya doğru cevap verenler %84,8 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubu öğrencilerinden %81,8’i bu soruya doğru cevap vermişlerdir. İki grup arasındaki fark %3 ile deney grubu lehine görülmektedir. 5. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %45,5 iken, kontrol grubunda %57,6’ dır. İki grup arasındaki fark 12,1 ile deney grubu aleyhine görülmektedir. 6. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %57,6 iken, kontrol grubunda %54,5’ tir. İki grup arasındaki fark %3,1 ile deney grubu lehine görülmektedir. 16. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %54,5 iken, kontrol grubunda %60,6’ dır. İki grup arasındaki fark %6,1 ile deney grubu aleyhine görülmektedir. 20. soruya doğru cevap

verenler deney grubunda %90,9 iken, kontrol grubunda %51,5' tir. İki grup arasındaki fark %39,4 ile deney grubu lehine görülmektedir.

Tablo 9'da araştırma gruplarında, başarı testinin dördüncü alt problem konusu ile ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi değerlerinin dağılımı görülmektedir.

Tablo 9 – Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Doğal Bitki Örtüsü” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	Sd	t	p
Deney	33	16,67	6,33	64	4,725	,000*
Kontrol	33	10,15	4,76			

*p<.05

Tabloya göre; örneklem gruplarından; dördüncü alt problemle ilgili olan sorularda deney grubun başarı testinden aldığı puan ortalaması 16,67 iken, kontrol grubunun başarı testi puan ortalaması 10,15'tir. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında; iki grup arasındaki fark 6,52 ile deney grubu lehine görülmektedir. Araştırma gruplarının başarılarının anlamlılık düzeyi t-testi ile test edildiğinde, dördüncü alt problem 0.000 ($p<0.05$) düzeyinde 64 serbestlik derecesinde anlamlı olarak görülmektedir.

Böylelikle, bir konunun drama tekniği ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuyu daha iyi anladıklarını, öğrenme seviyelerinin yükseldiğini ve ilgili sorularda yer alan yurdumuzun iklim ve bitki örtüsü çeşitleri, özellikleri ile etki alanlarını bilme becerisini kazanabildiklerini söylemek mümkündür. Dördüncü alt problemle ilgili olarak drama sonrasında öğrenci günlüklerinden elde edilen verilere göre öğrenciler; drama ile karasal iklimde yazları havaların nasıl olduğunu, iklim

şartlarını, iklim tiplerini ve adlarını, bitki örtüleri ile birlikte iklimin aslında çok güzel olduğunu, iklimin özelliklerine göre giyinmek gerektiğini eğlenerek ve oynayarak, hiç sıkılmadan öğrendiklerini söylemişlerdir.

Bu alt problemlerden elde edilen sonuçlar; Allen'ın 1999 yılında öğrencilerin drama etkinlikleri ile öğrenmede daha aktif rol aldıklarını ve fikirlerini, eleştirilerini ifade etmek için fırsatlar buldukları ortaya çıkardığı çalışma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir.

3.1.5. Alt problem V – “Yurdumuzun yeryüzü şekilleri (akarsu ve barajlar)”

konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Beşinci alt problem, araştırma grubu öğrencilerine başarı testinin 3.-7.-8.-15.-17. soruları ile sınanmış ve bu uygulama sonucunda doğru cevap veren öğrencilerden elde edilen verilerin dağılımı Tablo 10 ve 11’de gösterilmiştir.

Tablo 10 – Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsu ve Barajlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.

SORULAR	DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
	F	%	f	%
3. soru	25	75,8	21	63,6
7. soru	22	66,7	18	54,5
8. soru	27	81,8	21	63,6
15. soru	21	63,6	13	39,4
17. soru	19	57,6	12	36,4

Tablo 10’da araştırma gruplarının başarı testinin beşinci alt problem konusu ile ilgili olan sorulara verdikleri doğru cevapların frekans ve yüzdeleri görülmektedir.

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinden 3. soruya doğru cevap verenler %75,8 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubu öğrencilerinden %63,6'sı bu soruya doğru cevap vermişlerdir. İki grup arasındaki fark %12,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 7. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %66,7 iken, kontrol grubunda %54,5' tir. İki grup arasındaki fark 12,2 ile deney grubu aleyhine görülmektedir. 8. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %81,8 iken, kontrol grubunda %63,6' dır. İki grup arasındaki fark %18,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 15. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %63,6 iken, kontrol grubunda %39,4' tür. İki grup arasındaki fark %24,2 ile deney grubu aleyhine görülmektedir. 17. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %57,6 iken, kontrol grubunda %36,4' tür. İki grup arasındaki fark %21,2 ile deney grubu lehine görülmektedir.

Tablo 11'de araştırma gruplarında, başarı testinin beşinci alt problem konusu ile ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi değerlerinin dağılımı görülmektedir.

Tablo 11 – Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsu ve Barajlar)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	sd	t	p
Deney	33	17,27	5,46	64	5,648	,000*
Kontrol	33	10,15	4,76			

*p<.05

Tabloya göre; örneklem gruplarından; beşinci alt problemle ilgili olan sorularda deney grubun başarı testinden aldığı puan ortalaması 17,27 iken, kontrol grubunun başarı testi puan ortalaması 10,15'dur. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında; iki grup arasındaki fark 7,12 ile deney grubu lehine görülmektedir. Araştırma gruplarının başarılarının anlamlılık düzeyi t-testi ile test edildiğinde,

beşinci alt problem 0.000 ($p<0.05$) düzeyinde 64 serbestlik derecesinde anlamlı olarak görülmektedir.

Böylelikle, bir konunun drama tekniği ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuyu daha iyi anladıklarını, öğrenme seviyelerinin yükseldiğini ve ilgili sorularda yer alan yurdumuzdaki akarsu ve barajların yerlerini, önemini kavrama becerisini kazanabildiklerini söylemek mümkündür. Beşinci alt problemle ilgili olarak drama sonrasında öğrenci günlüklerinden elde edilen verilere göre öğrenciler; drama ile akarsuların ve barajların adlarını ve yerlerini öğrendiklerini, başka konuları öğrenirken de akarsular ve barajlar konusunun akıllarında olduğunu söylemişlerdir. Ayrıca drama ile ders işlemeye daha önceden başlamaları gerektiğini düşündüklerini, ders verici oyunlar sayesinde her şeyi öğrenebileceklerini anladıklarını belirtmişlerdir.

Bıyık da 2001 yılında yaptığı çalışmasında konuların öğretiminde dramatizasyon yönteminin geleneksel yöntemlerden daha etkili olduğunu bulmuştur. Ayrıca Özdemir (1965) drama yönteminin Sosyal Bilgiler derinin öğrenilmesine katkı sağladığını savunmaktadır.

3.1.6. Alt problem VI – “Yurdumuzun yeryüzü şekilleri (göller)” konusunun işlenmesi sonucunda örneklem gruplarının öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Altıncı alt problem, araştırma grubu öğrencilerine başarı testinin 10.-11.-18.soruları ile sınanmış ve bu uygulama sonucunda doğru cevap veren öğrencilerle ilgili olarak elde edilen verilerin dağılımı Tablo 12 ve 13’de gösterilmiştir.

Tablo 12’de araştırma gruplarının başarı testinin altıncı alt problem konusu ile ilgili olan sorulara verdikleri doğru cevapların frekans ve yüzdeleri görülmektedir.

Tablo 12 – Deney ve Kontrol Grubunda “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Göller)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testi Sorularına Doğru Cevap Veren Öğrencilerin Frekans Ve Yüzde Dağılımı.

SORULAR	DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
	f	%	F	%
10. soru	20	60,6	12	36,4
11. soru	33	100	28	84,8
18. soru	23	69,7	25	75,8

Tabloya göre; örneklem gruplarından birincisini teşkil eden deney grubu öğrencilerinden 10. soruya doğru cevap verenler %60,6 iken, ikinci örneklem grubunu oluşturan kontrol grubu öğrencilerinden %36,4’ü bu soruya doğru cevap vermişlerdir. İki grup arasındaki fark %24,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 11. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %100 iken, kontrol grubunda %84,8’ dir. İki grup arasındaki fark %15,2 ile deney grubu lehine görülmektedir. 18. soruya doğru cevap verenler deney grubunda %69,7 iken, kontrol grubunda %75,8’ dir. İki grup arasındaki fark %6,1 ile deney grubu aleyhine görülmektedir.

Tablo 13’de araştırma gruplarında, başarı testinin altıncı alt problem konusu ile ilgili aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi değerlerinin dağılımı görülmektedir.

Tablo 13 – Deney Ve Kontrol Grubunun “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Göller)” Konusu İle İlgili Olarak Başarı Testinden Aldıkları Puanlarının Ortalaması, Standart Sapma Değerleri Ve Gruplar Arasındaki T- Testi Sonuçları.

GRUPLAR	n	$\bar{X}$	s	Sd	t	p
Deney	33	16,82	6,10	64	5,469	,000*
Kontrol	33	9,85	4,05			

*p<.05

Tabloya göre; örneklem gruplarından; birinci alt problemle ilgili olan sorularda deney grubun başarı testinden aldığı puan ortalaması 16,82 iken, kontrol grubunun başarı testi puan ortalaması 9,85'dur. Grupların puan ortalamalarına bakıldığında; iki grup arasındaki fark 6,97 ile deney grubu lehine görülmektedir. Araştırma gruplarının başarılarının anlamlılık düzeyi t-testi ile test edildiğinde, altıncı alt problem 0.000 ($p < 0.05$) düzeyinde 64 serbestlik derecesinde anlamlı olarak görülmektedir.

Böylelikle, bir konunun drama tekniği ile işlenmesi halinde öğrencilerin konuyu daha iyi anladıklarını, öğrenme seviyelerinin yükseldiğini ve ilgili sorularda yer alan yurdumuzdaki göllerin çeşitleri, isimleri, bulundukları yerler ve göllerden yararlanma biçimlerini kavrama becerisini kazanabildiklerini söylemek mümkündür. Altıncı alt problemle ilgili olarak drama sonrasında öğrenci günlüklerinden elde edilen verilere göre öğrenciler; drama ile göllerin adlarını, bulundukları bölgeleri öğrendiklerini, atıklarla kirletildiğini, bunu yapanların kendileri olduğunu fark ettiklerini, gölleri temizleme yollarını, göller pislendiğinde balıkların yaşayamadığını daha iyi öğrendiklerini ve bütün bunları öğrenmekten mutlu olduklarını söylemişlerdir.

Karabacak da 1996 yılında yaptığı çalışmasında oyunlarla Sosyal Bilgiler öğretiminin öğrencilerin öğrenme düzeyini arttırdığını bulmuştur.

BÖLÜM IV

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR

Drama yönteminin “Türkiye’nin Dünya Üzerindeki Yeri ve Önemi, Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Akarsular-Barajlar ve Göller), Yurdumuzun İklimi, Etki Alanları ve Bitki Örtüsü” konularının öğretiminde geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu, öğrencilerin öğrenme düzeyinin arttığı söylenebilmektedir.

Drama yönteminin “Yurdumuzun Yeryüzü Şekilleri (Dağlar ve Ovalar-Platolar)” konularının öğretiminde geleneksel yöntemlerle aynı etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Dramanın her şeye yaradığını, her sorunu çözdüğünü düşünmek yanlış olur. Ayrıca her yöntem ya da teknik her konuda aynı derecede etkili olmayabilir. Dolayısıyla bu araştırmada yer alan tüm konularda drama yönteminin etkili olduğunun bulunmaması şaşırtıcı değildir.

Öğrencilerin derse hazır bulunuşluklarının yeterli olmaması, öğretmenin o derste gösterdiği performansın düşüklüğü, sınıf içi etkileşimlerin zayıflığı gibi nedenler bu konularda drama yönteminin etkili olmasını engellemiş olabilir.

Yapılan araştırma ile öğrencilerin konuların bilgi ve kavrama düzeyindeki hedeflerini kazandıkları görülmüştür. Ayrıca drama etkinliklerinin değerlendirme bölümünde sorulan bilişsel düzeyin üst basamaklarındaki sorulara da öğrenciler

sorularla ilgili hiçbir açıklama yapılmaksızın rahat ve net cevap vermişlerdir. Böylelikle coğrafya konularında da ezbere dayalı yöntem ve teknikler yerine öğrenciyi derste aktif kılan, öğrencide düşünme, sorgulama, eleştirme becerileri geliştiren drama yönteminin kullanılabileceği düşünülmektedir.

Oyunun çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişiminde etkili olduğu bilinmektedir. Yapılan grup çalışmaları ile oyundan türeyen drama etkinliklerinin tüm sınıfla yani yirmiden fazla birey ile de oynanabileceğini söylemek mümkündür.

Araştırmada öğrenci günlüklerinin kullanımının, öğrencilerin öğrendikleri ile yorum yapabilme yeteneklerini geliştirdiği, ve araştırmacıya öğrencilerin öğrenme düzeyleri hakkında bilgi verdiği söylenebilir.

Ayrıca öğrenci günlüklerinden ve grup görüşmelerinden elde edilen verilerle deney grubu öğrencilerinin; dersten zevk aldığı, sınıf içi iletişimlerinin geliştiği, derse ilgi ve meraklarının arttığı, öğrendiklerini, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebildikleri düşünülmektedir. İçine kapanık ya da sınıftan dışlanan, sevilmeyen öğrencilerin tekrara kazanıldığı da araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Drama etkinliklerinin coğrafya konularında da öğretimin her aşamasında (dikkati çekme, kavramsal öğrenme, ölçme-değerlendirme) kullanılabileceği görülmüştür.

Sonuç olarak; coğrafya konularının öğretiminde kullanılan drama yöntemi öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artmasına sebep olmuştur denilebilir. Bu nedenle drama yöntemi coğrafya dersinde de kullanılabilir.

4.2. ÖNERİLER

1. Drama yönteminin bireyi geliştiren bir yöntem olması nedeniyle her etkinlikte birey daha fazla gelişecektir. Ayrıca drama etkinliklerinin öğrenciler üzerindeki etkilerini daha iyi gözlemleyebilmek için daha uzun süreli çalışmalara ihtiyaç vardır. Eğer drama etkinliklerinden daha fazla sonuç bekleniyorsa, etkinlikler bir döneme hatta bütün bir seneye yayılmalıdır.
2. Drama etkinliklerinin önceden planlanmasının ancak ders sırasında olabilecek değişikliklere açık şekilde hazırlanmasının derste kullanım açısından daha yararlı olacağı düşünülmektedir.
3. Drama yönteminin diğer yöntemlerle desteklenerek uygulanmasının daha iyi sonuçlar vereceği düşünülmektedir.
4. Dramanın bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasından önce bireylerle duyu, güven, grubu ve kendini tanıma çalışmaları yaptırılmalıdır. Böylelikle drama ile işlenen derste daha iyi sonuçlar alınacağı düşünülmektedir.
5. Bu araştırmada her aşama ya da konu için farklı etkinlikler düzenlenmiştir. Bir etkinlik üzerinden bütün bir ünitenin öğretebileceği de düşünülmektedir. Yeni araştırmacılara bununla ilgili bir araştırma yapmaları önerilmektedir.
6. Coğrafyanın diğer konularında drama etkinliklerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerine etkililiği ile ilgili araştırmalar yapılabilir, etkinlikler kitap haline getirilebilir.
7. Dramanın başka ünite ve derslerde kullanımı ile ilgili araştırmaların çoğaltılmasının eğitim sistemimiz açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.
8. Öğretmenlik için drama alan bilgisi koşul olarak kabul edilmeli, derslerde drama kullanımı arttırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- ADIGÜZEL, Ömer. (2002). **Yaratıcı Drama (1985 – 1995 Yazılar)**. Ankara: Naturel Yayınları.
- AİRS, Chrisball John. (1995). **Taking Time To Act A Guide To Cross – Curricular Drama**. Heinemann, Porstmouth: New Hampshine.
- AKAR, Ruken. (2000a). **Temel Eğitimin İkinci Aşamasında Drama Yöntemi İle Türkçe Öğretimi: Dorothy Heathcote’un “Uzman Rolü Yaklaşımı”**. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
-(2000b). *Eğitimde Alternatif Bir Öğretim Yöntemi: Drama. Öğretmen Dünyası*. Haziran. Sayı: 21. Sayfa: 21 – 22
- ALLEN, Kathleen Moriarty. (1999). **Living History South Carolina Classrooms: Explorations And Possibilities**. University Of South Carolina. DAI-A 60/04, p.992, Oct 1999:
- AND, Metin. (1974). **Oyun ve Büyü**. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- ARAL, Neriman ve başk. (2000). **Drama**. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- ASLAN, Naci. (1999a). **3. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri – 1989. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Bülteni**. Nisan. Sayı:6. Sayfa: 2 – 7.
-(1999b). **4. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri Notları. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Bülteni**. Temmuz - Ekim. Sayı: 7–8. Sayfa: 2–7.
-(2001). **Drama Sözcüğü Üzerine Etimolojik Bir İnceleme. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Bülteni**. Nisan. Sayı: 14. Sayfa: 8 - 13.

.....(2003). *Yabancılaştırma – Yabancılaşma ve Drama, Tiyatro. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Bülteni*. Nisan. Sayı: 22. Sayfa: 2 – 7.

Ayın Konusu: Drama

(<http://www.egitim.com>>egitimciler>egitimde gelişim >ayın konusu.htm.) 02. 07. 2003

AYNAL, Songül. (1989). **Dramatizasyon Yönteminin Yabancı Dil Öğretimine Etkisi**. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

AYTAŞ, Gıyasettin; Y. ALEMDAR. (2002). **Tiyatro ve Canlandırma (Sahneleme Bilgileri)**. Ankara: Akçağ Yayınevi.

BARNES, Mary Kathleen. (1998). **Kids On The Campaing Trail: Process Drama, Social Studies And Assessment In The Elementary Classroom**. The Ohio State University. DAI-A 59/08, p.2858, Feb 1999.

BIYIK, Derya. (2001). **İlköğretim Okulları Hayat Bilgisi Dersinde Kullanılan Dramatizasyon Yönteminin Etkililiği**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BROWN, Victoria; S. PLAYDEL. (1999). **The Dramatic Difference**. Heinemann. Portsmouth: New Hampshire.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. (2002). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. (İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum)**. Ankara: PegemA Yayıncılık.

CANDAN, Ragıp. (1990). **İlkokul Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Ve Fen Bilgisi Derslerinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÇALIŞKANER, Asaf. (1977). **Ölçme Ve Değerlendirme**. Ankara: Yaygın Yükseköğretim Kurumu.

ÇEBİ, Ahmet. (1996). **Öğretim Amaçlı Yaratıcı Drama Yoluyla İmgesel Dil Becerisinin Geliştirilmesi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

ÇELİKKAYA, Tekin. (2002). **İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretimi**. Erzurum: Erzurum Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

DAVIDSON, Jane Ilene. (1998). **Emergent Literacy And Dramatic Play In Early Education**. New York: International Thomson Publishing Company.

DEMİREL, Özcan. (1999). **Plandan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Drama

(http://www.sterthere.ucalgary.ca/default.asp?V_DOC_ID=945)

30.11.2004

Drama:Çocuk Ve Oyun

(<http://www.ncocuk.com/pedagog/ana-baba/Drama/cocukoyun.htm>.)

02. 07. 2003

Drama Education

(http://cmce.utoronto.ca/research.php?page=drama_education)

30.11.2004

Drama in Education

(http://www.icponline.org/feature_articles/f19_03.htm)

30.11.2004

Dram Sanatı (Prof.Dr. Özdemir Nutku)

(<http://www.tiyatroline.com/loca202.htm>)

29.11.2004

Dramanın Yararları

(<http://www.yenisayfa/pgs/prola>.) 02.07.2003

EFE, Fehmi. (1993). **Dram Sanatı (Göstergebilimsel Bir Yaklaşım)**. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Eğitimde Dramanın Önemi

(http://www.elyada.org/anil_karaoğlu.) 02. 07. 2003

ERHAN, Tuğba. (2000). **İlköğretimde Hayat Bilgisi Dersinin Drama İle Verilmesinin Dersin Öğrenilmesine ve Çocukların Benlik Kavramlarına Etkisinin incelenmesi**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi).

FRANCİS, Hilton. (1981). **The Vocabulary Of Educational Drama**. OXON: Kemple Press.

Genel Öğretim Metotları.

(<http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm>.) 09.09.2004.

GÜLERYÜZ, Hasan. (2001). **İlköğretim Okulu Programı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

GÜNDEN, Suat. (1977). **Genel Öğretim Bilgisi**. Ankara: Yaygın Yükseköğretim Kurumu.

HENGEL, Steven A. (1995). **Games For Succes Developing Children's Character Through Play**. Lancham: University Press to America.

İNAL, Rahşan. (2001). *Eğitimde Drama*. **Evrensel Kültür**. Eylül. Sayı: 117. Sayfa: 45 – 47.

JOHNSON, Harriey Finlay. (1973). **The Dramatic Method Of Teaching**. London: Nisbet u.d.

JOHNSON, Liz. C. O'NEILL, D. HEATHCOTE. (1984). **Collected Erittings On Education And Drama**. Esses: En Ekor Bredno Ltd.

KARABACAK, Nermin. (1996). **Sosyal Bilgiler Dersinde Eğitsel Oyunların Öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KARASAR, Niyazi. (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

KARAKAYA, Necmettin. (2003). **İlköğretimde Drama. (Ders Notları)**. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

KILIÇ, Durmuş. (1997). *İlkokul 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretmenlerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. **Çağdaş Eğitim**. Nisan. Sayı: 232. Sayfa: 30 –34.

KOÇ, Filiz. (1999). **Yaratıcı Dramanın Öğrenmeye Etkisi (Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bir Yöntem Olarak)**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KULİK, Jennifer. (2004). **Intergenerational Drama And The Child: Documental Of The Influences And Effects Of Participation**. Arizona State University. DAI-A 65/02, p. 351, Aug 2004.

LİN, Shu-Min.(1999). **The Effects Of Creative Drama On Story Comprehension For Children In Taiwan (China)** Arizona State University. DAI-A 60/09, p.3265, Mar 2000.

MEB. (1999). **İlköğretimde Drama 1**. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.

MORGÜL, Mahiye. (1999). **Eğitimde Yaratıcı Dramaya Merhaba**. Ankara: Kök Yayıncılık.

MORRİS, Ronald Vaughan. (1997). **Ancient History Social Studies Instruction Through Drama For Seventh Grade Students: A Royal Education**. Purdue University. DAI-A 58/12, p.4543, Jun 1998.

NAS, Recep. (2000). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi (Program, Yöntem ve Etkinlikler)**. Bursa: Ezgi Kitapevi Yayınları.

NUTKU, Özdemir. (1998). **Oyun, Çocuk ve Tiyatral**. İstanbul: Özgür Yayınları.

Okullarda Drama ve Tiyatro Eğitimi (Yrd.Doç.Dr.Gıyasettin Aytaş).

(<http://www.meb.gov.tr/yayinlar/sayı37/aytas.htm>.)

02. 07. 2003

OKUR, Arzu. (1999). **Eğitsel Drama. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Bülteni**. Nisan. Sayı: 6. Sayfa: 9 –14.

ÖNDER, Alev. (2002). **Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama**. İstanbul: Epsilon Yayınları.

POLİSİNİ, Judiith Kase. (1989). **The Creative Drama Book: Three Approaches**. New Orleans: Anchorage Press.

RİCHARDS, Lynn Altman. (1996). **Pictures In Our Minds: A Narrative Study Of The Incorporation Of Creative Dramatics As Pedagogy In Elementary Classroom Content Areas**. University Of Pittsburgh. DAI-A 57/07, p. 2868, Jan 1997.

SAĞLAM, Tülin.(1997). **Eğitimde Drama. İ.SAN (Der.), Drama, Maske,Müze**. Ankara: İşkur Yayıncılık. 33-35

SAN, İnci. (1991). **Yaratıcı Drama – Eğitsel Boyutları. Buca Eğitim Fakültesi. I. İzmir Eğitim Kongresi**. Sayfa: 558 – 565. 25 –27 Kasım. İzmir.

.....(1996). *Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama*. **Yeni Türkiye**. Ocak – Şubat. Sayı: 7. Sayfa: 148 – 160.

SEACHORE, Carl. (1976). *Psychology İn Daily Life*. New York: Appeton.

SELÇUK, Ziya; H.KAYILI, L. OKUT. (2002). *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

SLADE, Peter. (1971). *Child Drama*. London: University Of London.

SÖNMEZ, Veysel. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞİMŞEK, Esra. (2001). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Yönteminin Kalıcılığın Arttırılmasında Kullanımı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

UGAN, Hüseyin. (2002). *Cumhuriyetin İlanından Günümüze İlköğretim II. Kademesinde Coğrafya Eğitimi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÜSTÜNDAĞ, Tülay. (1988). *Dramatizasyon Yönteminin Etkililiği* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmamış yüksek lisans tezi).

.....(1995). *Temel Eğitimde Drama*. **Eğitim ve Bilim**. Ocak. Sayı: 19. Sayfa: 35 – 43.

..... (1997). *Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişiyeye Ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmamış doktora tezi).

.....(2000). **Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

WESSELS, Charlyn. (1987). **Drama**. Oxford University. Press New York.

WIEGAND, Patrick. (1993). **Children and Primary Geography**. New York. New York Press.

YAMAN, Rahmi. (1999). **Türkiye Cumhuriyetinde İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Öğretiminin Evrimi**. Van: 100.Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Yaratıcı Drama

(<http://www.ncocuk.com/pedagog/ana-baba/Drama/ydrama.htm>.)

02. 07. 2003

YEĞEN, Gülşen. (2003). *Sosyal Güdü: Oyun – Drama. Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Bülteni*. Ocak. Sayı: 21. Sayfa: 9.

YILMAZ, Tülin. (2000). **Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemi İle Diksiyon Becerileri Kazandırmaya İlişkin Bir Model Önerisi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ZINSMaster, Wanna M. (1965). *Contributions Of Creative Dramatics To Teaching Social Studies. Speech Teacher*. Nov. 65. Vol. 14 Issue 4, p: 305-313.

EKLER

EK 1 – DRAMA DERS PLÂNLARI VE FOTOĞRAFLAR

EK 2 – ÖĞRENCİ GÜNLÜKLERİNDEN ÖRNEKLER

EK 3 – BAŞARI TESTİ

EK 4 – ARAŞTIRMA ONAYI

DRAMA DERS PLÂNLARI

I. ALT PROBLEMİN SINANMASI

DERS: Sosyal Bilgiler

ÜNİTE: Güzel Yurdumuz Türkiye

KONU: Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Yeri

Türkiye'nin Dünya Üzerindeki Yerinin Önemi

SINIF: 5.sınıf

SÜRE: 40 + 40 Dakika

ÖĞRENME – ÖĞRETME YÖNTEMİ: Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi. Soru – Cevap, Doğaçlama, Rol Yapma, Grupla Çalışma Tekniği

ARAÇ – GEREÇLER: Dünya modeli (küresi), Dünya siyasi haritası, İp, İnsan bedeni.

DRAMANIN AMACI: Doğaçlamalardan yola çıkarak yurdumuzun dünya üzerindeki yerini ve yerinin önemini kavrayabilmektir.

HEDEFLER:

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Türkiye'nin dünya üzerindeki yerini tanıyabilme.
3. Yurdumuzun Dünya üzerindeki yeri ve önemini kavrayabilme.
4. Öğrenme düzeyini yükseltebilmek.
5. Yorum yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
6. Rol yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
7. Bedeninin rolüne uygun olarak kullanabilmek.
8. Yaparak yaşayarak öğrenebilmek.

1. AŞAMA – HAZIRLIK:

Öğretmen – Geçen ders hangi konuyu işlemiştik, kim söyleyecek?

Murat – Ülkemizin yerini öğrendik öğretmenim.

Hülya – Türkiye'nin Dünya üzerindeki yerinin ne kadar önemli olduğunu da öğrendik.

Öğretmen – Evet, çocuklar. Bugün geçen derste öğrendiklerimizle ilgili bir tekrar yapacağız.

2. AŞAMA – ISINMA:

Öğretmen – Yanıma 15 kişi istiyorum. Bu kişiler burada bir model oluşturacaklar. Parmak kaldırınlardan 15 kişi gelsin.

Her biriniz bir gaz molekülüsünüz. Uzayın içinde dönüp duruyorsunuz, dönerken birbirinize çarpıp birleşip el ele tutuşuyorsunuz Bu sırada gelen soğuk hava sizi katılaştırıyor, donup kalıyorsunuz. Donduğunuz zaman kutuplardan basık ekvatoradan şişkince bir model oluşturun. Bu şeklin ismi nedir?

Öğrenciler – Geoit

Öğretmen – Geoit neyin şekliydi?

Öğrenciler – Dünyamızın.

Öğretmen – Evet, aferin. Samet ve Ahmet sizler ne yapıyorsunuz?

Samet ve Ahmet – Çizgi çiziyoruz, öğretmenim.

Öğretmen – Ne çizgisi?

Samet ve Ahmet – Ekvator çizgisi, öğretmenim.

Öğretmen – Güzel, teşekkür ederim. Ben duvara daha önceden bazı kağıtlar asmıştım. Bu kağıtların üzerinde; kıta, ülke ve boğaz isimleri yazıyor. (Irak, Suriye, Yunanistan, Bulgaristan, Gürcistan, Ermenistan, Nahçıvan, İran, İstanbul Boğazı, Çanakkale Boğazı, Asya, Afrika, Avrupa, Anadolu, Trakya, Türkiye) İcinizden bir ülke, kıta ya da boğaz adı tutun. Şimdi herkes duvarda asılı olan isimlerden birini alsın ve kağıdı göğsüne yapıştırsın. Dünya modelini oluşturanlardan üşüyen var mı?

Kübra – Ben ve Sare, öğretmenim.

Öğretmen – Neden üşüyorsun, Kübra?

Kübra – Çünkü kutuplardayım, öğretmenim.

Emin – Ben terledim, öğretmenim.

Öğretmen – Neden, Emin?

Emin – Ekvatordayım, öğretmenim; burası çok sıcak.

Öğretmen – Aferin, size. Söyler misin bana Dünya, Kuzey Yarım Küren neresi?

Öğrenciler – Burası, öğretmenim, yukarıda kalan kısım.

Öğretmen – Güzel. Türkiye, duydun mu, Kuzey Yarım Küre neresiymiş?

Burhan – Evet, öğretmenim; burası.

Öğretmen – Tamam, o zaman. Git ve Dünya üzerindeki yerini al. Kıtalar Türkiye'ye göre Dünya üzerindeki yerlerinizi alın.....Güzel. Herkes, doğru yerde mi?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – O zaman bir resminizi çekeyim..... şimdi Dünya modelini boşaltın. Anadolu, Trakya ve Türkiye'nin komşuları hemen Dünya üzerindeki yerlerini al.... herkes doğru yerde mi? diğer öğrenciler, yanlış yerde olan varsa hemen uyarın arkadaşlarınızı.

Öğrenciler – Öğretmenim, Aslıhan şaşırdı biraz, daha yanda durmalı.

Öğretmen – Evet tamam, çok güzeldi. Sizin de resminizi çekeyim. Hepiniz, yerlerinizi çok iyi biliyordunuz. Hepinize teşekkür ederim.

3. AŞAMA – ROL DAĞILIMI:

Öğretmen: Şimdi yeni bir oyun oynayacağız. Oyunumuzda A'lar ve B'ler var. A grubundakiler anne ya da baba, B grubundakiler ise çocuktur. Çocukların rolü; ülkemizde yaşanan terör olayları seni çok etkiledi, bu olaylara bir türlü anlam veremiyorsun. Ülkedeki işsizlik, açlık gibi sebepleri de düşünerek bu ülkede yaşamak istemediğine karar verdin. Başka bir ülkeye göç etmek istiyorsun. Anneni

ya da babanı bu konuda ikna etmelisin. Anne ya da babaların rolü; çocuğunuz bu ülkede yaşamaktan hiç memnun değil, başka bir ülkeye göç etmek istiyor. Siz anne ya da baba olarak bu ülkenin dünyadaki yerini ve önemini öyle bir anlatın ki çocuğunuz başka bir ülkede yaşama isteğinden vazgeçsin. Bu ülkede yaşamayı sevsin. İki kişilik gruplar oluşturalım. Sen A, sen B, A, B, A, B.....

4. AŞAMA – HAYAL KURMA:

Öğretmen – Şimdi gözlerinizi kapatın ve rolünüzü hayal edin. “Bu rolü nasıl canlandırabilirim?” diye biraz düşünün. Rolünüzü canlandırmaya hazır olduğunuzda gözlerinizi açabilirsiniz. Hazır olduğunuzda bana haber verin.... hazır mısınız?

5. AŞAMA – CANLANDIRMA:

Çocuk – Baba, ülkemizde terör olayları, hırsızlık var. İnsanlara saygı olmadığı anlaşıyor. Bu olaylardan dolayı göç etmek istiyorum. Çünkü hiçbir değer kalmadığını düşünüyorum.

Baba ya da Anne – Ama bu olaylar başka ülkelerde de oluyor, oğlum. Başka ülkelerde savaş var, ölebilirsin.

Çocuk – Ama başka ülkelerde bir adam yere çöp attığında onun cezasını hemen veriyorlar. Bizim ülkemizde bu yok. Bizim ülkemiz doğal güzelliklerini kaybetmiş durumda.

Baba ya da Anne – Ama, yavrum; ülkemizde güzel şeyler de var. Ülkemizin çok güzel yanları da var. Mesela hamamlar başka ülkelerde yok.

Çocuk – Ama Amerika çok güçlü. Biz orada yaşarsak bize kimse ateş açamaz, zarar veremez. Amerika’da herkesin kişisel güvencesi var. Neden bizim ülkemizde bu yok?

Baba ya da Anne – Çünkü bizim ülkemizi kıskanıyorlar. Ülkemizde su sıkıntısı yok. Tarihi eserlerden dolayı turizmimiz gelişmiş, verimli topraklarda yetişen ürünler işlendiğinden sanayimiz gelişmiş. Ülkemizin etrafı denizlerle çevrili, üç kıtanın arasında geçit konumunda, meyve sebze bol, iklim ne çok sıcak ne de çok soğuk.

Çocuk – Ama neden doğaya saygı yok?

Baba ya da Anne – Bazı insanlar bilinçlenmediği için. 70 milyondan sadece birkaçının doğaya saygısı yok. Geri kalanının doğaya saygısı var.

Çocuk – Teşekkürler baba. Beni bilgilendirdin. Bu ülkeden gitmek istediğim için senden özür dilerim.

Öğretmen – Arkadaşlarınızın canlandırmasını nasıl buldunuz?

Öğrenciler – Güzeldi.

Ashlan – Öğretmenim, genelde baba rolündekiler bizim ülkemizin öneminden değil diğer ülkelerin önemsizliğinden bahsettiler.

Öğretmen – Evet, Ashlan haklısın. Ne gibi değişiklikler yapmalıyız?

Burcu – Ülkemizin yerinin önemini daha iyi anlatmalıyız, öğretmenim.

Öğretmen – Diğer gruplar söylediklerimizi dikkate alarak yapsınlar canlandırmalarını, tamam mı?

Öğrenciler – Tamam.

Çocuk – Kafama bir şey takıldı. Bana yardım edebilir misin? Gazetede okudum. Türkiye'den göç etmek gerekiyor. Ben de göç etmek istiyorum.

Baba ya da Anne – Paramız yok, gidemeyiz.

Çocuk – Bir iş buluruz orada.

Baba ya da Anne – Hemen iş bulamazsın. Onların dilini de konuşamazsın.

Çocuk – Ama terörden korkuyorum.

Baba ya da Anne – Ama ülkemizde her mevsim yaşanıyor. Ülkemiz kıtalar arasında bir köprü konumunda, boğazlarımız çok önemli. Diğer ülkeler bizim ülkemize sahip olmak istiyorlar. Sen göç etmek istiyorsun. Elindekilerin kıymetini bilmiyorsun.

Çocuk – Haklısın. Öğrenci olarak bu ülkede çalışıp, Atatürk gibi ülkemizi düşmanlardan kurtarmalıyız. Göç etmek bir çözüm değil.

6. AŞAMA – RAHATLAMA:

Öğretmen – Ülkemizin Dünya üzerindeki yerini ve bu yerin ne kadar önemli olduğunu öğrendik. Bununla ilgili canlandırmalar yaptık ve yorulduk. Şimdi rahatlamak ister misiniz?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – O zaman ders boyunca yaptıklarımızı düşünerek nasıl bir ülkede yaşamak istediğinizi hayal edin ve hayal ettiklerinizin resmini çizin.

Öğrenciler – Tamam, öğretmenim.

7. AŞAMA – DEĞERLENDİRME:

Öğretmen – Neler hissettiniz? Bu oyun hoşunuza gitti mi?

Öğrenciler – Evet.

Elif – Kendimi dünya olarak hissettim.

Burak – Gaz molekülü sandım kendimi.

Nazife – Sıcak ülke zannettim, çünkü ekvatorun yanıdaydım.

Samet – Büyük bir ülke olduğumu düşündüm.

Serkan – Dünyanın nasıl bir şekli olduğunu gördüm.

Öğretmen – Dünya, kıta ya da ülke olmak nasıldı?

Oğuzhan – Çok heyecanlandım, çok güzeldi.

Öğrenciler – Çok güzeldi.

Öğretmen – Bir kıta, ülke ya da boğaz olarak konumundan memnun muydun? Neden?

Öğrenciler – Evet. Çünkü hepsinin yeri güzel.

Burak – Bilinçli olmak gerektiğini hissettim.

Özgen – Hata yapacağım diye korktum.

Burcu – Baba ve annenin görevlerini hissettim.

Renat – Baba ve anneye karşı gelinmeyeceğini hissettim.

Öğretmen – Rolünüzün zor ya da kolay yanları var mıydı?

Ali – Çocuğun ülkeden gitmesini engellemek zordu.

Elif – Zor yanı yoktu.

Oğuzhan – Hangi ülkeye göç etsem diye, yer bulmada zorlandım.

Öğretmen – Bu oyunu başka nasıl oynayabilirdik?

Şerife – Kostümlerimiz olabilirdi. Her ülke bir kıyafet giyebilirdi. Kutuplardaki ve ekvatordakiler konumlarına göre giyinebilirlerdi.

Burhan – Teyp olabilir, müziğe göre hareket edebilirdik.

Samet – Mikrofonla konuşabilirdik.

Okan – Her ülke kendi şarkısını söyleyebilirdi.

Elif – Her ülke kendi diliyle merhaba diyebilirdi.

Şerife – Bir de öğretmenim, ülkeler, kıtalar kendilerini tanıtabilirlerdi.

Dursun – Başka bir kişi görünmeden ülkeleri ve kıtaları tanıtabilirdi. Ve her ülke kendi yöresel kıyafetlerini giyebilirdi. Böylece kimin hangi ülke olduğunu anlayabilirdik.

Öğretmen – Nerelerde hatalar yaptık?

Emine – Öğretmenim, sesimizi iyi ayarlayamadık. Nerede duracağını şaşırırlar da oldu.

Öğretmen – O zaman, herkes evde bu oyunu nasıl farklı oynayabilirdik diye bir daha düşünsün. Defterine yazsın. Hatta ülkeler ve kıtalarla ilgili şiir ya da şarkılar da yazın ve yarın burada beğendiğimiz oyunları oynayalım. Tamam mı?

Öğrenciler – Tamam.

Öğretmen – Bu dünya modeli ile ülkemizin dünya üzerindeki yerini belirlemiş olduk? Sence bu konum nasıl? Değiştirmek ister misin? Neden?

Öğrenciler – Hayır. Ülkemizin her yönden yeri çok güzel.

Şerife – Su sıkıntısı yok. Denizlerle kaplı her yanı. Her iklim türü yaşıyor.

Çünkü tam ortada. Ne ekvatora yakın, ne de kutuplara yakın.

Burak – Ülkemiz, bir geçit ve köprü konumunda. Herkes geçmek için bizim ülkemizi kullanıyor, bu yüzden memnunum.

Öğretmen – Bir ülkeden göç etmek için ne gibi nedenler olmalı?

Burak – Su sıkıntısı olmalı. Tarihi eserlerin yokluğu, yok edilmesi.

Ahmet – Çevre kirliliği.

Samet – Sebze ve meyvelerin hormonlu olması.

Öğretmen – Bir ülkede yaşamayı cazip kılan nedenler nelerdir?

Nazife – Meyve ve sebzelerin çokluğu.

Kübra – Tarihi zenginlikleri, Kapadokya, camiler ...gibi.

Ashhan – Başka bir ülkeye gittiğimde kendi bayrağımı göremem.

Öğretmen – Her ülkenin dünya için bir önemi var mıdır?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Her ülkenin dünya üzerindeki yeri o ülke için önemli midir?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Bu ülkede yaşadığın için kendini şanslı hissediyor musun? Neden?

Öğrenciler – Evet.

Şerife – Yer altı madenleri, sebze ve meyve çokluğu, su sıkıntısı yok. Tarihi zenginliklerimiz var.

Öğretmen – Bir ülkenin konumu ve önemi arasında bir ilişki var mı?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Ülkemiz dünya üzerinde böyle bir konuma sahip olmasaydı ne değişirdi?

Özgen – Madenler olmazdı, ekonomisi gelişemezdi.

Ali – Türkiye köprü konumunda olmazdı.

Burak – Ülkemiz geçit konumunda olmazdı.

Ashhan – Doğal güzellikler olmadığı için ülkemize hiç turist gelmezdi.

Öğretmen – Dünya üzerindeki konumunu ve önemini düşünerek ülkemize yeni bir isim vermen gerekseydi, bu isim ne olurdu?

Burcu – Geçit köprüsü.

Satı – Kuvvetli ülke.

Kübra – Yer altı dünyası.

Dursun – Bağımsızlık ülkesi.

Okan – Deniz ülkesi.

Emine – Verimli yurt- Türkiye'm.

Oğuzhan – Maden ülkesi.

Nazife – Genç ve dinamik bir nüfusa sahip olduğu için genç ülke.

Duygu – Çağdaşlaşma ülkesi

Öğretmen – Ülkemizin yerini ve önemini ispatlayan bir slogan oluştur.

Öğrenciler – Türkiye hiç yılmayacak.

Türkiye çalışkan ülkedir.

Türkiye herkese yardım eder.

Türkiye Anadolu uygarlıkları merkezidir.

Türkiye sizin olmayacak. (düşmanlara karşı bizim.)

Öğretmen – Sınıfımızı düşünürsek en iyi konumda oturan arkadaşımız kim?

Ali – Oğuzhan, pencereden aşağıya bakıyor, kalorifer yanında.

Okan – tahtayı çok net görüyorum, arkadaşlarımın ortasındayım, cama yakınım, güneş alıyor., yani benim.

Öğrenciler – Okan, Oğuzhan ve Şerife.

II. ALT PROBLEMİN SINANMASI (CANLANDIRILMASI)

DERS: Sosyal Bilgiler

ÜNİTE: Güzel Yurdumuz Türkiye

KONU: Yurdumuz Doğal Durumu

Yeryüzü Şekilleri (Dağ)

SINIF: 5.sınıf

SÜRE: 40 + 40 Dakika

ÖĞRENME – ÖĞRETME YÖNTEMİ: Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi. Soru – Cevap, Doğaçlama, Rol Yapma, Röportaj, Grupla Çalışma Tekniği.

ARAÇ – GEREÇLER: Kostümler (öğrenciler tarafından dramaya uyarlanmış kıyafetler ve araçlar), öğrenciler tarafından çizilmiş sadece dağları gösteren Türkiye haritaları, kaset ve teyp, çeşitli dağ resimleri

DRAMANIN AMACI: Doğaçalamalardan yola çıkarak dağ, sıradağ, yanardağ gibi kavramları, yurdumuzun dağlarının isimlerini, Türkiye üzerindeki yerlerini, bulundukları bölgeleri ve dağların yaşantımız üzerindeki etkilerini kavratılabilmektedir.

HEDEFLER:

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Yurdumuzun yeryüzü şekilleri bilgisi.
3. Yeryüzü şekillerinin yaşantımız üzerindeki etkilerini açıklayabilme.
4. Öğrenme düzeyini yükseltebilmek.
5. Yorum yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
6. Rol yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
7. Bedeninin rolüne uygun olarak kullanabilmek.
8. Yaparak yaşayarak öğrenebilmek.

1. AŞAMA – HAZIRLIK:

Öğretmen – Dün neleri öğrenmiştik, bana kim hatırlatacak?

Mehmet – Dağları öğrendik, öğretmenim.

Öğretmen – Hangi dağları öğrendik?

Büşra – Yanardağ, sıradağ, tepe, geçit ne demek onu öğrendik, öğretmenim.

Satı – Ülkemizdeki belli başlı dağları boş harita üzerinde gösterdik. Haritayı bölgeleri ayırdık.

Öğretmen – Yani, hangi bölgede hangi dağ var biliyoruz, öyle mi?

Öğrenciler – Evet, öğretmenim.

Öğretmen – Pekâlâ, hatırlayalım, tekrar edelim bu konuyu.

2. AŞAMA – ISINMA:

Öğretmen – Karışık ama birbirinize değmeden karşımda dizilin. Müzik eşliğinde hareket edeceğiz. Size çeşitli kavramlar söyleyeceğim ve bu kavramları

canlandırmanızı istiyorum .canlandırırken bütün bedeninizi kullanmaya özen gösterin.

Küçük bir tepesin, sen. Küçükük bir tepe... Büyük bir dağ olmak ister misin? Büyük bir dağ ol. Türkiye'nin hatta dünyanın en yüksek dağsın. Eteklerinin ucu bucağı yok. Çok genişsin....Bir yanardağ olmak ister misin? Patlamaya hazırlanan bir yanardağ ol. İçindeki lavları hisset. Harekete geçti lavlar, her an patlayabilirler....Patla.....Patlayan bir yanardağsın, sen, lavların fışkırıyor..... Sönmeye hazırlan, yavaş yavaş söntüyorsun....Sönmüş bir yanardağsın, sen.... Çok uzun bir sıradağın parçasısın, bir uçtan bir uca giden sıradağsın....Sıradağdaki geçitler nerede? Geçit ol....Tekrar sıradağ ol.... Sıradağdan ayrıl. Tek bir dağ ol...Başın bulutlara değsin..... Ve öylece kal.

Öğretmen – “Bir dağ olsaydın, hangisi olurdun?” düşün. Şimdi herkes hangi dağ olacağını sıra ile söylesin. Ama aynı dağları söylemek yok. Bir dağ olarak bulunduğunuz bölgeleri de söyleyin.....Şimdi, Samet ve Duygu bölgelerimizi gösteren bir Türkiye haritası çizim yere...İç Anadolu Bölgesindeki dağlar ortada toplansın. Karadeniz Bölgesindekiler İç Anadolu Bölgesine göre durması gereken yerde dursun. Ve diğer bölgelerde konumlarını alsın. Grubunuzu yönlendirin ve doğru yerlerde durun. Biz tüm Türkiye haritalarından daha güzel bir harita olduk. Hepimizi alkışlayalım.

Öğretmen – Ege Bölgesi, bize özelliklerini söyler misin?

Öğrenciler – Denize dik uzanırız.

Öğretmen – Karadeniz Bölgesi, bize özelliklerini söyler misin?

Öğrenciler – Denize paralel uzanırız.

Öğretmen – İç Anadolu Bölgesi, bize özelliklerini söyler misin?

Öğrenciler – En çok yanardağ bizdedir.

Öğretmen – Doğu Anadolu Bölgesi, bize özelliklerini söyler misin?

Öğrenciler – Türkiye'nin en yüksek dağlarıdır.

3. AŞAMA – ROL DAĞILIMI:

Öğretmen – Yeni bir oyuna geçiyoruz ve bu oyunda A'lar, B'ler ve C'ler var. Ben sırayla herkesi A, B ve C diye ayıracağım... şimdi rollerinizi söylüyorum.

A'lar: bölgenin dağları ile ilgili bir belgesel çekmeye gelmiş bir program yapımcısıdır.

B'ler: bölgenin dağlarını iyi tanıyan bir köylüdür, muhtarsın. Dağlar hakkında bilgiler vereceksin.

C'ler: bölgeye dağlarına tırmanmak için gelmiş bir dağcıdır.

4. AŞAMA – HAYAL KURMA:

Öğretmen – Hangi dağa gitmeyi istediniz, düşünün. Kafanızda o dağı, bulunduğu bölgeyi, orada nasıl insanların yaşayacağını canlandırın. O dağda neler yapmak istediğinizi verdiğiniz rolleri de unutmadan planlayın. Hazır olduğunuzda canlandırma yapmak için sizi yanıma çağıracağım.

5. AŞAMA – CANLANDIRMA:

A – Selâmunaleyküm.

B – Aleykümselam. Ne istemiştiniz?

A – Sayın seyirciler. Bu, köyün muhtarı. Şimdi onunla röportaj yapacağız. Biz Discovery Channel'dan geliyoruz. Biz dağlarla ilgili bir belgesel yapacağız da. Buradaki dağları bize anlatır mısınız? Buradaki dağların özelliklerini söyler misiniz?

B – Tanıtırım. Bu, Ağrı Dağı. Ağrı Dağı'nın ormanları daha çoktur. Bizim köyün suyu Ağrı Dağı'ndan gelir. O yüzden hiç su sıkıntısı yaşamayız. Genelde hayvanlar

orada yaşarlar. Tarımcılık yapmayız. Dağlarda tarım ürünleri yetişmiyor. O yüzden biz hayvancılık yapıyoruz. Ayrıca Ağrı Dağı sönmüş bir yanardağdır ve Türkiye'nin en yüksek dağıdır. Turizm açısından da çok önemlidir. Turistler gelir, kendi ülkelerini bize tanıtırlar. Kayak yapılır. İnsanlar orada eğlenceler düzenlerler. Yeşillik vardır.

Öğretmen – Dağcı dağa tırmanmak istiyor, onu dağa götürtün.

A – Ağrı Dağı neresidir?

B – 5 km. giderseniz oradadır.

A – Bizi götürür müsünüz?

B – Götürürüm.

.....

A – Bu arkadaş dağa tırmanmak istiyor. Nasıl bir duygu, arkadaşım?

C – Çok güzel. Senelerdir dağa tırmanırım. Alıştım. Her dağa çıktım. Bir Ağrı Dağı kaldı.

A – Dağa çıkıp ne yapacaksınız? Dağa çıkarken neler hissediyorsunuz?

C – Çok güzeldir. Kendimi mutlu hissediyorum, bu bir spor.

A – Bizim oğlan da dağa çıkıyor, hep düşüyor. Bir daha düşerse döveceğim. Çevredeki tüm dağlara çıktı ama düştü.

Oğlan – Ben hep dağa çıkıyorum. 5 metre çıkıyorum, düşüyorum. Çıkıyorum, düşüyorum. Bir daha çıkarsam babam dövecek beni.

Öğretmen – Canlandırmalarımızda hangi dağlar ve bölgeler kullanıldı?

Umut – Doğu Anadolu Bölgesi, Ağrı Dağı, Süphan Dağı, Nemrut Dağı, Allahuekber Dağı.

Murat – İç Anadolu Bölgesi, Erciyes Dağı, Karacadağ.

Mehmet – Ege Bölgesi.

Serkan – Marmara Bölgesi.

Nazife - Uludağ, Palandöken Dağı, Yunt Dağı.

Öğretmen – Hangi dağlar ve bölgeler kullanılmadı?

Özgen – Bütün bölgeler kullanılmadı. Akdeniz Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve bu bölgelerdeki dağlar hiç kullanılmadı.

Öğretmen – Bu olayları başka nasıl canlandırabilirdik?

Renat – Oyun bitince herkes yere düşebilirdi.

Merve – Bir yerden başlayıp başka bir yere gidilebilirdi.

Hülya – Programın başı gösterilebilirdi. Herkes hemen röportaja başladı. Tanıtım yapılabilirdi.

Emin – Herkes oyunları bitince seyircileri selamlayabilirdi.

6. AŞAMA – RAHATLAMA:

Öğretmen - Gözlerinizi kapatıp, arkanıza yaslanın. Bir dağcı olduğunuzu düşünün. Dağcı giysilerini giy, aletlerini eline al ve şimdi tırmanmaya hazırsın. Tırmanmaya başla. Bu işin çok zor ama zevkli bir iş olduğunu unutma, çok dikkatli olmalısın. Tırmanıyorsun yavaş yavaş... Kalbin küt küt atıyor heyecandan. Bir kaya parçası yerinden oynadı ve senin tüm dengeni bozdu. Düşeceksin, hemen tutun. Neyse çok ucuz atlattın. Tırmanmaya devam et.... Çok az kaldı. Başaracaksın....son bir adım...ve işte zirvedesin. Ayağa kalk ve gökyüzüne bak, ne kadar da yakın değil mi? Bu senin zaferin. Hemen kendi bayrağını dik zirveye....Başarının keyfini çıkar. Artık doruktasın. Her şey bitti. Bütün emeğe ve çabaya değdi. Sen en yüksektesin. Çok mutlusun, huzurlusun. Yere uzan ve dinlen biraz, dinlen..... şimdi yavaşça gözlerini aç.

7.AŞAMA – DEĞERLENDİRME:

Öğretmen – Neler hissettiniz?

Oğuzhan – Heyecan.

Murat – Sevinç.

Ali – Mutluluk.

Oğuzhan – Kendimi yanardağ gibi hissettim.

Kübra – Kendimi denize dik uzanan bir dağ gibi hissettim.

Öğretmen – Zorlandığın bir yer oldu mu?

Öğrenciler – Hayır.

Öğretmen – Başka neleri canlandırabilirdik?

Öğrenciler – Ovaları, platoları.

Öğretmen – En çok hangisini canlandırmak hoşuna gitti?

Öğrenciler – Sıradağ, yanardağ patlaması.

Öğretmen – Zorlandığın bir yer oldu mu?

Öğrenciler – Hayır.

Oğuzhan – Sıradağlar.

Öğretmen – Bu kavramları başka türlü canlandırabilir miydik?

Şerife – Bir tarafı yeşil, bir tarafı kahverengi kartonlardan giysiler giyebilirdik.

Öğretmen – Dağları neden canlandırdık?

Okan, – Hem oyun, hem de ünitemizin konusu.

Emine – Bir değişiklik oldu, öğretmenim.

Dursun – Bizlerin öğrenmesi için.

Öğretmen – Peki, daha iyi öğrendiniz mi, dağları?

Öğrenciler – Evet.

Samet – Çok eğlendim ben, öğretmenim.

Öğretmen – Sizin eğlenmeniz ve öğrenmeniz beni çok mutlu etti.

Öğretmen – Dağ deyince aklınıza ne geliyor?

Öğrenciler – Yükseklik, büyük, geniş.

Öğretmen – Dağın hayatımızdaki yeri nedir? Dağın insan hayatına olumlu ve olumsuz yanlarını karşılaştırın.

Özgen – Çılgın dağlar engeller, dağ insanları kurtarır. (olumlu)

Okan – İletişim sağlanır. Dağın tepesinde telefon çeker. (olumlu)

Burak – Dağ temiz suyun kaynağıdır, yeşildir. (olumlu) dağ geçit vermiyor, ulaşım yok. (olumsuz)

Burcu – Su dağlardan geliyor. (olumlu)

Ahmet – Yanardağ patlayınca olumsuz bir etkisi oluyor.

Ashhan – Maden kaynakları açısından zengin. (olumlu)

Öğretmen – Dağcı olmak nasıl bir duyguydu?

Havva – Sevinç.

Okan – Tırmanmak çok güzeldi.

Emine – Sportmen gibi hissettim kendimi.

Öğretmen – Bir yabancı dağcı turiste yurdumuzun hangi bölgesinde tırmanmasını önerirsiniz? Neden?

Emine – Palandöken Dağı, çünkü orası çok kullanılıyor.

Emin – Ağrı Dağı, büyük, en yüksek dağ olduğu için.

Murat – Ağrı Dağı, oraya herkes çıktığı için.

Dursun – Uludağ, her türlü olanak orada var.

Umut – Yanardağ olmayan bütün dağlar. Çünkü sönmüş de olsa belli olmaz her an patlayabilir.

III. ALT PROBLEMİN SINANMASI (CANLANDIRILMASI)

DERS: Sosyal Bilgiler

ÜNİTE: Güzel Yurdumuz Türkiye

KONU: Yurdumuz Doğal Durumu

Veryüzü Şekilleri (Ova, Plato)

SINIF: 5.sınıf

SÜRE: 40 + 40 Dakika

ÖĞRENME – ÖĞRETME YÖNTEMİ: Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi. Soru – Cevap, Doğaçlama, Rol Yapma, Dramatizasyon, Grupla Çalışma Tekniği

ARAÇ – GEREÇLER: Tahta, tebeşir, insan bedeni

DRAMANIN AMACI: Doğaçlamalardan yola çıkarak ova, plato gibi kavramları, yurdumuzun ova ve platolarının isimlerini, Türkiye üzerindeki yerlerini, bulundukları bölgeleri ve ova ve platolarının yaşamımız üzerindeki etkilerini kavrayabilmektir.

HEDEFLER:

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Yurdumuzun yeryüzü şekilleri bilgisi.
3. Yeryüzü şekillerinin yaşantımız üzerindeki etkilerini açıklayabilmek.
4. Öğrenme düzeyini yükseltebilmek.
5. Yorum yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
6. Rol yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
7. Bedenin rolüne uygun olarak kullanabilmek.
8. Yaparak yaşayarak öğrenebilmek.

1. AŞAMA – HAZIRLIK:

Öğretmen – Ova ve plato deyince aklımıza ne geliyor?

Ali – Düzlükler. Yanlarında da akarsu vardır, öğretmenim.

Serkan – Ova ve platolarda hayvancılık ve tarımcılık yapılır.

Ayhan – Çok verimlidirler. Bu yüzden yaşamaya elverişlidirler.

Kübra – Ulaşım da çok kolaydır.

Öğretmen – Aferin. Yurdumuzun belli başlı ovaları nelerdir, biliyor musunuz?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – O zaman sizinle bir oyun oynayalım.

2. AŞAMA – ISINMA:

Öğretmen – Şimdi oynayacağımız oyun ova ve platolarla ilgili. Her sıra bir grup olacak. Her grup kendine bir isim bulsun. Tahtayı üçe bölelim. Her gruptan sırayla kalkılıp tahtaya bir ova ya da plato ismi yazılacak. Herkes bir tane yazacak sadece. Hiç kimse bir diğerrinin yazdığı ova ya da platoyu yazmayacak. Süreniz iki dakika. Bu süre içinde en çok ova ya da plato ismi yazan grup oyunu kazanacak.

Burhan – Grup iki dakikadan önce biterse başa döneceğiz değil mi, öğretmenim?

Öğretmen – Evet.

Özgen – Mesela Şanlı Urfa P. Yazsak yeterli mi, öğretmenim?

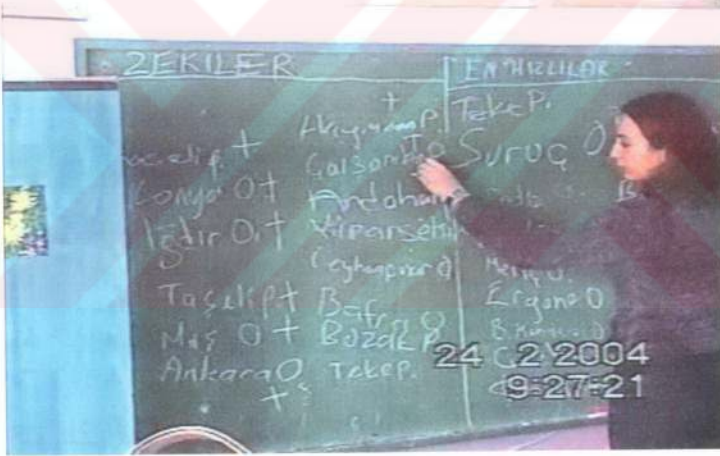
Öğretmen – Evet.

Hülya – Bir ova bir de plato ismi yazacağız değil mi?

Öğretmen – Hayır, ova ya da plato ismi yazacaksınız, sadece bir tane. Unutmayın, hızlı olmak çok önemli, hadi başlayalım....

Öğretmen – Evet, süre dolmak üzer ve süre bitti. Şimdi yerlerimize oturuyoruz ve tek tek grupların kaçar tane ova ya da plato ismi yazdıklarını sayıyoruz... Kazanan grup Zekiler.

Öğrenciler – YAŞASIN....

3. AŞAMA – ROL DAĞILIMI :

Öğretmen – Ben şimdi size bir hikaye okuyacağım. Ama bu hikayenin sonunu siz belirleyeceksiniz. Tamam mı? Başlayalım mı?

Öğrenciler – Evet.

Ahmet – Nasıl grup olacağız öğretmenim?

Öğretmen – Daha önce konu anlatımlarımız için kümeler belirlemiştik ya, işte her küme bir grubu oluşturacak.

Mehmet – A, B, C var mı, öğretmenim?

Öğretmen – Hayır. Bu oyunda yok. Siz küme olarak kendiniz karar vereceksiniz, kim olmak istediğinize.

Yaşlı Adam ve Oğulları

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde çok geniş platoların, verimli ovaların tam ortasında bir kulübe varmış. Bu kulübede yaşlı bir adam ile iki oğlu yaşırmış. Yöredeki tüm ovalar ve platolar, yaşlı adama aitmiş. Yaşlı adam, geniş platolarında hayvanlarını otlatır, verimli ovalarında bin bir çeşit tarım ürünü yetiştirmiş. Yaşlı adamın kulübesinin bulunduğu yöreye gitmek de çok kolaymış. Yörenin etrafında engebeli tepeler, geçit vermeyen dağlar olmadığı için ulaşım çok kolaymış. Bu yöreye gelen, bir daha gitmezmiş; bu yüzden de yörenin nüfusu çok kalabalıkmış. Yaşlı adamın oğullarından biri; çok zeki ve çalışkanmış. Babasına işlerinde yardım eder, gelen ziyaretçileri gezdirir, onlara ovalar ve platolar hakkında bilgiler verip, ovaların insan hayatına ve doğaya etkilerini uzun uzun anlatırmış. Yaşlı adamın diğer oğlu ise; tembel ve haylazmış. Hep boş gezer, başka yörelere gitmenin hayalini kurar, tarım alanlarını yok edip, verimli ovalar üzerinde fabrikalar kurmak için haince planlar hazırlar kardeşini de bu konuda ikna etmeye çalışır, gelen ziyaretçileri de ova ve platoların kötü ve faydasız yerler olduğu konusunda kandırmaya çalışmış. Bir gün yaşlı adam çok hastalanmış, oğullarını yanına çağırıp, onlara mirasını açıklamış. Ova ve platolarının yarısını bir oğluna, yarısını da diğer oğluna bırakmış.

4.AŞAMA - HAYAL KURMA:

Öğretmen – Hikâyeyi dinlediniz. Peki ya; bundan sonra ne olacak? Hikâyenin sonunu oluşturun ve bunu canlandıralım. Önce hikâyemizdeki karakterleri belirleyeceğiz.

Öğrenciler – Yaşlı adam, oğulları.

Öğretmen – Başka kimler olabilir, düşünün ve kendi hikâyenize kendi sonunuzu yazın. Daha sonra bu hikâyenin sonunu canlandıracağız.

5. AŞAMA – CANLANDIRMA:

Yaşlı Adam – Oğullarım ben hastalandım. Her an ölebilirim. Mirasımın yarısını sana, diğer yarısını da sana bırakıyorum.

Çalışkan Oğul – Ölme baba, ölme.

Tembel Oğul – Yaşasın babam öldü. Ha ha ha ha...

Öğretmen – Tembel oğulun davranışı doğru mu?

Öğrenciler – Hayır.

Çalışkan Oğul – Gel kardeşim. Çalışalım. Tarlalarımıza iyi bakalım, tarım yapalım.

Tembel Oğul – Hayır, %50' si benim bu tarlaların. Sen karışma benim işime.

Çalışkan Oğul – Tamam sen bilirsin.

Ziyaretçiler – Merhaba, biz ova ve plato almak istiyoruz.

Tembel Oğul – Boşverin, ne yapacaksınız ova alıp. Ben size fabrikalarımı gezdireyim. Orada daha güzel şeyler var.

Ziyaretçiler – Hayır.

Tembel Oğul – Çok şey kaçırıyorsunuz. Tamam siz ağabeyimle görüşün en iyisi.

Ziyaretçiler – Merhaba. Biz ova ve plato alacağız. Ama kardeşiniz bizi fabrikaya götürmek istedi.

Çalışkan Oğul – Onun yanına gitmeyin. O, babamın mirası olan verimli topraklar üzerine fabrikalar kurdu, güzelim tarlaları yok etti. Halbuki, verimli ovalarda ben tarım ile uğraşıyorum, platolarda hayvancılık. Ben size benim topraklarımı göstereceğim.

Ziyaretçiler – Hadi gidelim.

Çalışkan Oğul – Burası Ankara Ovası. Şu karşıda gördüğünüz ova, Çubuk Ovası. İşte burası da Obruk Platosu.

Ziyaretçiler – Ne güzel bir ova. Akarsu da var. Şırl şırl akıyor, baksana.

Çalışkan Oğul – Ovalarımızda çeşitli bitkiler vardır. Çeşit çeşit tarım ürünleri yetişmektedir. Tarım yapılmayan yerleri mera olarak kullanılır. Almak istiyor musunuz?

Ziyaretçiler – Biz birkaç hafta burada kalacağız. Eğer beğenirsek ev yapıp buraya yerleşeceğiz. Çünkü burada geçinmek daha kolay, ulaşım daha kolay.

Çalışkan Oğul – Evet, ovalar yerleşmeye uygundur. Nüfus yoğunluğu olur, buralarda.

- Yangın çıktı. Fabrikalar yanıyor. Ovalara, platolara sıçramadan söndürelim.... Akarsular sayesinde yangını söndürebildik.

Tembel Oğul – Her şeyim gitti, gitti....

Tembel Oğul – Ben işsiz kaldım, kardeşim. Beni işe al lütfen. Hatamı anladım. Beni jandarmaya verme, korkuyorum.

Çalışkan Oğul – Hayır. Sen yanlış yaptın. Babamın bıraktığı mirasa iyi bakmadın. Tarım ürünlerini yok edip yerine fabrikalar kurdun. Ben söylemişim ama sen dinlemedin. Şimdi bana yalvarıyorsun bak.

6. AŞAMA – RAHATLAMA:

Öğretmen – Kendini yemyeşil bir ovada düşün. Gözünün önünde canlandır. Çimenlerin üzerindesin. Kendini çimenlere bırak. Rahatladığını hisset...Çimenler sırtını okşasın. Şimdi uyku çöktüyor gözlerine, güzel ve derin bir uykuya hazırlanıyor bedenini... Çimenlerin üzerinde uyuyabilirsin... Uyu...

7.AŞAMA – DEĞERLENDİRME:

Öğretmen – Neler hissettiniz?

Ali – Mutlu oldum, ama acele ettim.

Nazife – Kendimi hızlı bir koşucu gibi hissettim.

Kübra – Tahtaya yetişemeyeceğim, diye çok korktum.

Şerife – Yapamayacağım diye, heyecanlandım.

Aslıhan – Yenileceğiz diye, korktum.

Öğretmen – Zamana karşı yarışmak hoşunuza gitti mi?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Diğer oyunlarımızda da zamanı kullanalım mı?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Neden?

Şerife – Heyecanlı oluyor.

Ali – Ama öğretmenim ,vakit daha uzun olsun. Acele edeceğiz diye birbirimize çarpıp düşebiliriz.

Öğretmen – En çok hangi bölgenin ovaları ve platoları yazılmış?

Öğrenciler – İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi.

Öğretmen – Yazamadığımız ova ve platolar hangileridir ve hangi bölgelerde bulunur?

Emine – Yazılıkaya P- Doğu Anadolu Böl.

Hülya – Karacaova

Burhan – Silifke O – Akdeniz Böl.

Umut – Gazi Antep P – Güneydoğu Anadolu Böl.

Öğretmen – Zaman kısıtlaması koymasaydık, hepsini yazabilir miydik?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Bu oyunu daha farklı nasıl oynayabilirdik?

Dursun – Her gruba 2’şer dakika süre verilir. Önce birinci grup bildiği tüm ova ve platoları yazar, daha sonra diğer gruplar aynı sürede ilk grubun eksiklerini tamamlamaya çalışırlar.

Elif – 4 veya 6 kişiyi kaldırır, onlara ova ve platolarla ilgili sorular sorarız.

Kübra – Harita çizeriz tahtaya, bölgelerimizi belirleriz. Herkes tahtaya teker teker çıkar ve bir tane ova yada plato ismi yazar. Böylelikle bölgelerin içini ova ve platolarla doldururuz.

Ahmet – Süre yine 2 dakika olur, ama herkes tahtaya gitmez. Her grup bir yazıcı belirler.

Ali – Her grupta 10 kişi var, öğretmenim. 5 kişi ova adı yazar, 5 kişi de plato adı yazar.

Emine – Tahtadaki kişi mesela Gediz Ovası diyor ya, sınıf “g” ile başlayan bir meyve ismi bulur.

Umut – Grupları daha az kişiden oluşturabilirdik, bilemeyenleri eleyebilirdik.

Renat – Haritadan ova bulmaca oynayabilirdik.

Şerife – Siz bir harf belirleyeceksiniz, öğretmenim. Herkes o harfle ilgili bir ova bulacak.

Öğretmen – Öykü sonunu yazarken zorluk çektiniz mi?

Öğrenciler – Hayır.

Öğretmen – Öyküyü canlandırırken neler hissettiniz?

Öğrenciler – Mutluluk, heyecan.

Öğretmen – Başka ne gibi sonlar yazılabilirdi?

Elif – Tarlalardan hazine çıkabilirdi. Hazine avı oynanabilirdi.

Duygu – Tembel oğlana tarlaların yararları anlatılsaydı, tembel oğlan ikna olabilirdi.

Oğuzhan – Ağabeyi tembel oğlanı biraz okşasaydı, tembel oğlan yola gelirdi.

Öğretmen – Bu doğru bir davranış mı olurdu?

Öğrenciler – Hayır.

Öğretmen – Öykülerin sonlarında ova ve platoların insanların hayatındaki yerine başka nasıl değinilebilirdi?

Kübra – Arpa, buğday ektiğini gösterebilirdi.

Dursun – Ovaların isimleri daha çok söylenebilirdi.

Ashhan – Babasının bu verimli ovaları nasıl kullandığını anlatabilirdi.

Öğretmen – Öyküde olmayan ama canlandırmada olan bir yer var mı?

Ali – Yazıda ova ve platoların satılması yoktu.

Umut – Yazıda sıradağlardan, akarsulardan bahsedilmiyordu. Ama Kübra çok güzel anlattı, akarsuyu.

Öğretmen – Yurdumuzun ovalarını bölgeler açısından karşılaştırın.

Ashhan – Marmara Bölgesinde ova daha azdır.

Umut – İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki ovalar daha çok iç ovadır ama Marmara, Ege ve Karadeniz Bölgesindeki ovalar daha çok kıyı ovadır.

Burhan – İç Anadolu Bölgesinde diğer bölgelere oranla daha fazla ova vardır.

Öğretmen – Sen de ova ve platoların içinde yaşamak ister miydin? Yaşasaydın ne yapardın?

Öğrenciler - Evet, orada piknik yapardım, top oynardım.

Burhan – Tarımcılıkta kendimi ve ülkemi geliştiririm. Evler yaparım.

Burak – Değişik meyve ağaçları dikerim.

Emine – Çeşitli sanayi kuruluşları kurar, ülkenin ekonomisini geliştiririm.

Dursun – Tarım ve hayvancılık yaparım. Ovayı daha verimli hale getirip, dış ülkelere ihracat yaparım.

Öğretmen – Nüfusun kalabalık olduğu yerler, ova ve platoların fazla olduğu yerlerdir. Neden?

Aslıhan – Çünkü ovalar geniştir.

Emine – Verimli topraklar olduğu için.

Burak – Ulaşım olduğu için.

Şerife – Hayvancılık ve tarım olduğu için.

Burhan – Sular bol olduğu için. Yanında akarsular, barajlar var.

Öğretmen – Ovaların ülke ekonomisine bir katkısı olabilir mi?

Özgen – Oraya bazı turistleri götürebilir, ülkemizin güzelliklerini gösterebiliriz.

Umut – Ovalarda hayvancılık ve tarım yapılması, ulaşımın kolay olması.

Öğretmen – Yurdumuzdaki ovalardan daha fazla verim elde etmek için neler yapabilirsin?

Renat – Daha fazla çalışmalıyız.

Özgen – Daha fazla gübre vermeliyiz.

Funda – Tarımı daha fazla geliştirmeliyiz.

IV. ALT PROBLEMİN SINANMASI (CANLANDIRILMASI)

DERS: Sosyal Bilgiler

ÜNİTE: Güzel Yurdumuz Türkiye

KONU: Yurdumuz Doğal Durumu

İklimi ve Etki Alanları, Doğal Bitki Örtüsü

SINIF: 5.sınıf

SÜRE: 40 + 40 Dakika

ÖĞRENME – ÖĞRETME YÖNTEMİ: Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi. Soru – Cevap, Doğaçlama, Rol Yapma, Dramatizasyon, Grupla Çalışma Tekniği

ARAÇ – GEREÇLER: İklim ve bitki çeşitlerini gösteren öğrenciler tarafından çizilmiş resimler,kostümler (drama sırasında öğrenciler tarafından kullanılan kıyafetler)

DRAMANIN AMACI: Doğaçlamalardan yola çıkarak bitki örtüsü, maki, orman, bozkır, iklim gibi kavramları, yurdumuzdaki iklim tiplerini ve bitki örtülerini, Türkiye üzerindeki yerlerini, bulundukları bölgeleri, yaşantımız üzerine etkilerini kavratılabilmektedir.

HEDEFLER:

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Yurdumuzdaki iklim çeşitleri ile ilgili sınıflamalar bilgisi.
3. Yurdumuzdaki iklim çeşitlerinin etki alanları bilgisi.
4. Yurdumuzun doğal bitki örtüsü bilgisi.
5. Yurdumuzdaki doğal bitki örtüsünün önemini kavrayabilme.
6. Öğrenme düzeyini yükseltebilmek.
7. Yorum yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
8. Rol yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
9. Bedeninin rolüne uygun olarak kullanabilmek.
10. Yaparak yaşayarak öğrenebilmek.

1. AŞAMA – HAZIRLIK:

Öğretmen – Dün, yurdumuzdaki yeryüzü şekillerine bir ara verip iklim ve bitki örtüsü konusunu işlemiştik. Peki, yurdumuzda kaç çeşit iklim görülüyordu?

Şerife – Üç çeşit iklim tipi görülür, öğretmenim.

Öğretmen – Bunlar nelerdir, Nazife?

Nazife – Karadeniz İklimi, Akdeniz İklimi ve Karasal İklim.

Öğretmen – Bu iklim tiplerinin özellikleri nelerdi? Mevsimlere göre farklılık gösteriyorlar mıydı?ben size tek tek sorayım sizde bana bu iklim tiplerini bedeninizi kullanarak canlandırın, olur mu?

Öğrenciler – Tamam, öğretmenim.

2. AŞAMA – ISINMA:

Öğretmen – Şimdi üç grup halinde arka arkaya sıralanmanızı istiyorum. Sizin iklim ve bitki örtüsü konusu ile ilgili yaptığınız resimleri toplamıştım. Onları üç ayrı köşeye astım.

1.köşe : Karasal İklim / bozkır

2. köşe : Akdeniz İklimi /maki

3. köşe : Karadeniz İklimi / orman

benim size verdiğim yönergeye göre köşenize gidip o iklimin ya da bitki örtüsünün özelliklerini bedeninizi kullanarak canlandırmanızı istiyorum.

Örn: karasal iklim, kış; diyeceğim size. Karasal iklimin kışı nasıl olur?

Öğrenciler – Soğuk.

Öğretmen – Yani üşürüz. İşte her sıradan bir kişi karasal iklimin köşesine gidip mevsime göre hareketlerde bulunacaksınız. Anlaştık mı?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Hadi başlayalım o zaman.

Yönergeler:

❖ **Akdeniz İklimi / Yaz**

❖ **Karadeniz İklimi / Kış**

❖ **Karasal İklim / Yaz**

❖ **Akdeniz İklimi / Kış**

❖ **Orman**

❖ **Karasal İklim / Kış**

❖ **Maki**

❖ **Bozkır**

❖ **Karadeniz İklimi / Yaz**

Öğretmen – Hareketlerinize sözlerinizi de ekleyebilirsiniz. Karadeniz iklimi – yaz.

Şerife – Şakur, şukur, şakur...

Öğretmen – Ne yapıyorsun, Şerife?

Şerife – Yağmur yağıdır, öğretmenim. Karadeniz iklimi her mevsim yağışlıdır.

Öğretmen – Orman.

Murat – Tak, tuk, tak, tuk.

Öğretmen – Ne yapıyorsun, Murat?

Murat – Ağaç kesiyorum, öğretmenim.

Öğretmen – Doğru bir davranış mı, bu?

Öğrenciler – Hayır.

Murat – Yaşlı ağaçları kesiyorum, öğretmenim.

Öğretmen – Tamam, o zaman. Bozkır... ne yaparız, bozkırda?

Öğrenciler – Tarlaları süreriz, buğday yetiştiririz, çapa yaparız.

3. AŞAMA – ROL DAĞILIMI¹ :

Öğretmen – Şimdi size bir olay anlatacağım. Bu olayda bir çocuk var. Bu çocuk ailesi ile birlikte Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşıyor. Kışın ortasında babasının tayini çıkıyor ve hep birlikte Akdeniz Bölgesi'ne taşıyorlar. Ama çocuk Doğu Anadolu Bölgesi'nin kış şartlarına alışmış. Yeni okulunda ilk günü ve sınıftan içeri girer girmez bütün sınıf gülmeye başlıyor. Çünkü çocuğun üzerinde kalın kabanlar, botlar, eldivenler, atkı ve bere var.

4.AŞAMA – HAYAL KURMA:

Peki ama sonra ne olmuş? İşte bunu siz canlandıracaksınız. Şimdi biraz düşünün, hayal kurun ve canlandırmanız için hazırlıklarınızı yapın.

5. AŞAMA – CANLANDIRMA:

Öğretmen – Günaydın çocuklar. Nasılsınız?

Öğrenciler – Sağol.

Öğretmen – Bugünkü dersimiz, sosyal bilgiler. Konumuz, iklim. İklimi bize kim anlatacak?

Veli – Öğretmenim, iyi günler. Bu, benim oğlum. Sizin yeni öğrenciniz. Biz Doğu Anadolu Bölgesinden buraya yeni taşındık da.

Öğrenciler – Ha, ha, ha, ha

Öğretmen – Tamam, çok ayıp. Niye gülüyorsunuz? Gülmeyin. Sen geçebilirsin, yavrum.

Öğretmen (lider) – Öğrenci burada ne yapmalıydı?

Umut – Öğrenci sınıf dalga geçtiğinde tepki vermeli, kızıp sinirlenmeliydi.

Öğrenci – Niye böyle giyindin?

Yeni gelen öğrenci – Ben doğudan geliyorum.

Dursun – Öğretmenim, bir şey söyleyebilir miyim?

Öğretmen (lider) – Evet Dursun.

¹ Gerçek yaşamdan alınmıştır.

Dursun – Doğudan gelen bir öğrencinin konuşması düzgün olmaz ki, öğretmenim.

Öğretmen (lider) – Haklısın. Buna dikkat edelim.

Öğretmen – Evet, dersimize dönelim. Kızım, sen gel anlat.

Öğrenci – Yurdumuzdaki başlıca iklim tipleri Karadeniz İklimi, Akdeniz İklimi ve Karasal İklm’dir. Akdeniz iklimde yazlar sıcak ve kurak, kışlar serin ve yağışlı geçer. Ormanların bize doku yararları vardır. Toprak kaymasını engeller. Yağmurun yağmasını sağlar. Doğal güzelliktir. Ormandan kitap, defter yaparız. Hayvanlar için barınak yeridir.

Öğretmen – Yavrum, sen niye böyle giyindin?

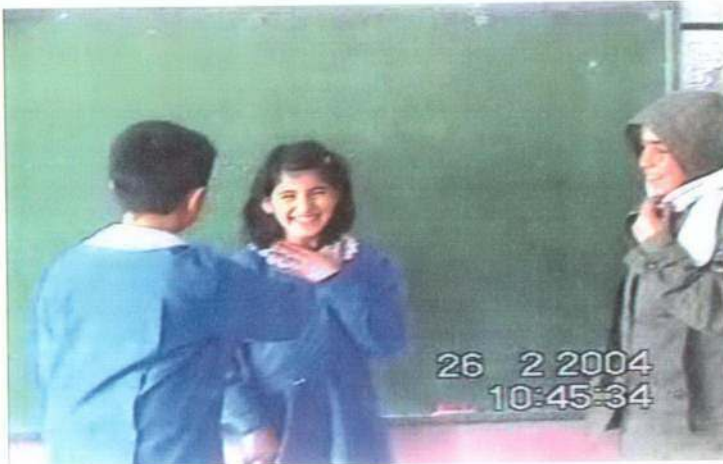
Yeni gelen öğrenci – Öğretmenim, benim geldiğim yer Doğu Anadolu Bölgesi. Orası çok soğuk olur ve ben soğuğa alıştım artık.

Öğretmen – Paltonu, kalın botlarını, kaşkolunu, eldivenini çıkar. Burası Akdeniz Bölgesi. Burda kışlar senin geldiğin yer kadar soğuk geğmez. Hadi gel tahtaya ve yaşadığın yerde nasıl bir iklim tipi vardı, bize anlat.

Yeni gelen öğrenci – Bizim oralarda karasal iklim görüldür. Karasal iklimin yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlı geçer. Bitki örtüsü bozkırdır. Hep kar yağer. Buz tutar her yer. İnsanlar da üşümek için hep sıkı giyinirler.

Öğretmen – Sizin oralarda sis ve don olaylarına rastlanır mı?

Yeni gelen öğrenci – Evet, hem de çok sık ve fazla öğretmenim.

6. AŞAMA – RAHATLAMA:

Öğretmen – Şimdi biraz rahatlayalım, ister misiniz? Yanındaki arkadaşının boynuna ve omuzlarına parmaklarınızla masaj yap. Sonra da o sana yapsın.... rahatladığımı hisset.

7.AŞAMA – DEĞERLENDİRME:

Öğretmen – Neler hissettiniz?

Elif – Kendimi yazdaymışım gibi hissettim.

Havva – Ormanların arasındaydım.

Burhan – Denizde yüzdüm. Akdeniz iklimiydi.

Öğretmen – Hangi fiziksel durumları yaşadık?(üşümek, terlemek....vb.)

Emine – Yağmur yağdı, ıslandım.

Nazife – Sıcaklık geldi, terledim.

Oğuzhan – Kar yağdı, üşüdüm.

Öğretmen – En çok hangi mevsimde hangi bölgede üşürüz?

Öğrenciler – Karasal iklim / kış.

Öğretmen – Karasal İklimin özellikleri neydi?

Özgen – Yazlar ılık geçer, kışlar serin geçer. Yağışlar en çok sonbaharda düşer.

Öğretmen – Sınıf sana güldüğünde neler hissettin?

Okan – Üzüldüm. Ağlayabilirdim.

Özgen – Dalga geçilmek hiç hoş bir şey değildi.

Öğretmen – Bölgeye uyum sağlamak için neler yapılabilir?

Burak – Kalın giysiler yerine normal giysiler giyilmelidir.

Ayşenur – Kalın botlar giymemeliydi.

Öğretmen – Sen olsaydın bu bölgeyi ve sınıfını sevebilir miydin?

Öğrenciler – Hayır, ama gittikçe alışabilir.

Öğretmen – Sınıfın ne yapması gerekli?

Emine – Özur dilemeli.

Şerife – Bir daha asla dalga geçmemeli.

Öğretmen – Tam tersi bir durum olsaydı, ne olurdu?

Merve – İnce giyindiği için üşümeye başladırı.

Umut – Oranın iklimine alışamazdı.

Özgen – Soğuktan ölebilirdi.

Öğretmen – İklim sadece giyinişimizi mi etkiler?

Özgen – Vücut ısımızı etkiliyor.

Umut – Hayır, öğretmenim. O bölgede yetişen bitkileri, ürünleri de etkiliyor.

Burhan – Hayvanları da etkiler.

Ashhan – Çok soğuk olursa, dışarı da çıkamayız.

Ali – İklim sağlığını da etkiler. Bir iklim tipinden bir başka iklim tipine geçerken alışamayız, hasta oluruz.

Öğretmen – Bu iklim tiplerinden sadece bir tanesi yurdumuzda görülseydi ekonomide nasıl bir değişikliğe neden olurdu?

Emine – Ormanlar olmazdı, kuraklık olurdu, yağmur yağmazdı.

Ali – Sadece bir tip meyve yetiştirirdi. Tarım gelişmezdi. Dış ülkelere daha az meyve satardık. Bu da ekonomiyi düşürürdü. Daha az para kazanırdık.

Özgen – Dünyanın en büyük fındık üreticisi olamazdık.

Burhan – Turistler gelmezdi.

Burak – Bozkır olmasaydı, ovalarda buğday yetişmeseydi, ekmeksiz kalırdık.

Öğretmen – Yurdumuzda en çok görülen iklim tipi hangisidir?

Umut – Karasal iklim. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, İç Anadolu Bölgesinde, Doğu Anadolu Bölgesinde, Ege ve Marmara Bölgesinin iç kesimlerinde görülür.

Öğretmen – Yurdumuzda hangi bölge üç iklim tipine birden sahiptir?

Havva – Marmara Bölgesi.

Öğretmen – Türkiye’de neden çeşitli iklim tipleri görülür?

Burhan – Yükseltiler farklı. Bir de yeryüzü şekillerinden kaynaklanıyor.

Burak – Üç tarafı denizlerle çevrili. Karadeniz Bölgesinde paralel, Ege Bölgesinde dik uzanan dağlar iklimin değişmesini sağlıyor.

V. ALT PROBLEMİN SINANMASI (CANLANDIRILMASI)

DERS: Sosyal Bilgiler

ÜNİTE: Güzel Yurdumuz Türkiye

KONU: Yurdumuz Doğal Durumu

Yeryüzü Şekilleri (akarsu, baraj)

SINIF: 5.sınıf

SÜRE: 40 + 40 Dakika

ÖĞRENME – ÖĞRETME YÖNTEMİ: Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi. Soru – Cevap, Doğaçlama, Rol Yapma, Dramatizasyon, Röportaj, Grupla Çalışma Tekniği

ARAÇ – GEREÇLER: Türkiye fiziki haritası, öğrenciler tarafından çizilmiş sadece akarsu ve barajları gösteren Türkiye haritaları.

DRAMANIN AMACI: Doğaçlamalardan yola çıkarak akarsu, baraj gibi kavramları, yurdumuzun akarsu ve barajlarının isimlerini, Türkiye üzerindeki yerlerini, bulundukları bölgeleri ve yaşantımız üzerine etkilerini kavrayabilmektir.

HEDEFLER:

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Yurdumuzun yeryüzü şekilleri bilgisi.
3. Yeryüzü şekillerinin yaşantımız üzerindeki etkilerini açıklayabilme.
4. Yurdumuzun akarsularını tanıyabilme.
5. Yurdumuzun akarsularının özellikleri bilgisi.
6. Yurdumuzun akarsularından sağlanan yararları açıklayabilme.
7. Türkiye’den doğup sınırı aşan akarsuların bilgisi.
8. Türkiye’den doğup sınırı aşan akarsuların önemini kavrayabilme.
9. Öğrenme düzeyini yükseltebilmek.
10. Yorum yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
11. Rol yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
12. Bedeninin rolüne uygun olarak kullanabilmek.
13. Yaparak yaşayarak öğrenebilmek.

1. AŞAMA – HAZIRLIK:

Öğretmen – Geçen ders yeni bir yeryüzü şeklini daha öğrenmiştik. Neydi bu yeryüzü şekli?

Öğrenciler – Akarsular, barajlar.

Öğretmen – Gözlerinizi kapatın ve ülkemizde yer alan akarsu ve barajların hangi bölgelerde olduğunu, ne gibi özelliklere sahip olduklarını bir düşünün... şimdi gözlerinizi açabilirsiniz. Çünkü yeni bir oyun oynayacağız.

2. AŞAMA – ISINMA:

Öğretmen – 6’şar kişilik gruplar ol. Bu gruplar kendilerine bir akarsu ya da baraj ismi belirleyecekler. Diğer gruplar ise onlara “ Kimsin?” diye soracak. Cevaplar ise; Karadeniz’e dökülüyorum, yurt dışından geliyorum..... gibidir. Yanlış tahminde bulunan grup haritadan söylediği barajın ya da akarsuyun yerini bulur. Tamam mı?

Sınıf – Sen kimsin?

1. grup – Akdeniz’e dökülüyorum. Üzerimde hiç baraj yok.

Sınıf – AKSU

Sınıf – Sen kimsin?

2. grup – Ege Denizi’ne dökülüyorum. Üzerimde baraj yok.

Sınıf – GEDİZ

Sınıf – Sen kimsin?

3. grup – Akdeniz’e dökülür. Üzerimde baraj bulunmaz.

Sınıf – GÖKSU

3. grup – Yanlış.

Sınıf – AKSU

3. grup – Yanlış. Kuzeyinde göl var.

Sınıf – DALAMAN ÇAYI

Sınıf – Sen kimsin?

4. grup – Karadeniz Bölgesinde bulunuyorum.

Sınıf – BARTIN ÇAYI

4. grup – Yanlış. Karadeniz’e dökülüyorum.

Sınıf – CEYHAN

4. grup – Yanlış. Üzerimde baraj bulunur.

Sınıf – KIZILIRMAK

Sınıf – Sen kimsin?

5. grup – Akdeniz Bölgesindeyim. Üzerimde bir tane baraj var.

Sınıf – ASİ

5. grup – Yanlış. Akdeniz’e dökülüyorum.

Sınıf – CEYHAN

Sınıf – Sen kimsin?

6. grup – Akdeniz Bölgesi’nde bulunurum. Niğde ve Kayseri arasında bulunurum.
Baraj var üzerimde. Bizim yurdumuzda doğup bizim yurdumuzda dökülüyor.
Sınıf-SEYHAN.

3. AŞAMA – ROL DAĞILIMI :

Öğretmen – Ben her gruba içinde olayların yazılı olduğu kağıtlar dağıtacağım.

Olaylar:

1. Suriye ülkesindeki tarım alanlarına su yetmediği için ortak kullanılan Fırat Nehri’nden daha fazla yararlanmak istediğini bildiren yeni bir anlaşma imzalamak istiyor. Siz bakanlar kurulu olarak halka ve basına bu sorunun ülkemiz için ne gibi sonuçlar doğurduğunu, ne gibi çözümler bulduğunuzu açıklamalısınız.
2. Bir toplantıda Kızılırmak kenarına kurulmuş kasabanın gençleri ve belediye başkanı konuşuyorlar. Gençler kasabada iş imkanı olmadığından yakınıp belediye başkanından çeşitli işler istiyorlar. Bu konuda belediye başkanının aklında bir sürü proje var.

3. Bölgedeki barajlardan birinde bir patlama oldu. Halk günlerdir susuz ve elektriksiz. Belediye başkanı bir şeyler yapmalı, halk olanlardan onu suçluyor. Ama tamirci barajdaki hasarın çok büyük olduğunu ve tamirin aylarca sürebileceğini söylüyor.
4. Gürcistan Devleti ve Türkiye arasında çıkan bir anlaşmazlık sonucu Gürcistan bir pompa yardımıyla Çoruh Nehrindeki bütün suyu kendi ülkesine çekiyor. Bu bizim ülkemiz için olumlu bir durum değil. Ülkenin ileri gelenleri olarak bu soruna acil ama her iki devletin arasını açmayacak bir çözüm bulman gerekiyor.
5. Uzak bir köyde çocuklar okula gidemiyorlar. Çünkü her gün okula gitmek için üzerlerinden geçtikleri köprü yağışın çokluğu nedeniyle taşan akarsudan dolayı yıkılmış. Aileler bu soruna hemen bir çözüm bulmalı yoksa çocukları okuyamayacak. Kendinizi o köyde yaşayan çocuklar ve aileleri gibi hissedin ve hemen bu soruna bir çözüm bulun.

4. AŞAMA – HAYAL KURMA:

Öğretmen – Arkanıza yaslanın ve size verdiğim kâğıtlarda yazılanları bir kez daha okuyun. Daha sonra bu olaylarda yer alan karakterleri belirleyin ve onlarla ilgili olay doğrultusunda bir hikâye yazın. İşte o hikâyeyi bize burada canlandıracaksınız. Hazır olduğunuzda bana haber verin. Aynı olayın yazdığı kâğıtlara sahip olanlar bir araya toplanıp, birlikte düşünebilirler.

5. AŞAMA – CANLANDIRMA:

Sunucu (Merve) – Hoşgeldiniz baylar, bayanlar, basın mensupları. Şimdi size teker teker bakanlarımızı çağıracağım.

Gazeteci (Öğretmen) – Niçin bakanları çağırdığınızı biz basın mensuplarına söyler misiniz?

Sunucu (Merve) – Onlar size Suriye ile aramızda olan su meselesine buldukları çözümü anlatacaklar.

Bakan (Emine) – Ben, Çevre Bakanı olarak bir çözüm oldum. Suriye Fırat Nehrinden daha çok yararlanmak istiyor ama Türkiye için bu olumlu bir istek değil.

Türkiye buna karşı geliyor ama iki ülkenin arasını açmayacak bir çözüm buldum. Bu çözüm ise Fırat Nehrini ortadan bölmektir.

Gazeteci (öğretmen) – Sayın bakanım, halk sizden daha detaylı açıklama bekliyor.

Gazeteci (Hülya) – Neden Fırat Nehrini ikiye bölüyoruz? O, bizim ülkemizde doğuyor, bizimidir.

Bakan (Emine)– Ama, sorunlar çıkıyor. İki ülkenin vatandaşları kavga ediyorlar.

Gazeteci (Ayşenur)–Başka çözüm bulamaz mıyız?

Gazeteci (Umut) –Suyun önünü kapatalım, su gitmesin.

Bakan (Emine)– Olabilir, ama idare etmek zorundayız, oradaki bakanlarla da görüşmelerimiz var.

Gazeteci (Burak) –Eğer baraj yapar, su vermezsek, savaş çıkar, Türkiye zor durumda kalır. Bunun sorumlusu da siz olursunuz.

Bakan (Emine) – Onlara su gitmesi için biz de bir tünel yaparız.

Gazeteci (Ali) –Sayın bakanım, niye biz tünel açıyoruz? Bizim suyumuz, biz de doğuyor. Onlara yeterince su veriyoruz ya, bir de tünel için para mı harcayalım. Gelsin, onlar açsın tüneli.

Bakan (Emine) – Yarı yarıya veririz parayı.

Bakan (Büşra) – Ben Tarım Bakanıyım. Bu konuda sayın Çevre Bakanına katılıyorum. Onunla aynı fikirdeyim. Fırat Nehri yarı yarıya paylaşılmalı.

Öğretmen – Aslıhan ,bir gazeteci olarak ne söyleyeceksin?

Gazeteci (Aslıhan) –Kargaşayı Suriye çıkarıyor. Bırakalım da çözümü de o bulsun.

Gazeteci (Umut) –Bu bizim de sorunumuzdur. Suriye daha fazla su istiyor, siz yarısını veriyorsunuz. Yine savaş çıkabilir.

Bakan (Büşra) – Biz Suriye bakanlarıyla anlaşıyoruz.

Gazeteci (Burak) –Sayın bakanım, daha önce anlaşamadık dediniz, şimdi anlaşıyoruz diyorsunuz.

Gazeteci (öğretmen) – Çelişki var konuşmalarınızda.

Gazeteci (Şerife) –Yeni bir akarsu bulsunlar, kendi topraklarında doğan. Biz su vermek zorunda değiliz ki.

Bakan (Elif) – Ben Enerji Kaynakları Bakanıyım. Ben de diğer bakanlara katılıyorum. Fırat Nehrini ortadan ikiye ayıralım. Ayrıca tam ortaya bir hidroelektrik santrali kurarak her iki ülke içinde elektrik verilmesinden yanayım.

Gazeteci (Burhan) –Sayın bakanım, o akarsu, elma gibi ortadan ikiye ayrılır mı?

Bakan (Elif) – Ayrılır.

Gazeteci (öğretmen) – Bu işten Türkiye’nin karı ne olacak?

Gazeteci (Renat)–Peki, ülke ekonomisi nasıl etkilenecek? Ekonomimiz zayıflamaz mı?

Bakan (Elif)– Belki zayıflayabilir ama yükselteceğimizi düşünüyorum.

Gazeteciler – Bu nasıl bir basın açıklaması! Böyle toplantı mı olur? Ne yaptıklarının bilincinde bile değiller.

Bakan (Duygu)– Ben Devlet Su İşleri Müdürüyüm. Suriye ve Türkiye arasındaki anlaşmazlık giderek büyüyor. Ben bunun için bir çözüm buldum. Fırat üzerine bir baraj kuralım. Bu barajdan herkes yararlansın. Biriken sudan ve üretilen elektrikten Suriye’ye de verelim.

Gazeteci (Samet) –Neden biz kuruyoruz barajları?

Bakan (Duygu) – Çünkü onların ülkesinde baraj yok, kıskanıyorlar ve Fırat Nehrini ele geçirmek istiyorlar. Baraj kurup onlara da verirse sorun çözülür.

Gazeteci (Burak) –Şimdi bizim elimizde yeni baraj kuracak kadar para yok. Bunun için Amerika’dan borç almamız gerekir, sonra ödeyemezsek Amerika bizim ülkemizi alır. Şimdi ne yapacağız?

Gazeteci (Öğretmen) –Sayın bakanım, baraj kurmak, bir çözüm mü gerçekten, emin misiniz? Sonuçlarını Türkiye kaldırabilecek mi?

Bakan (Duygu) – Bilmiyorum ama biz deneyelim istedik.

Gazeteci (Burhan) –Türkiye deneme tahtası mı? Bilmediğiniz konulara karışmayın o zaman , bakanım.

Öğretmen – Sen bakan olsan, Suriye ile Türkiye arasındaki bu soruna nasıl bir çözüm bulurdun?

Burak – Barajımın kapaklarını biraz daha açar, ona biraz daha fazla su gitmesini sağladım.

Aslıhan – Onlar bizden Fırat’ı istiyorlarsa biz de onlardan Asi’yi isteriz.

Umut – Onlara su verelim ama onlardan petrol alalım.

Gençler (Ali, Serkan, Burhan) – Başkanım, biz iş istiyoruz.

Belediye Başkanı (Burak) – İş verebilirim. Ama önce imkânım, gücüm neye yeter ona bakmalıyım. Önce boş barajsız bir nehir bulun. Orada size baraj kurma çalışmalarında iş verebilirim. Siz şimdilik tarlada çalışın. Tarlayı akarsudan gelen sularla sulayın, çapa yapın. Ben sizi imkân oldukça çağıracağım.

Öğretmen – Belediye başkanı başka ne gibi işler verebilirdi?

Umut – Balıkçılık yapılabilirdi.

Ahmet – Elektrik üretilir, su sporları ve turistik yerler yapılabilirdi.

Danışman (Satı) – Başkanım, barajda bir patlama oldu. Halk perişan.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Başkanım, bu halkın hali ne böyle. Elektriğimiz yok, suyumuz yok, banyo yapamıyoruz. Sen böyle boş boş otur diye belediye başkanı olarak seçmedik.

Başkan (Şerife) – Sakin olun. Bana daha yeni haber geldi. Önce yetkililerle bir görüşüp, hep birlikte bir karara varacağız.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Biz iki aydır böyle bekliyoruz. Yaptırın artık.

Başkan (Şerife) – Tamam hemen bir tamirci bulacağız.

Başkan (Şerife) – Bizim barajımız patladı. Tamir edebilir misin?

Tamirci (Aslıhan) – Evet ama aylarca sürer.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Hayır, biz halk olarak beklemeyiz.

Başkan (Şerife) – O zaman siz de akarsuyu bol olan başka bir yere taşının.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Hayır, biz evimizi terk etmek istemiyoruz, hem akarsuyu bol olan başka bir yer yok ki.

Tamirci (Aslıhan) – Tamam tartışmayın, önce gidip şu baraja bir bakalım.

Başkan (Şerife) – Herkes evine gitsin, baraj tamir edilince duyuru yapacağız.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Hayır, bekleyeceğiz. Tamirin bittiğini görmeden gitmeyiz.

Tamirci (Aslıhan) – Başkanım, bu baraj neden patladı?

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Sular fazla geldi. Yağmur çok yağdı, baraj doldu ve taşı. Bu yüzden patlama oldu.

Tamirci (Ashhan)– Ben ömründe böyle patlama görmedim. Bu tamir aylarca sürebilir.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Başkanım, başka bir çözüm yolu önerin bize.

Başkan(Şerife) – Biz toplantı yapalım, o zaman. Siz şimdi evlerinize gidin. Biz duyuru yaparız.

Halk (Hülya, Hatice, Ayşenur, Burcu) – Tamam.

Öğretmen – Evet, toplantı yapıldı. Bu toplantıyı halka duyurun.

Danışman (Satı) –Halk, toplantı yapılmıştır. Alınan kararlara göre, büyük şehirden makineler getirilip, bu baraj en kısa zamanda onarılacak. Baraj onarılan kadar başka şehirden getirilen su ile ihtiyaçlarınız giderilmeye çalışılacaktır.

Gürcistan ve Türkiye Başbakanı ve bakanları kendi aralarında Çoruh su meselesi üzerine konuşurlar.

Türkiye (Umut, Ahmet, Emin, Mehmet)– Suyumuzu neden alıyorsunuz?

Gürcistan (Özgen, Dursun, Oğuzhan) – Ülkemizde kuraklık var. Suya ihtiyacımız var.

Türkiye(Umut, Ahmet, Emin, Mehmet) – Bizim ülkemizde de kuraklık var.

Gürcistan(Özgen, Dursun, Oğuzhan) – Mecburuz.

Türkiye (Umut, Ahmet, Emin, Mehmet)– Bizim ülkemizde doğuyor, sizin ülkenizde denize dökülüyor. İkimizin de bu suyu kullanma hakkımız var. Biz tarım alanlarını sulayamıyoruz. Buna nasıl bir çözüm bulacağız?

Öğretmen – Şiddete yönelik çözümler bulmuyoruz. Daha insancıl yaklaşmalıyız. Silahla, kavgayla asla sorunlarımızı halledemeyiz.

Gürcistan (Özgen, Dursun, Oğuzhan) – Tamam. Biz şimdi bir telefon aldık. Ülkemize daha çok yağmur yağmaya başlamış. Suyu size bırakacağız, söz veriyoruz.

Türkiye(Umut, Ahmet, Emin, Mehmet) – Tamam, o zaman. Anlaştık.

Öğretmen – Gürcistan yaptığından vazgeçmeseydi ne olurdu?

Mehmet – Savaş çıkardı.

Dursun – Kan dökülebilirdi.

Burak – Savaşmak çözüm değil, öğretmenim.

Öğretmen – Başka ne çözüm bulunabilirdi?

Burhan – Türkiye ve Gürcistan birleşebilirdi. Her iki ülkede biraz fedakarlık yapardı.

Muhabir (Ayhan) – Son dakika haberi. Sayın seyirciler. Antalya’da bir akarsu yüzünden köprü yıkılmıştır. Çocuklar bu köprüden geçip okullarına gidemiyorlar. Bakalım ne olacak?

Veli (Kübra) – Oğlum, sen niye ders çalışmıyorsun. Seni gidi seni. Seni babana söyleyeceğim.

Çocuk (Ali)– Ben okula gitmiyorum ki.

Veli (Kübra) – Dersten kaçıyorsun demek, çabuk dersini yap, okula git.

Çocuk (Ali)– Okula gidemem, köprü yıkıldı.

Veli (Kübra) –Çabuk müdüre gidiyoruz, gel benimle.

Veli (Kübra) – Müdür, köprü yıkıldı, görmüyor musun? Niye bir şey yapmıyorsun?

Müdür (Murat)– Bu benim görevim değil, bakan yapacak.

Veli (Kübra) – Sen müdür değilsen, niye seçildin sen. Git köprüyü yap, çabuk.

Müdür (Murat)– Ben okul müdürüyüm sadece.

Veli (Kübra) – Çabuk bana adam gönder, ben yaparım.

Veli (Kübra) – Tamam, yaptım. Hemen okuluna git,hadi. Hey, gazeteci, çabuk

mikrofonunu ver. Ben köprüyü yaptım. Şimdi çocuklar okula gidebilir.

Öğretmen – Akarsu sürekli taşacak, biz akarsu taşıtıkça sürekli köprüler mi yapacağız?

Burhan – O akarsu üzerine baraj yapalım.

Emine – Demirden bir köprü yapabiliriz.

Özgen – O bölgenin iklim şartlarına göre asma köprü ya da çelik köprü yapabiliriz.

Umut – Tünel gibi betondan bir köprü olabilir. Su tünelin içinden geçer.

6. AŞAMA – RAHATLAMA:

Öğretmen – Gözlerini kapa. Sen bir taş parçasısın. Bir çocuk seni eline aldı ve bir nehre doru fırlattı. Su da dalgalar yarattı. Senin gelmenle, su titreşti, ses yayıldı ve sen çok uzun bir yolculuğa başladın. Hayal et, sakın konuşma sadece düşünle.....Şimdi gözlerini aç. Neler gördün?

Dursun – Suyun içinde çeşitli otlar, toprak ve balıklar gördüm. Şelaleden düştüm ve parçalandım.

Burhan – Bir balıkçı gördüm, balık tutuyordu.

Emin – Suda ilerlerken bir baraj gördüm.

Renat – Geyik gördüm, akarsuyun kenarından su içiyordu.

Ayhan – Balığın biri beni yedi.

Şerife – Bir şelaleden aşağıya düştüm. Akdeniz’e boşalan bir akarsudaydım. Beni bir balık yedi, balıkçı da balığı yakaladı. Balığı temizlerken, ben yere düştüm.

Nazife – Çocuk beni akarsuya atınca büyük bir taşa çarptım, parçalandım.

Burak – Suda ilerlerken bir baraja yöneldim. Hidroelektrik santrallerden geçip barajın kapağından çıktım.

Umut – Akarsuyun kenarında ova ve platolar gördüm. Ormanlar da vardı, yanıyorlardı.

7.AŞAMA – DEĞERLENDİRME:

Öğretmen – Neler hissettiniz?

Kübra – Mutlu oldum, heyecanlandım.

Öğretmen – Hangi akarsu ve barajlardan bahsettik?

Oğuzhan – Dalaman Çayı, Gediz

Burhan – Seyhan.

Merve – Aksu, Ceyhan.

Umut – Kızılırmak.

Öğretmen – Bunların dışında da yurdumuzda akarsu var mı? Bunların özellikleri nelerdir?

Ali – Yurdumuzda doğup yine yurdumuzda dökülen birçok akarsu var.

Özgen – Yurdumuzda doğup sınır dışında dökülenler de var.

Burhan – Sınırımız dışından başka ülkelerden gelenler de var.

Öğretmen – Bir akarsu ve barajın yerinde olmak hoşunuza gitti mi?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Neler hissettiniz?

Ayhan – Çok güzeldi, heyecandan sözlerimi unuttum.

Satı – Mutluydum. Drama çok güzel.

Öğretmen – Kendinizi başka birinin yerine koymak nasıl bir duyguydu?

Öğrenciler – güzeldi.

Elif – Bakan olmak çok güzeldi.

Burak – Gazeteci oldum, bakana soru sordum, onun yanlışı buldum.

Öğretmen – Çözümler bulmakta zorlandınız mı?

Samet – Bazen.

Emine – Çözüm buldum, ama halka kabul ettirmekte zorlandım.

Merve – Biraz zordu.

Hülya – Köprüye çözüm bulmak kolaydı.

Öğretmen – Akarsu ve barajlar olmasaydı ne olurdu?

Nazife – Barajlar olmasaydı elektrik olmazdı.

Ayşenur – Susuz kalırdık.

Kübra – Su sporları yapamazdık.

Ali – Tarım gelişmezdi.

Emin – Balıkçılık yapamazdık.

Umut – Akarsu olmasaydı çukurlar olurdu. Çukurlardan geçemezdik. Şimdi suyun üstünden sallarla, teknelerle geçiyoruz.

Öğretmen – Akarsuların ve barajların insan hayatı için başka nasıl bir önemi olabilir?

Özgen – Su sporları yapılır.

Burhan – Taşımacılık yapılır, teknelerle.

Öğretmen – Verimli bölgelerde yer alan akarsular ve ovalar arasındaki ilişkiyi nasıl açıklarsınız?

Umut – Ovalar düzenli olarak sulanırsa daha verimli olur.

Emine – Su çok önemli. Susuz insan yaşayamaz. Su olmadan bitki yetişmez. Ovalar kurur, verimsizleşir.

Öğretmen – Akarsu ve elektrik üretimi arasında bir ilişki var mı?

Mehmet – Akarsular üzerine kurulan barajlarda elektrik üretilir.

Dursun – Öğretmenim, barajdan gelen su hidroelektrik santrallerine gider, orada su döndükçe elektrik oluşur.

Öğretmen – Türkiye'nin komşularıyla olan su meselesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ahmet – Bizim suyumuz, istersek onlara hiç vermeyebiliriz.

Funda – Onlar bizim komşumuz, iyi geçinmeliyiz. İyi anlaşmalar yapmalıyız.

Umut – Onların bizim için olumsuz isteklerini asla kabul etmemeliyiz.

Okan – Bizim daha çok akarsuyumuz var diye kıskanıyorlar, o yüzden onların yaptıklarına söylediklerine inanmayalım.

VI. ALT PROBLEMİN SINANMASI (CANLANDIRILMASI)

DERS: Sosyal Bilgiler

ÜNİTE: Güzel Yurdumuz Türkiye

KONU: Yurdumuz Doğal Durumu

Yeryüzü Şekilleri (göl)

SINIF: 5.sınıf

SÜRE: 40 + 40 Dakika

ÖĞRENME – ÖĞRETME YÖNTEMİ: Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi. Soru – Cevap, Doğaçlama, Rol Yapma, Dramatizasyon, Röportaj, Grupla Çalışma Tekniği

ARAÇ – GEREÇLER: Göl ,ve balıkları anlatan resim, sopa, torba, kalem kutu, kalem.

DRAMANIN AMACI: Doğaçlamalardan yola çıkarak göl, kıyı gölü, alüvyon, baraj gölü gibi kavramları, yurdumuzun göllerinin isimlerini, Türkiye üzerindeki yerlerini, bulundukları bölgeleri ve yaşantımız üzerine etkilerini kavrayabilmektir.

HEDEFLER:

1. “Güzel Yurdumuz Türkiye” ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi.
2. Yurdumuzun yeryüzü şekilleri bilgisi.
3. Yeryüzü şekillerinin yaşantımız üzerindeki etkilerini açıklayabilme.
4. Yurdumuzun göllerini tanıyabilme.
5. Yurdumuzun göllerinin özellikleri bilgisi.
6. Yurdumuzun göllerinden sağlanan yararları açıklayabilme.
7. Öğrenme düzeyini yükseltebilmek.
8. Yorum yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
9. Rol yapabilme yeteneğini geliştirebilmek.
10. Bedenin rolüne uygun olarak kullanabilmek.
11. Yaparak yaşayarak öğrenebilmek.

1. AŞAMA – HAZIRLIK:

Öğretmen – Şimdiye kadar hangi yeryüzü şekillerini öğrendik?

Sare – Dağlar, akarsular, göller, ovalar.

Funda – Barajlar ve platoları da öğrendik.

Umut – Ama barajlar yeryüzü şekli değil, onları insanlar yapıyor.

Öğretmen – Evet, Umut haklı. Ama Funda öğrendiklerimizden bahsetti. Şimdi göller konusunu tekrar edeceğiz.

2. AŞAMA – ISINMA:

Öğretmen – Şimdi iki büyük daire oluşturalım. İçinizden bir göl ismi tutun, birazdan herkese soracağım. Örn: hangi gölsün? Hangi bölgede bulunuyorsun?

Ortaya bir ebe geçsin. Ebe sadece bölge ismi söyleyecek ve o bölgede bulunan göller birbirleri ile yer değiştirecekler. Örn: İç Anadolu Bölgesi.

Eğer ebe “göl küveti” derse bütün göller birbiriyle yer değiştirecek ve açıkta kalan kişi ebe olacak. Hadi başlayalım.

3. AŞAMA – ROL DAĞILIMI :

Öğretmen – Şimdi size bir resim göstereceğim. Bu resmi incelemenizi istiyorum. Çünkü bu resimde olanları ve sonucu canlandırmanızı istiyorum. Şimdi öncelikle bu resimde neler var?.

Havva – Balıklar, göl, fabrikalar, pislikler.

Öğretmen – o zaman üç dört kişi balık olsun.

4. AŞAMA – HAYAL KURMA:

Öğretmen – Bu resmin bir hikâyeye dönüşmesi için başka ne olabilir, resme dikkatlice bakarak içinizden bir hikâye yazın. Hangi karakterler olmalı, hayal edin.

Renat – Yetkililer, öğretmenim. Gölü pisliklerden kurtarmaya gelmiş, çevre bakanı mesela.

Burhan – Gölü temizleyebilecek uzmanlar da olmalı.

Öğretmen – Çok güzel , hadi bakalım.. Canlandıralım o zaman.

5. AŞAMA – CANLANDIRMA:

Balık (Mehmet) – Bu göl çok pis.

Balık (Okan) – Burada ölürüz.

Balık (Renat) – Çevre bakanına haber verelim, bu gölü temizlesin yoksa göçeceğiz.

Çevre bakanı (Umut) - Hemen yetkililere haber vereyim, bu gölü hep birlikte temizleyelim.

Çevre bakanı (Umut)– Bu gölü temizlemek için ne yapabiliriz?

Yetkili (Dursun, Ahmet) – Borularla gölün pisliğini çekelim. Fabrikalara da filtre takalım. Lağımın göle atımını durduralım. Atıkların çöpe atılmasını sağlayalım. Arıtma tesisleri kurarak suyu temizleyelim.

Balıklar (Renat, Burhan, Okan, Mehmet) – Yaşasın, gölümüz temizleniyor.

Öğretmen – Doğal güzellikleri korumaktan elbette Çevre Bakanı da sorumludur. Ama Çevre Bakanı başvuracağımız en son kişidir. Ondan önce kiminle bu sorunu çözebiliriz?

Öğrenciler – Göl bekçisi.

Öğretmen – Evet, ikinci grubumuz bu konu üzerine canlandırma yaptın.

Spiker (Hülya) – Sayın seyirciler. Balıklar gölü terk ediyorlar. Hemen soralım. Neden gölü terk ediyorsunuz?

Balıklar (Ayşenur, Hatice, Funda, Ashhan, Burcu) – Bu göl çok pis, yaşayamıyoruz.

Spiker(Hülya) – Ya siz, göl bekçisi olarak bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Göl bekçisi (Kübra) – Ben gölün kirliliğini düşünmüyorum.

Spiker (Hülya) – Ama balıklar kirlilikten artık nefes almadıklarını söylüyorlar ve göç ediyorlar.

Göl bekçisi (Kübra) – Balıklar lütfen gitmeyin.

Balıklar (Ayşenur, Hatice, Funda, Ashhan, Burcu) – Ama bu göl çok kirlili, ölebiliriz.

Göl bekçisi (Kübra) – Tamam, bu gölü temizleyeceğim. Bana biraz süre verin, ben sizi tekrar güzel ve temiz bir göle kavuşturacağım.

Spiker (Hülya) – Ne yapacaksınız?

Göl bekçisi (Kübra) – Pompalarla pisliği çekeceğim. Çöpleri sudan toplayıp, suyu temizleyeceğim. Bir ay sonra göl tertemiz olacak.

Spiker (Hülya) – Tamam, hadi başlayın.

Balıklar (Ayşenur, Hatice, Funda, Aslıhan, Burcu) – Bekçi her defasında uyudu. Şimdi temizleyeceğine inanmıyoruz.

Spiker (Hülya) – Evet, sayın seyirciler. Bir ay geçti. Bekçi gölü temizledi. Balıklar tekrar yuvalarına dönecekler.

Öğretmen – Aferin. Çok güzeldi. Peki ya, göllerimizin, doğal güzelliklerimizin kirliliği bizim turizmimizi ne kadar etkiler, hiç düşündünüz mü?

Öğrenciler – Hiç turist gelmez, öğretmenim.

Öğretmen – Hadi şimdi de bunu canlandıralım.

Balıklar (Sati, Havva, Merve, Sare) – Haydi arkadaşlar, bu gölden gidelim yoksa bu göl bizi öldürecek.

Spiker (Şerife) – Sayın seyirciler. Türkiye böyle miydi? Fabrikalar yüzünden balıklarımız başka yerlere gidiyorlar. Fabrika atıklarından Türkiye çöl olacak, turistler gelmeyecek.

Turistler (Elif, Duygu) – Bu da ne? Bu göl çok pislenmiş. Türkiye'nin her yeri böyle pis herhalde. Hemen gidelim. Arkadaşlarımıza söyleyelim. Bir daha bu ülkeye hiç gelmesinler. Paramızı boşa harcamışız, bu ülkeye gelmekle.

Çocuklar (Emine, Büşra) – Hayır, durun, gitmeyin. Türkiye çok güzel. Burada fabrika olduğu için böyle oldu. Fabrikalar kapatılacak ve göl temizlenecek, bu balıklar ölmeyecek, söz veriyoruz.

Spiker (Şerife) – Ünlü turistler gitmek istiyorlar. Bir daha Türkiye'ye gelmeyeceğiz diyorlar.

Turistler (Elif, Duygu) – Ne yapacaksınız?

Çocuklar (Emine, Büşra)– Hemen temizlemeye başlayacağız.... Bakın! İşte temizledik. Balıklar tekrar yuvalarına döndüler.

Turistler (Elif, Duygu)– Evet, çok güzel oldu. Biz gitmekten vazgeçtik.

Spiker (Şerife) – Turistler gitmekten vazgeçtiler ve arkadaşlarını da çağıracaklar.

6. AŞAMA – RAHATLAMA:

Öğretmen – Hep birlikte ayağa kalkın, bir gölde yüzyormuş gibi hareketler yapın. Şimdi suyun üzerine yatın, güneşin ve suyun tadını çıkarın. Bütün bedeninizi rahat bırakın. Hiçbir şey düşünmeyin. Gözleriniz yavaşça kapanıyor ve derin bir uykuya dalıyorsunuz. Ben uyanın diyene kadar derin bir uykuya çektiğinizi düşünün. Su sizi kaldırıyor ve yavaşça sürüklüyor. Uyuyun, suyun sizi götürmesine izin verin.uyanın.

7. AŞAMA – DEĞERLENDİRME:

Öğretmen – Neler hissettiniz?

Samet – Göllerin yer değiştirmesini hissettim.

Renat – Kendimi gerçek bir göl gibi hissettim.

Satı – Heyecanlandım.

Öğretmen – Kendinizi bir göl gibi düşünmek güzel miydi?

Öğrenciler – Evet.

Öğretmen – Hangi göllerden ve bölgelerden bahsettik?

Ashhan – Doğu Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesini daha çok kullandık.

Umut – Güney Doğu Anadolu Bölgesini kullanmadık.

Burhan – Marmara Bölgesini az kullandık.

Şerife – Karadeniz Bölgesi kullanılmadı.

Öğretmen – Hangi bölgede olduğunu şaşırın var mıydı?

Öğrenciler – Evet, bazen.

Öğretmen – Nerelerde zorlandınız?

Oğuzhan – Yer bulmada zorlandım.

Burhan – İlk anda şaşırdım ama daha sonra alıştım.

Renat – Göl kütetinde herkes birbirine karıştığında zorlandım.

Öğretmen – Oyunda ismi geçmeyen ama yurdumuzda var olan başka göller de var mı?

Öğrenciler – Var, evet.

Umut – Köyceğiz gölü.

Okan – Karakaya baraj gölü.

Mehmet – Seyfe gölü.

Öğretmen – Yurdumuzdaki bazı göllerin suları tuzlu, sodalı ve acıdır. Neden?

Özgen – Sularını bir denize aktaramazsa sodalı, acı ya da tuzlu oluyor.

Emine – Sularını dışarıya akıtırsa eğer tatlı oluyor.

Öğretmen – Göller ve barajlar arasında bir ilişki olabilir mi?

Burhan – Barajın arkasında biriken sular, göl oluşturur.

Şerife – Baraj göllerindeki balıklar ile diğer göllerde yetişen balıklar ayrı oluyor.

Öğretmen – Bu oyunu göller yerine başka nelerle oynayabiliriz?

Merve – Ülke isimleri kullanabilirdik.

Ali – Meyve isimleri kullanabilirdik.

Elif – Mevsimleri ve ayları kullanabilirdik.

Hülya – Akarsuları kullanabilirdik.

Emin – Ovaları kullanabilirdik.

Murat – Platoları kullanabilirdik.

Ayhan – Dağları kullanabilirdik.

Renat – Kıtaları kullanabilirdik.

Öğretmen – Oyunu nasıl değiştirebilirdik?

Kübra – Halka şeklinde durmak yerine bir harita çizerdik. Harita üzerinde göller yerini alırdı.

Öğretmen – Canlandırmalar sırasında neler hissettin?

Sare – Balık olmak çok güzel bir duyguydu.

Renat – Gerçekten pisliği hissettim.

Nazife – Gazeteci (spiker) gibi hissettim kendimi.

Okan – Kirlilikten öleceğim zannettim kendimi.

Öğretmen – Canlandırmalar sırasında en çok ne hoşuna gitti?

Ashhan – Bekçinin gölü temizlemeye söz vermesi ve sözünü tutması hoşuma gitti.

Emine – İkna etmeye çalışmak hoşuma gitti.

Öğretmen – En iyi çözümü bulan arkadaşımız kim?

Öğrenciler – Biz.

Özgen – Atıkların çöpe atılmasını, temizlenmesini biz söyledik. Lağımın göle atılmasını önledik.

Umut – Ayrıca biz arıtma tesisleri de kurduk, öğretmenim.

Emine – Biz de fabrikaları gölün etrafından kaldırdık.

Öğretmen – Hangi rollere girdik?

Öğrenciler – Tesisatçı, balık, göl bekçisi, gazeteci, turist, çevre bakanı.

Öğretmen – Göllerini temiz tutmak için ne tür tedbirler alınmalı?

Şerife – Kirlitenleri uyarmalıyız, polise şikayet etmeliyiz.

Ayşenur – Göl kenarlarına çöp kutuları koymalıyız.

Oğuzhan – Göllere birden fazla bekçi koymalıyız.

Öğretmen – İnsanlar göllerden nasıl yararlanırlar?

Mehmet – Balıkçılık

Murat – Ulaşım.

Okan – Su sporları yapılır.

Özgen – Tuz, soda elde ederiz.

Öğretmen – Göllerin doğaya etkileri ile insan hayatına olan etkilerini karşılaştıran.

Umut – Doğa güzelliği sağlar, insanlara tuz ve soda verir.

Ahmet – Balıklar içinde yaşayabilir, bu doğaya bir katkıdır. İnsanlar da bu balıkları yer. Bu da insana katkıdır.

ÖĞRENCİ GÜNLÜKLERİNDEN ÖRNEKLER

Ben çok güzel şeyler hissedtim. Mesela:
ben Anadolu olmaktan çok hoşuma gitti.
Çok güzel olmuştu. Müzikle olaydı daha güzel
olurdu. Herkes kendi kitabına göre
göre kıyafetleri giyebildi, kendi dillerini
konuşabiliyordu. Ben Anadolu olmaktan çok
mutluyum. Anadolu benim ilken ve ben
kendi ülkem olduğu için çok şanslıyım.
Ve ben bunun için bir şarkı yazdım.
Beğeneceksiniz umarım. Ben bu sınıfı çok
öğretmenimle çok seviyorum ve çok
mutluyum kendimi güven içinde hissediy-
rum. Ayrica öğretmenime çok teşekkür
ediyorum. Arkadaşlarıma başarılar diliyorum.
Ben bu sınıfı çok seviyorum.
* Ben Anadoluydum. Bir yanımda İran,
Nahaiwan. Arkamda Gürcistan, Ermenistan
Önümde Irak, Suriye. Yanımda İstanbul
Boğazı onun yanın da Trakya vardı.
İstanbul Boğazının önünde Canakkale
Boğazı vardı.
Herşeyi çok seviyorum
Satıcılarıma son veriyorum
adi Doyan
Soyadı Saracoglu

Drama Etkinliği

Drama oynamak çok güzeldi. Drama derslerimde çok yardımcı oldu. Drama benim kendime ait olan özelliklerimi gösterdi. Drama'yı oynatan Handan Özcan öğretmenimi çok seviyorum. Drama oynamak henüz hiç kendimden emin değildim. Ama kötü oynayacağımı düşünüyordum. Çok güzel çıkmıştım. Oynadığımız oyunları çok beğendim. Kübra'yla oynamayı istememiştik ama sonradan baktım oynadığımız oyunla çok güzel olmuştu. Öğretmenimden destek olduğum için kendimi beğendim. Sali'yle oynamayı istemedim ama güzel bir oyun oynamıştık.

Drama derslerime de çok yardımcı olmuştu. Derslerimde kolaylık oldu.

Bu öğretmenimden çok memnunuz. Ona çok seviyorum. Bize böyle güzel şeyler öğretti. Canım öğretmenimi çok çok seviyorum. Sağgınlımla Handan öğretmenime...

Büşra

Gelik

510

Sınıfı

M. Emin Yıldırım

Drama

* Ben bu oyunları oynarken çok heyecanlıydım. Drama beni geliştirdi, artık arkadaşlarımla çok rahat konuşuyorum. Drama oynamadan önce bir arkadaşımı seviyordum ama artık çok seviyorum. Artık hep drama oynamak istiyorum çünkü çok zevkli oyunlar oynuyoruz. Canım öğretmenim sizi çok seviyorum. Artık derslerimizi hep drama ile işliyorum çok zevkli oluyor.

Dinç ÇETİRK

DRAHA ETKİNLİKLERİ

Drama etkinliklerinden çok muthi oldum. Geniş kâhnerada çok değişik çıktımı farkettim. Hem de sesim çok değişik çıkmış. Çok güzel quater gınsadı. Hem de ilk gınsadımada sesim biraz kâk çıkyordu. Biraz da heyecanlı. Ama şimdi gınsadımız dramalarda çok rahat dâvrendiğimi pördüm. Drama etkinliklerinin bera yaradığını düşünüyorum. Bundan sonra derslerimi drama etkinlikleri ile işlemek istiyorum. Drama etkinlikleri ile dersleri işleyipmiz sonraon bi de daha fazla olacaktir. Çok güzel gınsadı. 02.03.2006 Salı gınsı gınsadımız drama da çok rahat dâvrendiğimizi çok rahat kânsadımızı pördüm. Bâs kânsadımada ve derslerimide gınsadımız dramaın çok ise gınsadımızı düşünüyorum. Hem de bâs kânsı kapalı olan orodastımın açıldığını pördüm. Drama etkinlikleri ile çok güzel quater bâsındı. Gınsadımız quanda kânsadı gınsı pibi heyecanlı ve dâkânsadı kânsadımız. Kânsadı çok fâkâ cıkmıdım. Böyle çıktımı düşünüyordum. (Bâs drama çok ise yaradı. Bundan sonra hep drama ile ders işleyelim) Sıra çok say bânsıyız. Geniş bu bı gibi etkinlikler dânsatınız. Sâs çok sayıyorum. Çânsı dânsatmenim bânım.

• Umut Halil Akyol

Bu oyunları oynarken çok mutlu oldum. Bu oyunlarla ders işlemek çok zevkliydi. Böyle ders işlerken daha çok bilgiler öğrendim. Bu drama etkinliklerini oynamadan önce çok heyecanlıydim ve bu oyunları yapamayacağımı düşünüyordum. Ama oyunların sonunda heyecanım yatıştı. Oyunları daha iyi oynamaya başladım. Karşılıklı konuşmalarda zor konuştuğum zamanlar oldu. Ama zamanla bu konuşmaları daha iyi yaptım. Kendimde oyunculuk hissi doğdu. Bu oyunları oynadıktan sonra sınıfta sevmediğim arkadaşım kalmadı. Çok sevdiğim.

Öğrenen Aritan Drama

Bu oyunları oynadıktan sonra kendi ustamdan önceki tonlarca öğürlük kaldı. Şimdi oynarken insan kendini bir sorumlu gibi hissediyor. Oynarken en çok korkulan şey hata yapmaktır. Tabi ki bu sadece benim görüşüm.

Oyun oynayarak hem kendimizi hem de ule-
yan bir şey öğreniyorlarsanız çalışırken yeni bilgiler
edinir, böylece oyun oynadıkça yeni şeyler öğreniyoruz.

Yaptığımız sesler ve hareketlerle anlatılmıdır.

DİA

Gök güzel: ders ne-
kıyor hep dersleri böyle keyifli
yapsak Ben oyuncuk ve diamanın
nasıl birşey olduğunu öğrendim. Bun-
lar derslerimde bana yardımcı ol-
acağını düşünüyorum ve eminim.
Bize bunları öğrettiği için hondon
öğretmenime teşekkür ediyorum.
Sizi çok seviyorum hondon öğre-
tim. Bize bunları öğrettiği için
teşekkür ederim ayrıca kamere man ö-
ğretmenimide teşekkür ederim. Sizi
çok iyi bir öğretmensiniz size gelece-
ğimde başarılar dilerim. Burcu Sağlam
Mutluluklar. SID 892.

BAŞARI TESTİ

1. Türkiye'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi Dünya üzerindeki önemini arttırmaz? (2003 DPY)
 - A. İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahip olması.
 - B. Yüksek ve engebeli bir yapıya sahip olması.
 - C. Asya ve Avrupa kıtalarını birbirine bağlaması.
 - D. Üç tarafının denizlerle çevrili olması.
2. Aşağıdaki coğrafi bölgelerden hangisinde maki bitki topluluğuna rastlanmaz? (2003 DPY)
 - A. Akdeniz
 - B. Ege
 - C. Marmara
 - D. Doğu Anadolu
3. Aşağıdaki akarsulardan hangisi kaynağını Doğu Anadolu Bölgesi'nden almaz? (2003 DPY)
 - A. Aras
 - B. Fırat
 - C. Dicle
 - D. Manavgat
4. Süphan ve Nemrut volkanik dağları hangi bölgemizde yer alır? (1996 DPY)
 - A. İç Anadolu
 - B. Güneydoğu Anadolu
 - C. Doğu Anadolu
 - D. Karadeniz
5. Yazlar; sıcak, kurak ve uzun, kışlar ise soğuk geçer. Yağışlar ilkbahar aylarında görülür. Kışın kar yağışı olur. Bu iklim özellikleri aşağıdaki şehirlerimizin hangisinde görülür? (1988 DPY)
 - A. Aydın'da
 - B. Mersin'de
 - C. Konya'da
 - D. Ordu'da
6. Aşağıdakilerden hangisi ormanların sağladığı yararlardan biri değildir?
 - A. Erozyonu önler.
 - B. Çevresinin havasını temizler.
 - C. Havanın ıslısını düzenler.
 - D. Depremlerin oluşmasını engeller.
7. Aşağıdaki akarsulardan hangisi yurdumuzda doğup sınırlarımız dışında denize dökülür?
 - A. Meriç
 - B. Asi
 - C. Kızılırmak
 - D. Dicle
8. Genel olarak, Türkiye'de baraj yapılmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir? (1988 DPY)

- A. Sulama yapmak ve içmede kullanmak.
- B. Çeşitli balıklar yetiştirmek.
- C. Elektrik enerjisi üretmek.
- D. Toprak erozyonunu önlemek.

9. Aşağıdaki ovalardan hangisi Ege Bölgesi'nde yer almaz? (1993 DPY)

- A. Gediz B. Büyük Menderes C. Bakırçay D. Amik

10. Aşağıdakilerden hangisi, göllerimizden yararlanma biçimlerinden biri değildir?

- A. Elektrik enerjisi üretme. B. Balık avlama.
- C. Tuz ve soda elde etme. D. Tarlaları sulama.

11. Aşağıda verilen göllerimizden hangisinin suları sodalıdır?

- A. Tuz Gölü'nün B. Van Gölü'nün
- C. Nemrut Gölü'nün D. Beyşehir Gölü'nün

12. Haymana, Cihanbeyli, Obruk ve Bozok Platoları hangi bölgemizedir?

- A. İç Anadolu Bölgesi'nde B. Akdeniz Bölgesi'nde
- C. Doğu Anadolu Bölgesi'nde D. Karadeniz Bölgesi'nde

13. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin Dünya üzerindeki yerinin özelliklerinden değildir?

- A. Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de yer alır.
- B. Türkiye, Asya ve Avrupa toprakları üzerinde yer alır.
- C. Yurdumuzun Asya'daki topraklarına Anadolu denir.
- D. Türkiye, sıcak kuşak içinde yer alır.

14. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Türkiye'nin Asya kıtasındaki sınır komşularından biri değildir? (2003 DPY)

- A. Suriye B. Irak C. Gürcistan D. Bulgaristan

15. GAP'ın asıl amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Elektrik üretimini arttırmak.
- B. Yeni iş sahaları açmak.
- C. Tarımda sulama yöntemi ile mevcut üretimi arttırmak.
- D. Turizm sağlamak.

16. Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde aşağıdakilerden hangisi görülmez?

- A. Yağışlar daha çok kış mevsiminde görülür.
- B. Yaz mevsimi sıcak ve uzun geçer.
- C. Kış sıcaklık ortalaması 0 C'nin üzerindedir.
- D. Bitki örtüsü genelde bozkırdan oluşur.

17. Topraklarımızda doğup sınırlarımız içinde dökülen en uzun akarsuyumuz aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Fırat
- B. Kızılırmak
- C. Yeşilırmak
- D. Dicle

18. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde, göllerimiz büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır?

- A. Beyşehir Gölü, Van Gölü, Eğirdir Gölü, Tuz Gölü.
- B. Van Gölü, Beyşehir Gölü, Tuz Gölü, Eğirdir Gölü.
- C. Tuz Gölü, Beyşehir Gölü, Van Gölü, Eğirdir Gölü.
- D. Van Gölü, Tuz Gölü, Beyşehir Gölü, Eğirdir Gölü.

19. Aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A. Ovalar ve platolarda nüfus daha yoğundur.
- B. Dağlık alanlar yerleşim için çok uygundur.
- C. Dağlık bölgelerde yaygın olarak hayvancılık yapılır.
- D. Ova ve platolarda tarımcılık yapılır.

20. İlkbaharda yeşerip yaz başlarında sarararak kuruyan doğal bitki örtüsüne ne denir?

- A. Bozkır
- B. Maki
- C. Orman
- D. Koru

EK 4

ARAŞTIRMA ONAYI

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070/347
KONU : Araştırma

5.2.2004

VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

İLGİ: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 23.01.2004 tarih ve 766 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Handan ÖZCAN, "Sınıf Öğretmenlerinin 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi ve Güzel Yurdumuz Türkiye" ünitesi konularında ilköğretimde drama yönteminin uygulanması üzerine bir araştırma konulu tezi ile ilgili ilimiz Kazan İlköğretim Okulu'nda uygulama yapabilmeleri için ilgi yazı ile izin istenmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarında uygulanan Devlet Memurları Kılık Kıyafet Yönetmeliği ve Okullarda uyulması gereken usul ve esaslara özen gösterilmesi, 2003-2004 öğretim yılında olması kaydıyla söz konusu istek Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

Erol ORTAKAYA
Müdür

Millî Eğitim Müdürü Yardımcısı

OLUR

02/02/2004

Hakkı LOĞOĞLU

Vali

Vali Yardımcısı

DAHİŞHA
444 0 632
HATTI

BEŞİRCİ
25.00
BEŞİRCİ

Millî Eğitim Müdürlüğü Kültür Bölümü
06500 Beşevler/ANKARA

TEL: (312) 212 46 42 - 413 37 64 212 66 40/184 Fax: 0 (312) 212 78 20

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

09.02.2004

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070/373/1214
KONU : Araştırma

KAZAN KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Handan ÖZCAN, dersinin gereği ilköğretimde drama yönteminin uygulanması üzerine bir araştırma konulu tezini ilimiz Kazan İlköğretim Okulu'nda uygulayabilmelerine ilişkin Valilik Makamından alınan 05.02.2004 tarih ve 070/347 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Valilik Oluru gereğince işlem yapılmasını rica ederim.

Erol ORTAKAYA
Vali a.
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ekl:1- Valilik Oluru

T.C.	
KAZAN İLÇE MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	
YEREL İDARELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
T.C. NO 347/1214	
Sayı :	946
B.Ş.	İnceleme

DANIŞMA
444 0 632

ANKARA
10.02.2004

Millî Eğitim Müdürlüğüne Kaldırılmalıdır
10/500-İnceleme/ANKARA

TEL: 0312 312 46 12 - 312 37 01 - 312 46 40/134 Faks: 0312 312 79 29

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Kazan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜ : Kültür

SAYI : B.08.4.MEM.4.06.11-070/524

12.02/2004

KONU : Araştırma

KAZAN İLKÖĞRETİM OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
KAZAN

Ankara Milli Eğitim Müdürlüğünün 09.02.2004 tarih ve 373/1214 sayılı Handan ÖZCAN'ın araştırma yapması ile ilgili yazısı ve eki ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ek-1. Yazı

Neşat ÇIRPAN
İlçe Milli Eğitim Müdür A.
Şube Müdürü